Ali Teoman

Bir Garip Cindi Zümrüdüanka

ROMAN

YKY
Yapı Kredi Yayınları

BİR GARİP CİNDİ ZÜMRÜDÜANKA

Ali Teoman (İstanbul, 7 Temmuz 1962 – 23 Mart 2011) Orta öğrenimini İstanbul Alman Lisesi'nde, yüksek öğrenimini İTÜ Mimarlık Fakültesi, MSÜ Mimarlık Fakültesi ve Sorbonne Üniversitesi Plastik Sanatlar Fakültesi'nde tamamladı. 1989-1993 yıllarında iş ve öğrenim için Londra ve Paris'te bulundu. Bu dönemde, diğer uğraşlarının yanı sıra sokak müzisyenliği de yaptı. 1993 yılında İstanbul'a döndükten sonra, yazı çalışmalarına daha çok zaman ayırabilmek amacıyla mimarlığı bıraktı ve çeşitli üniversitelerde İngilizce okutmanı olarak çalıştı. *Café Esperanza* ve *Eşikte* kitapları Fransızcaya çevrilip basıldı.

Öykü: *Gizli Kalmış Bir İstanbul Masalı* (Nurten Ay adıyla 1991, kendi adıyla 2007), *İnsansız Konağın İkonu* (1993), *Pervaneler* (1998), *Aşk Yaşama Çok Uçuk* (2006), *Horasan Elyazması* (2009), *Taş Devri* (2011), *Kırık Kalpler Terzihanesi* (2012).

Roman: *Uykuda Çocuk Ölümleri* (*Konstantiniyye Üçlemesi I*, 2002), *Bir Garip Cindi Zümrüdüanka* (2005), *Karadelik Güncesi* (*Konstantiniyye Üçlemesi II*, 2007), *Eşikte* (2008), *Gecenin Atları* (*Konstantiniyye Üçlemesi III*, 2011).

Anlatı: *Café Esperanza* (2010).

Günce: *Gezgin Günce – Britanya Defterleri* (2011).

Ali Teoman'ın
YKY'deki kitapları:

Pervaneler *(1998)*
Uykuda Çocuk Ölümleri *(2002)*
Taş Devri *(2011)*
Gecenin Atları *(2011)*
Kırık Kalpler Terzihanesi *(2012)*
Karadelik Güncesi *(2013)*
Bir Garip Cindi Zümrüdüanka *(2013)*

ALİ TEOMAN

Bir Garip Cindi Zümrüdüanka

Roman

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3968
Edebiyat - 1119

Bir Garip Cindi Zümrüdüanka / Ali Teoman

Kitap editörü: Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

1. baskı: Sel Yayıncılık, İstanbul, Nisan 2005
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Eylül 2013
ISBN 978-975-08-2620-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

BİR GARİP CİNDİ ZÜMRÜDÜANKA

Adım İsmail, moruk, ama arkadaşlar Smayıl derler, hatta pek sevdiğim bazıları Zmayli... Üst tarafını koyver gitsin, kimin nesi olduğum hiç mühim değil. Tut ki, ben bu şişenin bir garip ciniyim.

Biraz ağzı bozuk bir cin, diyeceksin, pis çaputlara da bürünmüş üstelik, ayaklarda pıyrım pıyrım salapuryalar, tırnaklar uzun ve içleri kir dolu, saç sakal birbirine karışmış, surat yağlıkara bulaşığı, gözler kan çanağı, ağız desen buram buram kanyak kokuyor. Sefih bir hayatın tüm belirtileri bittamam mevcut yani. Eh, n'apalım, idare et, moruk, bu da cinlerden böyle bir cin işte. Ecinni taifesi tekmil temiz tıraşlı ve takım elbise kravat dolaşmaz ya!

Bak, seninle anlaşalım: Bu yazdıklarımı yalnızca senin için yazıyorum. Sana değil, sakın yanlış anlama, ama senin için... Nasıl? Kendimle çelişiyor muyum? Bir dediğim bir dediğimi tutmuyor mu? Varsın öyle olsun, moruk, takma kafana! Okuduktan sonra, hepsini yırt at, ya da daha iyisi yak ve denize savur külünü. Savur ki, kimse görmesin. Çünkü ezelden beri hep küllerinden doğagelmiştir Zümrüdüanka ve küllerin en iyi savrulacağı yer denizdir.

Madem kimse görmeyecek, öyleyse ne demeye yazıyorsun be adam, diye sorduğunu duyar gibiyim. İnan, bir tek kişinin bildiğini bilmek bile yeter bana; daha doğrusu, milyonda bir de olsa, hiç olmazsa bir kişinin bilmesi ihtimali olduğunu bilmek... Ve değil mi ki sen şimdi okuyorsun bu kırık dökük satırları, kimsin, nesin, bilmem, ama tüm o entipüften olasılık hesaplarına inat okuyorsun işte: O kişi sensin.

O kişi sensin, moruk!

Öyleyse nereden başlamalı? En başından mı? Ama en başın bile daha başı vardır. İnan ki vardır, moruk! Bıçağın ardında bıçak, gölgenin ardında gölge vardır. Ve dahi vardır, ama karda yürür izini belli etmeden. Bilinmez.

Anam avradım olsun ki, bilinmez, moruk!

O halde şimdi desem ki, ikimizden birini seçmesi gerektiğini biliyordu, bu laf da pek bir şey demeyecek sana. Üstelik, işlerin yamuk gittiği bir gün Hamza'ya da söylemiştim bunu. "Ey Hamza-yı Kebir!" demiştim, "Ey gidinin kötü Hamzası! Bu mıntıka ikimize dardır! Ya sen ya ben, çek kılıcını!" Hamza, garibim, biteviye sırıtırdı bu sözlerime.

Zaten en iyi yaptığı şey buydu Hamza'nın: Olur olmaz, pişmiş kelle gibi sırıtıp durmak. Vank vank korna çalarak yoldan geçen acul bir taksi, yayalardan birisini kaldırım kenarında birikmiş yağmur suyuyla ıslık sıçanı misali baştan aşağı ıslattı mı, Hamza sırıtır. Balıkçı Mihail arapsaçına dönmüş ağlarını çözmekle başa çıkamayıp cayır cayır yırttı mı, Hamza sırıtır. Haşin bir icraatımız neticesinde, daha yeni yıkayıp paklayıp arka bahçeye astığı çamaşırlar çamur banyosuna copladığı için Çaçaron Hafize bir leğen bulaşık suyunu –ki haso balık aromalıdır ve derin soyulana kadar kaynar suyla şartlansan, o koku yine de tamam bir hafta çıkmaz üstünden– "Hay boyu devrilesiceler! Gözünüz çıksın inşallah!" naraları eşliğinde, cumburlops, bizimkinin başından aşağı foşurdattı mı, Hamza yine sırıtır. Hamzalar ölmez ve dahi Hamza'nın sırıtma nedeni bilinmez. Hatta her ne kadar abdal ise de, ihtimal ki bu sır kendisinin bile malumu değildir.

Esasen Suat'la Cücü, kendilerinden beklenmeyecek kadar şairane biçimde kafiye düşürüp, Piç Osman'ın da iltihakıyla bizimkinin yüzüne karşı hep bir ağızdan mani söylediklerinde bile, yalak yalak sırıtmıştır zat-ı şahaneleri:

"Ormandan kestik çamı! Hamza, ana-nına-mı!"

Daha laf ağızlarından çıkarken, Hamza'nın ağzı kulaklarına varır.

"Oğlum Hamza! Manyak mısın lan sen? Ne gülüyon, dallama! Bak, herifler anana sövüyorlar."

Ama yok, hikmetinden sual olunmaz baba erenlerin. Kim bilir, o pek övündüğü isminin dillerden düşmemesi mutlu etmektedir onu belki. (Öyle ya, allahın aslanı ve de peygamber efendimizin en birinciye fedaisi değil midir isim babası Hazreti Hamza?) Belki de nadide birer sevgi nişanesi saymaktadır bu süzme sözleri. Ya da belki sinek vızıltısı gibi gelmektedir ona bunlar. Doğrusu ya, babasının onu oturdukları yıkık dökük ahşap evin kömürlüğüne indirip, kalın ve budaklı bir odunla evire çevire döverken sayıp döktüklerini düşününce, bu sonuncu olasılık daha akla yakın görünüyor bana.

O dört başı mamur dayak fasıllarında biz de bütün arkadaşlar kömürlük penceresinin önünde saha müşahidi olarak hazır bulunurduk. Hamza'nm sopa yemesi, mahallede başlı başına mühim bir vakaydı. Polis komiseri Aptullah Amca'nın, öfkeden kızarmış bir suratla, Hamza'yı kulağından çeke çeke bodruma indirdiğini görür görmez, dayağın meyanesinin geldiğini anlar ve zevkten yayılırdık. Hamza, kesilmeye götürülen bir kurbanlık koç gibi, yüzünde mustarip bir ifadeyle tıpış tıpış inerdi merdivenleri. Babasına karşı koymayı aklının köşesinden bile geçirdiğini sanmıyorum. Kaçmazdı da lavuk. Herkesin karşısında aslan kesilen Hamza, iş babasına gelince, süt dökmüş kediye dönerdi. Durumu daha da gülünç hale getiren, bu dayakların Hamza askere gidene dek sürmesi ve Hamza'nm babasından neredeyse iki kafa boyu uzun olması değildi sadece. Hepimizin asıl hoşuna giden, odunun her inip kalkışında kedi miyavlamasını andıran tiz bir sesle "Vıyyy! Nanıskyiiim!" diye cırlamasıydı Hamza'nm. Anakronik bir ensest arzusuydu tabii burada dile getirilen; ninesi,

o dünyaya gelmeden epeyce önce ebediyete intikal etmişti. Bu arada biz kömürlük penceresinin önünde gülmekten altımıza sıçardık. Elleri dert görmesin, Aptullah Amca, oğlunun bu ciyaklamalarını duydukça daha da bir dellenir, bizim bile evvelce hiç duymadığımız, yakası açılmadık, ağız dolusu, galiz mi galiz küfürlerle, kafasıydı gözüydü demeden basardı odunu Hamza'ya. Doğruya doğru, dayağın hakkını vermesini bilirdi Aptullah Amca. Eee, meslek icabı elbette...

Hamza'mn bu dillere destan dayaklar sırasında da aynı ısrarlı iyimserlikle sırıtıp sırıtmadığını bilemiyorum, çünkü genellikle çok karanlık olurdu kömürlük. Ama benim tanıdığım Hamza, kuvvetle muhtemel ki sırıtmıştır. Bir cüceyle bir devin asimetrik dansıydı o karanlıkta tek seçebildiğimiz. Cüce, elindeki sihirli değnekle deve defalarca dokunur, o iri kıyım karaltı her dokunuşta eğilip bükülür, titreyerek dertop olur, dize gelir, sonra bu ritmik hareketler dizisine en baştan başlamak üzere tekrar doğrulurdu. Her ikisi de saat düzeniyle işleyen bir makinanın parçalarıymışlarcasına, sanki tanrısal bir uyumla devinirlerdi dar yörüngelerinde. Nefesimizi tutarak seyrederdik bu tuhaf sahneyi ve her ânının tadını çıkarmaya çalışırdık. Her gün nasip olmazdı böyle muhteşem bir gösteri. İzleyenlerin ister istemez kendilerini kaptırdığı, yaşamın kökenlerine ilişkin, doğaçlama bir koreografiydi bu, büyülü devinimleriyle insanı saran, kapıp götüren bir tören, bir tür dinsel ayindi.

Kızgınlığı geçince ya da daha ziyade odun sallamaktan kolu yorulunca, dayağı keserdi Aptullah Amca. Hamza, yine tıpkı gelirken olduğu gibi kuzu kuzu, babasının ardı sıra dışarı, gün ışığına çıktığında, mutlaka kafası gözü yarılmış, dudağı patlamış, suratı kan revan içinde kalmış olurdu. Bakışırdık. Hamza bize sırıtırdı.

Zorla değil ya, sırıtmayı seviyordu köftehor! Dudaklarına yayılan o geniş gülümseme, hemencecik ortak ederdi çevre-

sindekileri Hamza'nın sevincine. Bu sürekli sırıtma halinin, az rastlanan anatomik bir özellikten ileri gelip gelmediğini düşünmüşümdür kimi zaman. Ancak bunun daha derinlerde yatan nedenleri olduğunu sanıyorum. Yine de şunu itiraf etmeliyim ki, biyoloji kitaplarına girmeye layık, güçlü ve sağlıklı bir diş yapısı vardı Hamza'nın. İşte bu yüzden, ve belki biraz da iri cüssesi nedeniyle –ki bu sırıtış anlarında dağıttığı tozpembe gülücüklerin acısını, mahallede yaptığımız futbol maçlarındaki kemik sesi getiren haşin hamleleriyle katbekat çıkarırdı Hamza– arkadaşlarla *Lavaşkiri* lakabını uygun görmüştük ona. Söylemek bile gereksiz, memnuniyetini belli eden bir sırıtışla kabul etmişti bu şerefli mertebeyi Hamza.

Hazır laf lakaplardan açılmışken, adımın benim de bir süre sonra ister istemez benimsediğim hoş telaffuzunu Hamza kardeşime borçlu olduğumu hemen belirtmeliyim. Ağzının içine güçlükle sığan Şarklı dili bir türlü dönmediğinden midir nedir, İsmail'i önce Smayıl'a, ardından Zmayıl'a, en sonra da –beni bile hayretlere düşüren dahiyane bir buluşla– Zmayli'ye çevirmişti amcam. Bu konuda o sıralar televizyonda oynamakta olan bir İngiliz casus dizisinden ilham aldığını sanıyorum. Kendisinin hayatı boyunca göstermiş olduğu en müthiş ve belki de ilk ve tek entelektüel çaba, zannedersem, budur.

Ama hep Hamza'ya dair hatıralarımdan bahsederek esas konudan biraz uzaklaşıyorum galiba. Oysa daha neler neler var anlatacak ve vakit de hayli dar. Öyleyse hikâyemin dümenini başka bir yöne kırıyorum şimdi.

Bambaşka bir yöne, moruk, hikâyemin dümenini.

Evvelce de dediğim gibi, ikimizden birini seçmesi gerektiğini biliyordu ve bütün sorumluluğu ona ait olacaktı bu seçimin. Kimden mi söz ediyorum? Kimden olacak, Mürüvvet'ten tabii: Annesinin söyleyişiyle Mürvet, bizim aramızdaki ismiyle ise kısaca Mü. Ya Hamza ya ben, vatandaş, seç,

beğen, al! Kalbim senindir bilakis, aman gözün gibi bak ona! Sakın ola ki hoyrat davranmayasın, kırılır yoksa! Yedek parçası da yoktur ha bunun!

Şimdi haklı olarak 'Hoppala! Hadi Hamza'yı anladık, ama durup dururken bu Mürüvvet de nereden çıktı?' diyeceksin. Kimdir bu Mürüvvet denen esrarengiz ve de alicengiz şahıs? Tamam, anlatayım.

Mürüvvet'le ya da namıdiğer Mü'yle tanışıklığım, aşağı yukarı Hamza'yla tanışıklığım kadar eskidir. Aynı mahallenin çocuklarıydık, dahası komşu evlerde oturuyorduk. Mürüvvetler'in küçük ahşap evi, Hamzalar'la bizim evlerimizin arasındaydı. Ona ait ilk anım şöyle: Güneşli bir bahar günü, evimizin baktığı arka sokakta, annem ve ablalarımın sıkı gözetimi altında tek başıma oynuyorum. Üç dört yaşlarında olmalıyım o sıralarda. Yalnız olduğum için canım biraz sıkkın. Daha o zamandan en iyi oyun arkadaşım olan Hamza, o gün ortalarda yok nedense. Belki de ailecek bir akraba ziyaretine filan gitmişler. Yan komşumuz Hüseyin Kaptan'ın tombul karısı Hidayet Teyze, evlerinin kapısı önüne attığı peykeye oturmuş, annemle çene çalıyor. Kucağında göbekli marul gibi kat kat giydirilmiş, *Mişlen*'in lastik adamını andıran, lop yanaklı, ağzı emzikli, seyrek sarı saçlı bir bebek. Arada sırada oyunumu kesip annemin yanma sokuluyorum ve çocuksu bir merakla inceliyorum bu tuhaf yaratığı. Halinden pek memnun değil gibi. Anlamsız sesler çıkarıyor ve kollarını sallayarak debeleniyor. Bir ara göz göze geldiğimizde, irkiliyorum birden. Daha önce hiç mavi göz görmemişim. Gözlerim faltaşı gibi açık, bu gök mavisi gözlere büyülenmiş gibi bakarken, "Aaa, bu sizin oğlan çok çapkın olcek valla, kardiş" dediğini işitiyorum Hidayet Teyze'nin, kelimeleri ağzında caklata caklata çiğnediği damla sakızla birlikte ezerek: "Baksana, yiycek gibi bakıyo Mürvet'e ayol!" Hiçbir şey anlamıyorum tabii bu sözlerden. Karnım aç değil, bu bohçamsı mahluğu niçin yiye-

yim ki? Hem canım yemek istese, şöyle köfte, börek filan yerim. Ama yine de bilemediğim bir nedenle utanarak annemin arkasına saklanıyorum. İki kadın aralarında gülüşüyorlar.

Bu ilk utangaç merhabanın ardından, zamanla daha iyi tanıştık elbette. Mürüvvet biraz palazlanıp tek başına sokağa inmeye başladığında, pek aramıza almak istemedik onu önceleri. Çocukların nobranlığını bilirsin. Zavallı Mü'yü kaç kereler tersleyip bozum ettiğimizi, hatta zırlattığımızı hatırlarım. Ama allahı var, yılmadı kız, azmetti, bütün o küçük zalimliklerimize kahramanca göğüs gerdi ve sonra günün birinde bir de baktık ki, bizim çetenin vazgeçilmez bir elemanı olup çıkıvermiş. Anası gibi balıketinde, hafifçe göbekli, al yanaklı ve de hep güleç yüzlü, sarışın bir cimcimeydi o zamanlar ve –tuhaftır– daha çok kendi aralarında oynamayı tercih eden öteki kızların aksine, bizimle, erkek çocuklarla oynamaktan hoşlanırdı. Kim bilir, belki de Hüseyin Kaptan'm 'erkek adamın erkek çocuğu olur' düşüncesiyle hep bir erkek evlat istemiş oluşunun payı vardır bunda. Ama kaderin cilvesine bak ki, Hidayet Teyze'yle birlikte herhalde epey çabalayıp ter dökmelerine rağmen, ne erkek ne de kız başka çocukları oldu Mürüvvet'ten sonra. Eee, misafir umduğunu değil, bulduğunu, moruk.

Bütün kenar mahalleler gibi bizim mahalle de bir çocuklar cumhuriyetiydi o zamanlar. Evde zaten işleri başlarından aşkın olan anneler, bu arada bir de çocuk zırıltısıyla uğraşmamak için, irili ufaklı, kızlı erkekli bütün çocuklarını 'saldım çayıra, mevlam kayıra' misali sokağa salar, hava kararana kadar da arayıp sormazlardı. Kelimenin tam anlamıyla özgürdük, senin anlayacağın. Çevre sokaklar, boş arsalar, yangın yerleri, viranelikler ve mezarlıklarda gayetle heyecanlı keşif gezilerine çıkar, saklambaç, kovalamaca, dekmancılık oynar, sapanla kuş ve kertenkele avlardık. Güzel günlerdi o günler. Sonra ilkokul denen o musibet başladı ve maalesef az biraz

kesintiye uğradı bu devr-i saadet. Artık yazın gelmesini iple çeker olmuştuk. Deniz en büyük oyundu. Üçüncü cemre düşüp sular ısındı mıydı, mahallenin irili ufaklı kopilleri mayolarımızı giyip şambrellerimizi sırtlar, zengin yalılarındaki züppe hanımefendi ve beyefendilerin dehşetle açılmış gözleri önünde, kapkara çekirge bulutları gibi akın akın sahile, rıhtıma inerdik hep beraber. Mü de boyuna bakmaz, bizimle gelirdi. Bok olup yongaya karışmıştı cimcime. Sırtında çiçekli mayosu, ayağında eski tokyolar ve belinde rengi atmış bir şişme ördek, rıhtımda oradan oraya koşuşturup dururdu gün boyu. Mahalledeki bütün çocuklar gibi, o da çabucak öğrendi yüzmeyi. Altı yedi yaşma geldiğinde, simidi kaldırıp atmıştı bile. Birlikte yüzmeye, dalmaya, midye çıkarmaya, yemli olta ve çapariyle balık tutmaya başladık. Mü atlama yarışmalarında ve kürek çekmede bizimle boy ölçüşemiyordu gerçi, ama o lapacı görüntüsüne rağmen, fok balığı gibi yüzüyor, saatlerce çıkmıyordu denizden. Bu yüzden ona *Su Kuşu* adını taktığımızı hatırlıyorum; biraz tombulca, uçamayan bir kuş gerçi, ama olsun. Hey gidi! O tombul kuşun gün gelip nasıl gözükara bir kartal olacağını o zamanlar bilemezdim tabii. İnsanoğlunun hayal gücü, 'gerçek' denen bu garip rüyanın her zaman fersah fersah gerisinde kalmıştır bilakis, moruk.

Hamza kardeşimle beraber ilk ağır darbeyi –eğer yanlış hatırlamıyorsam– liseye başladığımız yılın yazında yedik. Hüseyin Kaptan, hayalî ihracat furyasında kısa yoldan köşeyi dönen bir memleketlisinin Antalya'daki şirketinde bir buçuk iki yıl kadar önce dolgun maaşlı bir şoförlük işi bulmuş ve bağrına taş basıp çok sevdiği İstanbul'u bırakarak bir süreliğine ailecek Antalya'ya taşınmaya karar vermişti. Yıllardır Taksim-Sarıyer hattında günde on iki saat başkaları hesabına direksiyon sallamaktan imanı gevremişti amcamın. Niyeti, bir minibüs alacak parayı biriktirip geri dönmek ve kaldığı yerden devam etmekti minibüsçülüğe. Puslu bir pazar sabahı

bütün mahallelinin katıldığı hüzünlü bir seramoniyle yolcu etmiştik onları. Annem arkalarından bir bakraç suyu "Sular seller gibi gidip gelirsiniz inşallah!" teraneleriyle sokağın kambur kumbur parke taşlarına boca ederken, Hamza'yla ben de yıllardır beraberce gülüp oynadığımız bir arkadaşımızı kaybetmenin burukluğuyla içimiz biraz tuhaf, öylece dikilip durmuştuk orada. Ama –ne yalan söylemeli– önce okulun hayhuyu ve ardından da yaz tatilinin rengârenk cümbüşü arasında çabucak unutmuştuk bizim tombalak su kuşunun yokluğunu. Eee, gözden ırak olan gönülden de ırak olur. Arada sırada eş dost vasıtasıyla Hüseyin Kaptan ailesinin haberleri gelmiyor değildi gerçi, ama bıyıkları yeni yeni terlemeye başlamış taze hayta namzetleri olarak, yapılacak bir nice hergelelik ve kırılacak bir nice ceviz vardı gündemimizi tıkabasa dolduran; eski güzel günlere ah vah edemeyecek kadar şimdiyle meşguldük. *Carpe diem* vaziyetleri, anlarsın... Geçmişe özlem esasen bariz bir yaşlılık hastalığıdır, moruk.

Ortaokul ite kaka bitti, liseye başladık. Bizim kanka lise 1'i çok sevmiş olacak ki, verdiğim bütün kopyalara rağmen çakmayı becerdi. Eh, anca beraber kanca beraber, ben de racon icabı ona eşlik ettim ister istemez. Benim bu hakikatli davranışım, valideyi pek memnun etmedi maalesef; sevgili ablalarımla bir olup bir evi yıkmadığı kaldı başıma. Ama ben yine de sükûnetimi korudum ve olgunlukla karşıladım cemiyet-i nisvanın bu manasız, çocukça tantanasını; kadın kafasıyla erkek işine akıl erdirememeleri gayet normaldi ne de olsa. Ertesi seneyi Hamza'yla birlikte ikişer dersten beklemeli, daha da bir avare geçirdik ve günümüzü gün ettik. O yıl İstanbul hudutları dahilinde okey atmadığımız kahvehane ve ıstaka sallamadığımız bilardo salonu kalmadı. Aylaklığın da kendi erdemleri vardır, moruk.

Yaz, Antalya'dan hoş bir haber getirdi beraberinde: Hüseyin Kaptan'ın çalıştığı şirket topu attığından, Mü ve ailesi

İstanbul'a dönüyorlardı. Haber mahallede yıldırım hızıyla kulaktan kulağa yayıldı ve mantılar sıkılıp dolmalar sarılarak eski dostlar beklenmeye başlandı. Ufak çapta bir karşılama merasimi düzenlenmişti Hüseyin Kaptangiller'in şerefine. Tabii Hamza'yla ben de Mürüvvet için hoş bir sürpriz hazırlamıştık. Kızcağız Antalyalarda kim bilir nasıl özlemişti Boğaz'ın serin sularını; sıcak bir Boğaziçi merhabası olarak, rıhtıma iner inmez yekten karga tulumba edip elbiseleriyle denize coplatacaktık bizim *Su Kuşu*'nu. Daha önce de birçok kez uygulamış olduğumuz normal bir prosedürdü bu aslında; yapmasak, adamdan sayılmadığını düşünerek alınabilirdi sevgili Mü. Deniz adamının şakası da tabiatı itibarıyla az biraz sulu olur, moruk.

Hüseyin Kaptan'ın güney seferi pek de semeresiz geçmemişti anlaşılan. Gurbet ellerde kazandığı parayla aldığı elden düşme minibüsü baba yadigârı evlerinin önüne park ettiğinde, bütün mahalleli bayramlıklarını kuşanmış, karşılama merasimi için olay mahallinde hazırdı. Bir tek davul zurna ve kırk bir pare top atışı eksikti desem, anla. Gözlerim bu mahşerî kalabalığın içinde Mürüvvet'i aradı. Allah allah, tuhaf iş, Mü gelmemiş miydi? Antalya'yı pek sevmiş ve bundan sonra orayı mekân tutmaya mı karar vermişti acaba? Sonra birden irkildim. Mürüvvet'i, daha doğrusu Mürüvvet olması gereken şeyi görmüştüm; ama mesele şuydu ki, bizim Mürüvvet, Mürüvvet değildi.

İnan olsun ki değildi, moruk!

Gözlerimi ovuşturup ovuşturmadığımı hatırlamıyorum. Ola ki, kendime gelmek için kaba etimi bile çimdiklemişimdir. Yanımda dikilmekte olan Hamza'ya baktığımda, onun da benden kalır yanı olmadığını gördüm. Eşekten düşmüş gibiydi amcam; suratı her zamankinden daha da ebleh bir hal almış, şimendifere bakan öküz misali, benim baktığım yere bakıp duruyordu ağzı yarı açık. İkimiz de yamulmuş, göt ol-

muştuk resmen. Bir seksen boyunda, dal gibi, sarışın bir afet inmişti minibüsten ve mavi gözlerinin içi gülerek el sallıyordu bize.

Teşbihte hata olmaz gerçi, ama bu kez maalesef olmuştu. Dediydim ya, o gün orada gördüğümüz Mürüvvet, katiyen Mürüvvet değildi esasında. Herhalde Hidayet Teyze'nin geniş kalçalarından aldığı ilhamla, bu gayet halk tipi ve de naftalin kokan ismi vermişti kızına Hüseyin Kaptan; lakin hain felek fena halde yalancı çıkarmıştı Giresunlu bıçkın minibüsçüyü. Mürüvvet on üç yaşındaydı ve kuşe kâğıda basılmış ecnebî moda dergilerinin rengârenk sayfaları arasından fırlamışçasına aslını inkâr eden bir garibe-i hilkatti. Sultanahmet'te volta atarken rastladığımız turist kızlara benziyordu olsa olsa. Antalya'nın havasından mıdır, suyundan mıdır, bilinmez, bir tuhaf haller olmuştu bizim tombul *Su Kuşu*'na. Onun bu yeni haline alışmamız hayli zamanımızı alacaktı. Bilmem söylemeye gerek var mı, tasarladığımız sulu sürpriz, en azından o gün için suya düştü ister istemez. Gerçi bir süre sonra, o ilk şaşkınlığımız ve yabancılığımız geçip yeniden enseye tokat olunca, hem de büyük bir zevkle kaç kereler karga tulumba denize attık tabii Mürüvvet'i; ama artık hiçbir zaman bir patates çuvalı gibi değil, ellerimizin arasında son derece kırılgan, nadide ve kıymetli bir şey tuttuğumuzun sapma kadar farkında olarak, canını acıtmamaya, o güzelim bileklerini morartmamaya özen göstererek, sevgiyle, şefkatle, nezaketle...

Şimdi burada kısa bir ihtiyaç molası verip, Mürüvvet'in on üç yaşındaki halini dilim döndüğünce anlatmaya çalışacağım sana, moruk. Destur! Açtığı zaman rüzgârda kısrak yelesi gibi dalga dalga savrulan, buğday sarısı saçları vardı Mürüvvet'in. Gözleri, dediydim ya, tıpkı şu şarkıdaki gibi, mavi mavi ve dahi masmaviydi; birlikte serin sularına daldığımız Boğaz'ın geçirimsiz derinliklerini anımsatan, perde

perde koyulan, dumanlı bir mavi. Teni duru ve pürüzsüz, gül pembesi dudakları dolgundu. Birer su damlasını andıran, uzun, upuzun bacakları, öteki göttenbacak komşu kızlarının güdük, kalm ve de çarpık çurpuk bacaklarına benzemiyordu hiç mi hiç. Kalçaları ve göğüsleri –anasına inat!– küçük ve diri, omuzları bir erkeğinkiler gibi geniş, duruşu dikti. Eee, Boğaz çocuğuydu ne de olsa, az kulaç atmamıştı bu sularda bizimle birlikte. Ve daha da beteri, bir seksenlik boyundan ötürü, yani bir bakıma mecburen, mahallenin diğer delikanlılarını bir kalemde pas geçip doğrudan doğruya biz iki yarmanın, Hamza'yla benim kapsama alanımıza giriyordu. Ama ancak moda dergilerindeki fotoğraflarına bakarak hayallendiğimiz o burnu havada manken kızlardan bir farkı vardı Mürüvvet'in: Etiyle, kanıyla, o çocuksu, utangaç gülümsemesi ve şen şakrak, pervasız kahkahalarıyla gerçekti. Hem de ne gerçek!

Hem de ne gerçek, moruk!

Bak, moruk: Mürüvvet, Hande olabilirdi ya da Sibel, Defne, Çağla, Merve, Özge, Özlem, Selin, Meltem, Ebru, Burcu, vesaire... Ama Mürüvvet? Hayır, asla! Leyla bile olamazdı yahu, mümkünsüzdü bu! Son zamanlarda pek moda olduğu gibi postmodern bir çağrışım yaratılmak istenseydi eğer, Zeynepgül, Aslıhan, Feryal ya da Gülşah nevinden afili isimler bile düşünülebilirdi ve haspaya çok da yakışırdı bu allahıma! Ama değildi işte, bunların hiçbiri değildi, Mürüvvet'ti. Her ne kadar küçük tombul bir su kuşu için pek fena bir seçim değil gibi gözükse de, ben daha ilk günden beri aslında acayip gıcıktım bu tuhaf isme, şimdi ise büsbütün yadırgamaya başlamıştım. Okuyup üfleyip 'Tü tü tü, kırk bir buçuk kere maaşallah!' dercesine, dudaklarınızı büzüp o hain ve'leri ezerek tıslıyordunuz: Mü-rüv-vet! Son derece uygunsuz bir ruhanilik vardı bu üç buçuk heceli dandik isimde; gözlerinin içi gülen, yaşam dolu, kıpır kıpır bu kıza katiyen yakışmıyordu.

Valdammın elbise dolabı gibi naftalin kokan bu isim, *uhuvvet, fütüvvet, rehavet* ve hatta biraz da *ufunet* kavramlarını çağrıştırıyordu bana. Ama ne edelim ki, zarlar atılmıştı bir kez ve her zaman cuk oturmuyordu kalleş kemik. Şöyle ya da böyle, herkes hakkına razı olacaktı bu batası dünyada.

Dur, kızma! Şimdi burada durup dururken birtakım şairane ve de ormantik laflarla bilumum kafalara ütü olmak değil niyetim. Ama ne çare, acı gerçek şuydu ki, ikimiz de o gün orada şıpın işi sırıl sıklam âşık mı oluvermiştik yoksa bu Mürüvvet yosmasına? Bir laf vardır hani, 'Komşu kızı baldan tatlıdır,' diye, ya da o mealde bir şey; işte derler ki, biz de öyleymişik, yani bu sarışın âşüftenin nârına yanmışmışık. Yalan, vallahi de tallahi de külliyen yalan! Hamzalar'la evlerimiz Hüseyin Kaptan'm evine sağlı sollu komşuydu, eyvallah, doğru söze âmenna! Ama kim demiş ki, biz de tıpkı o yaşlı evler gibi taraf be taraf mayna edip yamanmışız o zilliye? Hâşâ, sümme hâşâ! Biz erkek adamlardık. Her adımımızda yeri göğü titretir ve karıncaları ürkütürdük. Kaya denli sağlam ve dertsizdik de üstelik. Babalarımızdan, amcalarımızdan, dayılarımızdan, bilardo salonlarında sabahtan akşama ıstaka sallayan taşşaklı ağbilerimizden dersimizi almış, bir iyi öğrenmiştik: Erkek adam âşık olmazdı. Aşık olmak gibi yürek yumuşamasına delalet eden zırvalar, olsa olsa zengin evlerinin pısırık ve sulugöz muhallebi çocuklarına yakışır türden şeylerdi; yoksa bizim gibi gözükara serdengeçtilere değil.

En sevdiğim ders olan edebiyatta, uzatmalı hocamız Cabir Bey'den divan edebiyatındaki *mecazî aşk* kavramını öğrendiğim zaman, *fışkı* kelimesinin, *fâilâtün / fâilâtün / tenâsül* kalıbına göre, *aşk*'ın üçüncü göbekten akrabası olduğunu keşfetmiştim hayretle: *Aşk / aşık / taaşşuk / taşşak* (şeddeli) ya da *aşk / mâşuk / mefâşık / fışkı*. Din hocamız Kafkaf Bekir gibi, *ka*'ları paso çatlatıyordum allahıma. Bizim adamlar bu bulu-

şumu pek sevmişlerdi. En büyük desteği de Hamza'dan görüyordum tabii. Mürüvvet bir içim su olabilirdi; ama bizim gibi sert erkekler, böyle kuru gürültüye pabuç bırakmazdı katiyen; yiğitliğe bok sürmek gibisinden onursuzluklar, bizden elbette ki çok uzaktı. Dingo Suat ve şürekası bir keresinde bizimle "Çifte âşık bir ipte oynamaz" diyerek dalga geçmeye kalkışmış ve mahallenin emektar eczacısı Topal Burhan o gün ekmek peynir gibi pamuk, oksijen ve yara bandı satıp dünyalığı doğrultmuştu. Eh, Hamza ve ben okulun ayıları arasında en ön sıraları işgal etmekteydik ne de olsa. Hamza beni burun farkıyla geçiyordu. Boylarımızın toplamı 3 metre 76 santim, kilolarımızın toplamı ise 174'tü ki, bu mütevazı rakamlar, azabından korkulur bir yenilmez armada yapmaya yetiyordu bizi.

O günden sonra bu *çifte cambaz* motifi, tıpkı devletlu ve de haşmetlu Abdülhamit amcamın muhterem burnu misali, bir daha asla açıkça dile getirilmedi, ne var ki gizli ve uğursuz bir kehanet gibi, kendisini alttan alta hep hissettirdi durdu. Bunda nasıl önemli bir doğruluk payı olduğunu şimdi çok daha iyi anlıyorum, moruk.

Her neyse, geçelim... Yine de Hüseyin Kaptan'a bu isim mevzuunda teessüfler mütemadiyen. Can kardeşim *Lavaş*'ın ise bu gibi meseleler hakkında pek bir sıkıntısı olduğu söylenemezdi doğrusu. Bir süredir mahalledeki hergele takımının başlıca alay konusu olmayı göze alıp bütün harçlığımı kitaba yatıran ve her haftasonu Beyazıt'taki sahaflarının kapısını aşındırarak işe yarar yaramaz ne kadar kitap bulursam eve taşıyan bendim ne de olsa, o değil. Odamda üst üste yığılmış kitaplardan neredeyse adım atacak yer kalmamıştı. Validemin hepsini dertop edip pencereden sokağa silkeleme tehditlerine göğsümü kahramanca siper ederek karşı koyuyordum. Ona kalsa, bu kitaplar süprüntüden başka bir şey değildi. Üstüne üstlük karman çormandılar ve toz tutuyorlardı.

Oysa ben bu dağınıklığın içinde ilahî bir uyum buluyordum. Wittgenstein'ın *Tractatus*'unun Asimov'un *Vakıf* dizisiyle birlikte durmasından daha doğal bir şey olamazdı; Eflatun'un *Devlet*'ini Sait Faik'lerle birlikte tutuyorsam, bunun iyi bir nedeni vardı elbette; Hegel, Nietzsche ve Freud, Ahmet Rasim'in *Fuhş-i Atik*'iyle alt alta üst üste kardeş kardeş geçinip gidiyorlarsa, benim lugatimde *düzen*'di bunun adı. Ama bu tür çapraşık meseleleri bizim valideye anlatmak, deveye hendek atlatmaya eşdeğer güçlükte bir işti maatteessüf. Ne de olsa 12. dereceden emekli tapu-kadastro memuru merhum İbrahim Efendi'nin Eskişehir doğumlu dul eşi Sacide Hanım'dı kendisi. Yirmi seneyi aşkın zamandır çalıştığı Elektrik İdaresi'ne gitmek için her sabah 7.30'da Taksim otobüsüne biniyor, gazetelerden *Hafta Sonu*'nu tercih ediyor, iki haftada bir Pazar günleri tırnaklarını 32 numara cark kırmızı ojeyle cilalıyor ve fazla kilolarını atmak için protein rejimi uyguluyordu. Kötü bir ana olduğunu söyleyecek değilim, hayır, tam tersine, biricik oğlunun üzerine titreyen, *Yılın Annesi* seçilmeye namzet, örnek bir anaydı; ama keçi gibi de inatçıydı doğrusu. Ona göre bu saçma sapan kitaplarla vaktimi ve naktimi boşa harcıyordum. Odama kapanıp saatlerce bu akla ziyan şeyleri okuyacağıma, derslerime çalışmalıydım. Öyle ya, her dönem sonunda eve süklüm püklüm getirdiğim karnemdeki notlar 'beşten şaşma, altıyı aşma' ilkesine ne kadar canıgönülden bağlı olduğumu gösteriyordu. Okuduğum bu zırvaların kafamı karıştırıp beynimi sulandırmaktan başka hiçbir işe yaramadığından adı gibi emindi sevgili anacığım. Ve kendi açısından haklıydı da mutlaka. Kaç kereler anlatmaya çalışmıştım ona, ama nafile! Nuh diyor, peygamber demiyordu Sacide Hanım. Bütün cengâverane direnişlerime karşın, evin dişi nüfusunu oluşturan anam ve üç kızkardeşim, biraz da sayısal üstünlüklerinden aldıkları güçle, Babil Kulesi misali arşa yükselme eğilimi gösteren kitap sütunlarını birer sırt hamalı hoyratlığıyla

koridorda duvar boyuna dizeleyip hallaç pamuğu atarcasma temizliyorlardı odamı her üç ayda bir.

Velhasıl-ı kelam, diyebilirim ki, hayat-ı perişanım, ağır edebiyat ve bitirim fiiliyat arasında kararsız bir saat rakkası gibi bir o yana bir bu yana sallanarak geçmekteydi. Kapağının içi şimendifer kabartmalı ve gümüş zincirli bir cep saatiyle bir sandık dolusu Mayk Hammer ve Barbara Cartland romanından maada, aziz ve muhterem pederimden bana kalan tek mirastı bu okuma hastalığı. Ben henüz birkaç aylıkken, fazla kaçırılmış bir akşam yemeğini müteakip müessif bir sekte-i kalp neticesinde nalları diktiğinden, kendisiyle tanışmak şerefine nail olamamıştım gerçi; ama hiç olmazsa *kitap kurtluğu* hassasını tevarüs etmiştim ondan. 'Kalıt' ve 'kalıtım' kavramlarının umarsızca birbirine karıştığı gözlemlenebilir belki bu noktada, ama ne beis! Filozofların en morciverti Eflatun gibi, kavramların gerçek varlıklar olduğunu iddia edecek kadar ileri gidecek değilim. Kendisine saygılar mütemadiyen, ama amcam bu konuda ufaktan uçmuştu doğrusu! Heyhat, ben de *at*'ı görüp *at kavramı*'na kör bakanlardanım. Velakin şayet gereken dikkat sarf edilirse, sözcüklerin ruhunun kavranabileceğine ve ne tuz ruhu ne de nane ruhuna benzeyen bu ele avuca sığmaz ruhun, kişiyi bir süre sonra kıskıvrak pençeleri arasına alıp ezerek ıcığını cıcığını çıkaracağına olan inancım tamdır. Ulu Manitu taksiratımı affeyleye! Ancak bu heyecanımı can dostum Kiri Hamza'ya aşılamak bana hiçbir zaman nasip olmadı ne yazık ki. Amcamın ilgi alanı, tıpkı mahalledeki diğer çocuklar gibi, edebiyat ve felsefe nevinden gayrısıhhî fuzuliyattan ziyade, *Tommiks-Teksas* ekseninde seyretmekteydi. Ben ise, Hızır Aleyhisselam misali yerden bitercesine imdada yetişip, yine geldiği gibi zırpadanak ortadan kayboluveren, mazlumların koruyucusu ve de zalimlerin korkulu rüyası maskeli silahşor *Zorro*'yu, delikli demir üstadı o eline çabuk Yankilere tercih ediyordum bu bağlamda. Gizli

kapaklı ve de esrarlı işlere daha o zamandan meylim varmış demek ki. Edebî ilgilerimiz bir ara *Conan, Korku* ve *Baytekin*'in artık ancak sahaflarda bulunabilen kimi ciltleri üssünde kesişme temayülü gösterdiyse de, kendi çapını aşan bu ezoterik türleri kısa sürede terk edip eski mütevazı çizgisine rücu etti Hamza. Aslında birlikte mahalle ilkokuluna gittiğimiz sıralarda, okul kapısının önünde satılan ikinci el çizgi romanlar ikimiz için de okuma hayatımızın başlangıcı olmuştu. Gerçi Hamza sınıfta elması en son kızaranların arasına girmeyi başarmıştı, o ayrı... Gelgelelim aradan geçen on yıla yakın sürede ben bu çizgiyi yavaş yavaş aşıp, önce romana ve öyküye, ardından da felsefeye kayarken, Hamza, belki de o hakikatli sadakatinin doğal bir tezahürü olarak, aynı türde ısrar etmek sabır ve direncini gösterebilmişti. Maalesef bu konuda benim aynı üstün yeteneklere sahip olduğum söylenemez. Dolayısıyla, onun bu kararlılığını ve eğilip bükülmez karakterini takdir etmiyor değilim. Ne var ki bu anlayışlı yaklaşımım, Hamza'yla hayattaki kader birliğimizin entelektüel düzeyde zıt kutuplara doğru seyretmekte olduğu gerçeğini değiştirmiyordu. Sonuç olarak, herkes kendi hayatını okuyor ve yazıyordu, moruk, işte o kadar.

İşte o kadar, moruk.

Okumak deyince: Hamza'yla ortak zevklerimizden biri de –aman kimseler duymasın– her gün gazetenin yıldız falı köşesindeki günlük falımızı okumak ve istikbalimiz hakkında yarı şaka yarı ciddî fikir yürütmekti. Evet, en başta söylemeliydim belki: Hazretle aynı burcu paylaşmak onuruna ermiştim. İkimiz de yampiri yengecin umutsuz dönencesine kıskıvrak yakalanmıştık doğuştan. Dahası, yalnızca aynı burç olsa yine iyi, aynı hastanede, aynı gün, birkaç saat arayla açmıştık bu kavanoz dipli dünyaya gözlerimizi. Yıldız haritaları bağlamında, değil saatlerin, dakikaların bile ne kadar önemli olduğunu bildiğimden, epeyce sıkıştırmıştım bizim valideyi,

ama –nedendir bilinmez– ser verip sır vermemişti Sacidanım; bir türlü öğrenememiştim Hamza'nın mı bana, benim mi Hamza'ya 'ağbi' dememiz gerektiğini. Ama şu aşamada, diğer birçok şey gibi, bunun da pek önemi kalmadı tabii artık.

Neyse, gelelim sadede: İkimiz de hiç renk vermiyor ve bilmezden geliyorduk gerçi, ama kahpe feleğin hain bir oyunu neticesinde, can kardeşim Hamza'yla hayatta ilk kez rakip olmuştuk birbirimize maalesef. Ancak itiraf etmeliyim ki, ben pek sportmence davranmadım bu gizli düelloda ve fırsat buldukça, hakeme çaktırmadan kemerin altına yumruk sallayarak sinsice yıpratmaya çalıştım sevgili rakibimi. Evet, eğer Mü'ye Hamza'dan biraz daha fazla yaklaşmayı başardıysam, sebebi budur. Makyavelist bir yaklaşım olacak belki, ama n'apalım, herşey mubahtır bu nevi topyekûn savaşlarda ve de eskilerin dediği gibi, kavgada yumruk sayılmaz. Şimdi düşünüyorum da, çocuk aklımla aslında tamamen insiyakî olarak seçmişim dövüş silahımı. Bilek güreşinden yüzmeye, ıslık çalmaktan kürek çekmeye, tavladan bilardoya, aşağı yukarı her konuda başa baş at koştururduk Hamza'yla; ancak *dil* denen şu belalı vasat, amcamın benimle kesinkes sidik yarıştıramayacağı tek alandı, ve –ah riyakâr kardeş!– bu üstünlüğümü sonuna kadar sinsice kullandım. Her yalnız kaldığımızda, Şehriyar'a *Binbir Gece Masalları*'nı anlatan Şehrazat misali, okuduğum kitaplardan aklımda kalan türlü çeşitli hikâyeleri kendimce birbirine ekler, anlatırdım Mü'ye. O sözde sert erkek halimle nasıl olup da *Masalcı Nine* rolüne soyunmaya gönül indirdiğimi sakın sorma; icabında ipe un serilir, hatta kervan bile geçirilir iğne deliğinden. Ve burada Eski Şark'ın bu bitmez tükenmez pehlivan tefrikasını anmam da boşa değil ha: Ne polisiyeler, ne macera romanları, ne korku hikâyeleri; belki inanmayacaksın, ama en çok masallardan hoşlanıyordu Mü. Evet, moruk, yanlış duymadın, masallar: Devler, cüceler, dev anaları, cinler, periler, peri padişahları,

şehzadeler, sultanlar, cadı karılar, keloğlanlar, kırk haramiler, değirmentaşı gözlü kediler, ağzından ateş saçan ejderler ve daha bir alay dandik zamazingo... Gerçi boyu babasını bir karış geçmişti yavrumun, ama neticede koca bir bebekti işte ve bütün çocuklar gibi o da bayılıyordu masal dinlemeye. Anlattığım masallar içinde onu en çok büyüleyeni, nedendir bilinmez, Zümrüdüanka masalıydı; hep bir daha, bir daha anlatmamı istiyordu kendini yakıp sonra kendi küllerinden yeniden doğan bu tuhaf kuşun hikâyesini. Bunu bir kez keşfedince, hiç durur muyum artık, kütüphanelerin, sahafların, kitapçıların altını üstüne getirip aç gözlü bir hırsla okudum Zümrüdüanka'ya dair elime ne geçtiyse ve sonra da bire bin katarak ballandıra ballandıra anlattım hepsini Mü'ye. Kendimi methetmek gibi olmasın, ama hayalhanem geniştir, moruk, bir başlamayagöreyim, ne koftiler atarım tek ayak üstünde. Ana babaların ve de özellikle Hamza'nın göz hapsinden kurtulup yalnız kalabildiğimiz ender anlarda, ışıl ışıl bir bahar sabahı okulu kırıp parkta yan yana volta atarken, durgun ve bunaltıcı bir yaz gecesi deniz kenarındaki banklarda oturup gizli gizli sigara içerken ya da gri bulutların gölgelediği soğuk ve hüzünlü bir kış günü boş bir arsada yaktığımız çalı çırpı ateşinde ellerimizi ısıtmaya çalışırken, masmavi gözlerini koca koca açar, kulak kesilerek dinlerdi beni Mü. Ve ben, dalga dalga koyulaşan derinliklerinde her an biraz daha yitip gittiğim bu iki kıpırtılı su çukuruna büyülenmiş gibi bakarak konuşmayı sürdürürdüm. Sözler, âdeta kendiliklerinden dudaklarımdan dökülür ve anında yitirirlerdi anlamlarını. Ama zaten boş bir kuruntudan başka nedir ki 'anlam' denen şu pek mühim keyfiyet?

Nedir ki, moruk?

Zümrüdüanka hakkında ahret sualleri sorup dururdu bana Mü: Neye benzermiş, nerede yaşarmış, her bin yılda bir kendini niçin yakarmış, falan filan... Eh, ben de boş duracak

değilim ya, kitaplardan öğrendiklerime ayaküstü şıpın işi uydurduklarımı katar, dilim döndüğünce tasvir ederdim bu dandik ateş kuşunu. Atış serbestti nasıl olsa. Bir gün, sahaflarda bulduğum eski bir mitoloji lugatindeki temsilî bir Zümrüdüanka resmini gösterdiğimde, Mü'nün ne kadar heyecanlandığını hatırlıyorum. Kitabı benden ödünç almış ve o silik resme baka baka, çocuksu çizgileriyle, beceriksizce resmetmeye çalışmıştı kuşların sultanı bu bet sesli mahluğu. Gerçi 'aşkın gözü kördür' derler ya, yine de şunu itiraf etmeliyim ki, ressamlık yeteneği –en hafif deyimiyle– tartışmaya açıktı yavrumun: Hoca Nasreddin'in kolunu kanadını budayıp 'Hah, şimdi kuşa benzedin işte!' dediği zavallı leylekle, damdan düşmüş raşitik bir kelaynak arası bir garibe-i hilkatti ortaya çıkan şey. Bu fesat düşüncemi ona zinhar söylemedim tabii. Heyhat, şahsî menfaatler işin içine girdiğinde, eleştirmenlik müessesesi nasıl da ikiyüzlü olabiliyor! Memleketin sanat ve edebiyat alanında geri kalmasının esas sebebi de bu değil midir zaten? Ne var ki bütün gerçek sanatçılar gibi, Mü de eseri hakkında bilisiz yığınlarla aynı görüşü paylaşmıyordu elbette. Kendi yarattığı bu ucubeden o kadar hoşlanmıştı ki, o günden sonra bütün ders kitapları ve okul defterlerinin sayfa kenarlarına, muhtelif boy ve renklerde ve gayet zengin çeşitlemelerle, âdeta bir imza gibi, mütemadiyen çiziktirip durdu bu tuhaf ateş kuşunu. Düpedüz bir takıntıydı bu. Hatta bir ara, onun gizli bir piroman olabileceğini bile düşündüm. Hafazanallah, mahalledeki evleri kundaklamamıştı gerçi, ama Hamza'yla beni ve daha kim bilir kimleri çıra gibi yakıp kül etmişti aşkının ateşiyle. Öte yandan, alttan alta sevinmiyor da değildim bu duruma. Mü'yle benim aramda, yalnızca ikimizin malumu olan, yabancı gözlere ise tümüyle kapalı, gizli bir im, çetrefil bir şifre, soğan mürekkebiyle yazılmış hurufî bir simge, görünmez bir bağdı Zümrüdüanka. Kendisi için bir düş ülkesi yaratmıştı Mü ve bulutların ötesindeki bu ülkeye vize alabilen tek yabancı bendim.

Tek yabancı, moruk, ben.

Sonraları, ama tabii çok çok sonraları, Stravinsky amcamın *Ateş Kuşu Süiti* denen o uçuk kaçık düttürüsünü her dinleyişimde, Mü'nün çizdiği kargacık burgacık Zümrüdüanka resimleri geldi aklıma hep. Ne tuhaf!

İmdi bu noktada birtakım muhtemel ve müessif yanlış anlamaların önünü almak için bazı özel konulara değinmem kaçınılmaz görünüyor. Gözü ateşli her Türk genci gibi, Hamza'yla ben de erkekliğe ilk adımımızı tabii ki Zürafa Sokağı'nda attık, moruk. Eee, Mürüvvet'in keyfini bekleyecek değildik ya! Ve heryere olduğu gibi kerhaneye de anca beraber kanca beraber gittiğimizden, ister inan ister inanma, namımız buradaki meslek erbabı cemiyet-i nisvan arasında da kısa sürede alıp yürüdü. Hani gözden kaçacak gibi bir şey de değildik doğrusu; sokağın başında belirip kim bilir hangi dağdan kopmuş iki koca kaya parçası gibi yokuş aşağı yuvarlanmaya başladığımızda, müthiş ikilinin geldiği haberi kulaktan kulağa dolaşırdı bütün evleri. Söylemesi ayıptır, yaşımızın küçüklüğüne rağmen, sermayelerin arasında 'sıkı tokmakçı' olarak bilinirdik, ki söz konusu muhteremlerin bu işin tartışmasız en birinciye mütehassısı olduğu nazar-ı dikkate alınırsa, az şey değildir bu. Laf aramızda, Zürafa Sokağı'nda aldığım bu dört başı mamur eğitimin daha sonraları karşılaşmak şerefine nail olduğum yetmiş iki milletten bir nice hatun kişi nezdinde çok faydasını gördüm.

Heyhat, ilk çıktığım kadının yüzünü bile hatırlamıyorum artık, ama Hamza'nın ilkini hiç unutmam. İkimiz de henüz on altı yaşında ya var ya yoktuk o sıralar, bıyıklarımız daha yeni yeni terlemeye başlamıştı, ama yine de daha o zamandan sıkı heriflerdik doğrusu. Ben mahalledeki ağbilerimizden aldığım direktifler doğrultusunda daha önce bir iki defa gözümü karartıp tek başıma mektepli olmuş ve ilk acemiliğimi üzerimden atmıştım; Hamza kardeşim ise, her işte olduğu

gibi bu mevzuda da ziyadesiyle lagar davrandığından, maalesef arkaya kalmıştı. N'apalım, tabiatı itibarıyla intikal biraz geçti amcamda. Mahallede kadınlardan ve mektepten laf açıldığında kızarıp bozarıyor ve hem beni hem de kendini ele güne rezil etmesine ramak kalıyordu. Vaziyet vahimdi yani, bu iş böyle devam edemezdi. Sevgili kankardeşime her müşkülünde yardımı borç bildiğimden, bu nahoş duruma da tez elden bir çare bulmam gerektiğine karar verdim. Birlikte okulu kırdığımız bir gün, "Hadi bakalım, Kanka," dedim, "Artık vakittir. Bugün seni millî yapacağız." Biraz olmazlanır gibi oldu önce, ama yarı tatlı dille, yarı tehditle razı ettim şavalağı. Şundan bundan biraz para tırtıklayıp kendi harçlıklarımızdan artırdıklarımıza kattık ve tuttuk Karaköy'ün yolunu. İlk defa millî olacak her delikanlı gibi, bizimki de yolda birkaç defa fikir değiştirdi ve muhtelif kıldan tüyden bahanelerle yan çizmeye kalktı tabii, fakat hiç aman vermedim, sürdüm ineği önümsıra. Nihayet sokağın başına vardığımızda, son bir gayretle "Ama Zmayli, babamgil duyarsa vallahi sıçar ağzıma" diye ağlayıklı bir sesle sızlanıp ayak diredi. "Başlatma lan şimdi babandan atandan, teres, yürü!" diye ensesine şaplağı basıp sığır güder gibi ite kaka soktum kapıdan içeri. İkimiz de en hasosundan Belgrat yarması olduğumuz için, kapıdaki polisler kıllık çıkarıp kimlik filan sormaya kalkmadılar. Demiri tavında dövmek gerektiğini bildiğimden, fazla ince eleyip sık dokumadım ve gözüme kestirdiğim evlerden birine dalıp, genç irisi, etli butlu ve de taşaklı bir karıyla adambaşı beş yüz papele anlaştıktan sonra, kimin önce çıkacağını belirlemek üzere Hamza'ya yazı tura atmayı teklif ettim. El çabukluğu marifet, ufaktan hile yapıp onu kazandırdım tabii. Manzaraya uyanmadı lavuk. O, karının peşinden süklüm püklüm merdivenleri çıkarken, ben de aşağıda hafifçe bıyık altından gülümseyerek, ve ama biraz da oğlunun mürüvvetini görmek için gerdek odası önünde kanlı çarşaf bekleyen

endişeli bir baba halet-i ruhiyesi içinde, sevgili refikimin bu ilk gazasından çıkacak hayırlı neticeyi merakla beklemeye koyuldum. Aslında bu konuda Hamza'ya güvenim sonsuzdu, yüzümü kara çıkarmayacağından emindim köftehorun. Eee, dile kolay, on beş küsur yıllık abazanlıktan sonra, insan öyle bir geçirir ki, anlatamam. O zamanlar henüz bu ADİDAS dalgası patlak vermediğinden, kaput derdi filan da yoktu. Kaldırıp gömüyordun, işte o kadar. Bu cihetle, bizimkinin işi yağdan kıl çeker gibi bir çırpıda bitireceğini tahmin ediyor ve kendi rekorumla karşılaştırmak üzere saat tutuyordum.

Fakat işler pek beklediğim gibi gitmedi. Henüz iki dakika olmuş olmamıştı ki, bir vaveyladır koptu yukarıda! Daha ne oluyor demeye kalmadan, bir de baktım, kadın yarı çıplak, eline topuklu terliğinin tekini almış, suratında şaşkın bir ifadeyle pantolonunu çekmeye uğraşan bizim zavallı Hamza'yı küfür kâfir merdivenlerden aşağı kovalıyor. Araya girmesem, terliği bizimkinin başında paralayacaktı temizinden. Çok şükür mamanın da gayretleriyle ortalık biraz yatışır gibi olunca, vaziyet anlaşıldı: Hamza'nın malafayı daha uzaktan görür görmez, kadının dudağı yarılayazmış, "Sen beni öldürecen mi, lan deyyus!" diye bizimkini püskürtmüştü. Hak vermemezlik edemedim doğrusu teyzeme. Okul tuvaletinde fayansa tek atma yarışması yaptığımız zamanlardan bildiğim kadarıyla, vücut ölçüleriyle mütenasip, haşa huzurdan at yarrağı boyunda ve bilek kalınlığında, muhteşem bir maslahatı vardı Hamza kardeşimin. Merak bu ya, bir kere gönye dayayıp ölçtüydük; kalkıkken tam 27 santim 4 milim çıktıydı. Doğruya doğru, Hamza'yla birçok konuda çekişirdik ya, babafingo mevzuunda onunla boy ölçüşemezdim allahıma. Neyse, sonuçta mamanın duruma vaziyet etmesiyle meseleye bir hal çaresi bulundu da, bizimki daha uzun yıllar abazan kalmak tehlikesinden yırttı: Kerhanedeki kadınlardan biri – boyama sarı saçlı, geçkince bir paçoz– dibine havlu sarılarak

boyunun kısaltılması şartıyla, bu dehşetengiz âletin altına yatmayı kabul etmişti. Fakat ödeme çift tarife üzerinden yapılacaktı elbette. Teyzemin daha sonra bu kararına pişmân olup olmadığını doğrusu bilemiyorum, çünkü Hamza'mn bana sonradan anlattığına göre, o gün karıyı resmen osurtmuş ve de fazlasıyla almış verdiği her kuruşun karşılığını. Zaten o günden sonra, kabak çekirdeği gibi açıldı bizimki ve yukarıda da değindiğim gibi, 'işleyen demir ışıldar' misali, malum sokağın benimle birlikte en sıkı müdavimlerinden biri oldu.

Hamza'yla işte böyle başlayan kerhane maceramız, kahpe felek yollarımızı ayırana kadar kesintisiz sürüp gitti. Ancak burada bir noktayı belirtmekte fayda var: Erkeklerin ter kokulu dünyasından çıkıp kadınların meni kokulu dünyasına girişimden sonra, Mürüvvet'le ilişkimde en ufak bir değişiklik olmadı. Nasıl olur yahu, diyeceksin. Bal gibi olur işte! Bunun muhtemel sebepleri hakkında fikir yürütmek için şimdi burada derin analiz ve dializlere girmeyeceğim. Ancak şu kadarını söyleyebilirim ki, *sikiş* denen o hem mucizevî, ama hem de fena halde sıradan ve hatta düpedüz bayağı keyfiyetle tanıştıktan sonra, Mürüvvet daha da bir ulaşılmaz, dokunulmaz, kesinlikle böyle pespaye dünyevî triplerin üstünde tutulması gereken ilahî bir varlık gibi görünmeye başladı bana. Zürafa Sokağı'ndaki o kadınlar başka, Mürüvvet bambaşkaydı. O kimliksiz kadınları ayıklayabilir, düdükleyebilir, becerebilir, oyabilir, hatta temizinden düzebilirdim; ama iş birlikte büyüdüğüm, aynı sokaklarda koşup oynadığım, yan yana yüzdüğüm, uçurtma uçurduğum, balık avladığım, açık hava sinemalarına gittiğim, dondurma yediğim, gazoz içtiğim, çekirdek çitlediğim, gülüp eğlendiğim, dertleştiğim ve de üstelik gizli gizli masal anlattığım Mürüvvet'e, arkadaşım, oyundaşım, bacım Mürüvvet'e gelince, ona –ayıptır söylemesi, derin sevgim ve saygım nedeniyle– ancak uzaktan uzağa âşık olabilir ve hiçbir zaman göndermeye cesaret edemeyece-

ğim, benim gibi bir erkek adama hiç mi hiç yakışmayan hisli aşk mektupları yazabilirdim, moruk. Allahını seversen söyle: İnsan canından aziz tuttuğu bir varlığı nasıl olur da siker?

Nasıl olur da, moruk?

Ve işte böylece, rüyalarımı süsleyen bir peri kızı, eşiğinden içeri adım atmaya hiçbir zaman cesaret edemeyeceğim bir sırça düş sarayı olup çıktı benim için Mürüvvet. Günün birinde onunla dünya evine girmek düşüncesi öylesine uzak ve de öylesine mümkünsüz görünüyordu ki bana, bu hevesimi değil ona açmak, kendi kendime itiraf etmem bile ferah ferah bir on yılımı aldı. Dile kolay, on koca yıl... Deminden beri Hamza'nm insanüstü ferasetinden dem vurup duruyorum ya, bu meyanda bendeki intikal de hani hiç fena sayılmazmış. Ama dur, buna daha sonra geleceğim.

Hamza'yla hastanede göbeğimiz bir mi kesilmişti, bilmiyorum, ama hayatımızın ilk yirmi yılında yapışık kardeşler gibi herşeyi birlikte yaptık. Aynı mahallenin çocukları olarak aynı ilkokula aynı gün başladık. O gün başlayan sıra arkadaşlığımız, ortaokul ve lise yıllarında da sürdü ve aynı gün aldık diplomamızı. Bu benim için hiç de kolay olmadı tabii, çünkü sınıf geçebilmesi için imtihanlarda amcama verdiğim kopyalar yetersiz kalınca, dediydim ya, sırf muhabbetimiz kesintiye uğramasın diye, lise 1 ve lise 2'de onunla birlikte çakmaya mecbur oldum. N'aparsın, moruk, arkadaş hatrı için çiğ tavuk bile yenir. Bu dört sene zarfında okul müdürü ve öğretmenlere toptan yaka silktirdiğimizden, bizimle daha fazla uğraşmamak için lise son sınıfı çift dikiş okumamıza fırsat vermediler ve apar topar mezun edip kapının önüne koydular. Liseden sonra ilk hedef üniversiteydi tabii, ama heyhat, kader ağlarını örmüştü. Doğrusunu söylemek gerekirse, bizim *Lavaş*'ın üniversite sınavını kazanması hiçbir zaman söz konusu olmamıştı zaten. Şimdi düşünüyorum da, benim belki bir şansım olabilirdi, sınavda klasik Rus roman-

cıları, Varoluşçular, Nietzsche, Kant, Hegel, Wittgenstein ve buna benzer birtakım gereksiz zevat ve akla ziyan ıvır zıvır hakkında soru sorulsaydı eğer. Neticede Hamza birinci, ben ise ikinci aşamada kâmilen foslayınca, millî görevinin şuur ve bilinci içindeki her asil Türk genci gibi, ikimiz de ufak ufak askere doğru kırdık dümeni.

Tahmin edeceksin, aynı gün askere alındık. Davullu zurnalı bir şenlikle, etrafı inleten 'En büyük asker bizim asker!' teraneleri arasında terk ettik mahalleyi ve kendimizi şerefli asker ocağının şefkatli kollarına bıraktık. Ve –heyhat!– hayatta ilk kez ayrıldı yollarımız. Hamza'nın o cüsseyle komandoya ayrılması mukadderdi. Kültür fizik olarak bakıldığında, benim de onun makus talihini paylaşmam kesindi gerçi, ancak göz muayenesinden kıl payı yırttım. Geceleri evde herkes yattıktan sonra, mum ışığında saatlerce kitap okuduğum için, ortaokuldan beri gözlük takıyordum. Sınıf arkadaşlarımın bana uygun bulduğu ve benim de yıllar yılı bir şeref madalyası gibi gururla göğsümde taşıdığım *Dörtgöz, Profesör, Muallim* tipi lakaplar nihayet meyvasını vermişti. Hamza ufaktan baba memleketi Şırnak'ın mayın döşeli toprak yollarına revan olurken, ben şanslı bir kurayla bahriyeyi çektim ve acemi birliğinden sonra, güzel Ege'mizin çatlak incisi Muğla'ya düştüm.

Çavuş, teğmen ve yüzbaşılardan yediğim cennetten çıkma birkaç okkalı tokat dışında, askerliğim vukuatsız geçti sayılır. O karşılıksız sillelerin yakıcı hıncını hâlâ içimde taşırım, o ayrı mesele... Az buçuk mürekkep yalamışlığım olduğundan, yazıcı yaptılar beni ve gereksiz yazışmaları gereksiz defterlere kaydederek günde sekiz saat taammüden vakit öldürdüm. Hamza'nın durumu ise biraz farklıydı; duyduğuma göre, onda bu 'taammüt' keyfiyeti oldukça somut bir biçimde tezahür ediyordu. Onu kınadığım sanılmasın sakın burada; yalnızca bir saptamada bulunuyorum, moruk. Eğer rollerimi-

zi değişmiş olsaydık, herhalde ben de aynı şekilde davranmak durumunda kalacak ve şu anda sana bu satırları yazıyor olmayacaktım belki.

Her neyse, moruk, bu fena halde felsefî mülahazaları ko bir kenara şimdi. Evet, kim ne derse desin, alttan alta kusursuz biçimde işleyen bir fısıltı gazetesi vardır ordunun içinde. İlk zamanlar farkına varmamıştım bunun. Ancak bir süre sonra, güzide medyamızda ömrü billah yer almayan ve yüz yıl geçse yine de almayacak olan kimi dehşetengiz haberlerin, bu davul tozu minare gölgesi gazetenin şeffaf sayfaları aracılığıyla, daha ertesi güne kalmadan dolaşıma giriverdiğini anladım. Güneydoğu meydan savaşlarının en civcivli günleriydi. Nerede ne olmuş, nereye bomba atılmış, hangi karakol basılmış, kaç kişi ölmüş, hepsini de bulmak mümkündü bu şifahî ve imzasız köşeyazılarında. Tüm koğuş efradı, geceleri bir ranzanın etrafına birikip, radyodan naklen futbol maçı dinlercesine dinlerdik anlatılanları.

Bizim Hamza'nın bu muhayyel gazetenin manşetlerinden hiç inmeyen mühim bir şahsiyet olduğunu anladığımda, ufak çapta bir şok geçirdiğimi sen de tahmin edersin. Herifçioğlunu kıskandığım filan sanılmasın, ama onun bel bel sırıtmak dışında herhangi bir mevzuda nam salacağını daha önce aklımın ucundan dahi geçirmemiştim ve hatta birisi böyle bir kehanette bulunsa, gülüp geçer, bu zat-ı muhteremin zihni melekelerinin hepten ayvayı yediğine hükmederdim. Amma velakin yanılmak insanlar içindir ve Sokrates de bir insan olduğuna göre, ben fena halde yanılmıştım, moruk. Neden dersen, şöhret basamaklarını üçer beşer çıkarak kısa sürede gerçekten de fena halde ünlenmişti bizim kanka. *Kırklar Kulübü*'nün şeref listesinde olduğu söyleniyordu. Anlaşıldığı kadarıyla, Güneydoğu'daki güvenlik birimleri arasında, sadece 'en az kırk leşi olanların' üyeliğe kabul edildiği, *Tapınak Şövalyeleri* türünden bir ezoterik cemiyetti bu. Aslında şim-

di şöyle biraz etraflıca düşününce, Hamza kardeşimizin bu mümtaz kulübe girmiş oluşu hiç de garip gözükmüyor bana. Tam tersine, eğer girmeseydi, buna şaşmak gerekirdi, moruk.

Her ne hal ise... Ben çilemi doldurdum ve tezkeremi alıp sivil hayata yatay geçiş yaptım. Hamza ise, daha sonra öğrendiğime göre, bu yeni iş ağzına tat vermiş olacak ki, askerliği biter bitmez baba mesleğini seçip polis olmuş ve özel time girmiş. Referansları mükemmel olduğundan hemen ekip şefi yapmışlar amcamı. Kısa bir süre daha Güneydoğu'da görev yaptıktan sonra, gösterdiği yararlıklar sebebiyle terfi alıp İstanbul'daki antiterör şubesine atanmış. Daha sonra anlatacağım olaylar olmasaydı, daha da yükselirdi herhalde. Eh, ne diyelim, kahpe felek!

Mahalleye döndüğümde, validenin elini öpüp hasretlik giderdikten sonra, ilk iş Mürüvvet'i soruşturdum. Askerlik boyunca hiç haber alamamıştım ondan. Pul biberi fazla kaçmış çiğ köfte gibi acı gerçeği o zaman öğrendim işte: Mürüvvet evlenmiş ve mahalleden taşınmıştı.

İstanbul'daki bütün lüksler yansa, bir katre bile aydınlatamazlardı bir anda kararıveren dünyamı. Gırtlağıma kadar zulmete gark olmuştum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Bu ani elektrik kesintisi nedeniyle, istikbalim hakkında acilen karar vermem gerekiyordu. Askerlik dönüşü –kim bilir belki de– Mürüvvet'le dünya evine girip işportacılık gibisinden prestijli bir mesleğe intisap ederek mazbut bir aile hayatına adım atmanın muğlak hayallerini kurmuştum o ana dek. Askerde şafak sayanların halet-i ruhiyesini bilirsin. Yatakhanedeki ayak kokulu karanlık gecelerimin yegâne ışığıydı Mü. Oysa şimdi, bütün bu tozpembe puantiye hayallerim rüzgâra üfürülüp gidiverince, artık buraların bana dar olduğunu anlıyordum. Tıpkı yüzlerce şarkının söylediği gibi, alıp başımı uzak diyarlara gitmeliydim, gurbet paklardı beni olsa olsa. Bu durum muvacehesinde –aman Atam duymasın!– istik-

balin göklerde değil, denizlerde olduğuna karar verdim ve o hızla gidip Güney Amerika'ya yük taşıyan 12 grostonluk *P.Q.D.* şilebine tayfa yazıldım. Ne de olsa deniz kıyısında büyüdüğümden, eskiden beri tuzlu suyun iyot kokulu enginliklerine karşı içimde derin bir sempati beslemekteydim bilakis. Tabii evlenmiş olsaydım, deniz sevdasını unutmam gerekecekti; ama şimdi madem ki Mü yoktu, olan olmuş torba dolmuştu, şöyle ya da böyle, artık fark etmezdi. Doktorun 'ne yerse yesin' dediği bir hasta gibi hissediyordum kendimi. Bir gece sabaha karşı, valideye ve sevgili hemşirelerime haber vermeksizin, bir iki parça eşyamı baba yadigârı eski bir bavula tıkıştırıp sessizce sıvıştım yatak odamın penceresinden ve doğruca limana yollandım. Şilep günün ilk ışıklarıyla birlikte limandan demir alırken, son kez olması umuduyla baktım şehirlerin bu en kahpesine.

On yıl dolaştım denizlerde, limanlar arasında mekik dokudum. Vardığım limanlardan eve taze bir kart attım kafama estiğinde, ama çalıştığım gemilerin adını hiçbir zaman yazmadım. Benim iyi olduğumu bilsinler, yeterdi. Evden haber almak istemiyordum.

Evden zinhar haber almak istemiyordum, moruk.

Peki bütün bunlardan sonra o Mürüvvet yosmasını unutabildim mi? Ne gezer! On yıl sonra, tıpkı sefere çıktığım o ilk günkü gibi puslu ve yağmurlu bir güz sabahı Karaköy rıhtımına ayak bastığımda, aklımda bir tek şey vardı: Mürüvvet'i bulup onunla konuşmak. Ne için? Bilmem. Konuşmak işte, öylesine. Hiç olmazsa yüzünü görmek, sesini duymak...

Ne var ki bu hiç de kolay değildi. Ben gittikten bir süre sonra, Mürüvvet'in ailesi evlerini satıp arkada bir adres bırakmaksızın mahalleden taşınmıştı. Valideyi ve artık hepsi evli barklı birer hamfendi olan pek aziz ve muhterem hemşirelerimi epeyce sıkıştırıp konu komşuya sorduysam da, dişe dokunur bir malumat elde edemedim. Her kafadan bir ses

çıkıyor, başı sonu belirsiz, ipe sapa gelmez hikâyeler anlatılıyordu. Hemen teslim olmadım yine de; eldeki ufak tefek, bölük pörçük bilgiyle izlerini sürdüm. Kolay olmadı gerçi, ama Hüseyin Kaptan'ın uzak bir akrabasının telefon numarası, birkaç hafta içinde hedefe varmamı sağladı ve Ümraniye'deki o tek katlı, teneke çatılı kondunun kapısını çaldım soğuk ama güneşli bir kış günü.

Kapıyı Hidayet Teyze açtı. Hesapça henüz kırklarının sonlarında olmasına rağmen, aradan geçen on yılda bir hayli çökmüştü, ferah ferah altmış gösteriyordu. Kendimi tanıtmam kolay olmadı tabii, ama az buçuk ter dökerek de olsa, sonunda bunu başardım. Can sıkıcı selamlaşma faslını geçiyorum. Hidayet Teyze beni gördüğüne sevinmiş gibiydi. Hemen ocağa çay suyunu koydu ve yıllardır sertliğinden hiçbir şey kaybetmemiş olan o ev yapımı örgü kurabiyelerinden çıkardı. Dişimin kırılmaması için kurabiyeleri çayıma bandırırken, bir yandan da ufak ufak eski günlerden açtım. Kısa bir hasbıhalin ardından, Hüseyin Kaptan'ın bir süre önce sizlere ömür olduğu anlaşıldı. Dıraz gibi minibüsçünün daha ellisinde kalpten gidivermesini biraz garipsedim. Öte yandan, peşrevi bir an önce kesip fasulyenin faydalarına gelmek için yanıp tutuşuyor, ateşimi söndürmek için bardak bardak demsiz Rize çayı içiyordum. Kıvrak bir köçek maharetiyle, ustaca manevralarla yavaş yavaş yaklaştım hedefime ve lafın kıvamına geldiğini sezince, konuya harttadanak giriverdim: Mü-Mü-Mürüvvet neredeydi, Hidayet Teyze?

Bu ânı daha önce yüzlerce kez evirip çevirmiştim kafamın içinde, moruk, muhtemel cevapların hepsini titizlikle gözden geçirmiş, sınıflandırmış, tepkilerimi önceden belirlemiştim, hiçbir şey beni şaşırtamaz, üzemezdi artık. Yaaa, Mürüvvet yedinci çocuğuna hamile demek ki? Oh oh, maaşallah, damat beyin dölü de pek çıktı anlaşılan. Ama beneklisinden olursa, ben de mutlaka bir tane isterim. Ya da: Nasıl? Üçüncü

kocadan da mı ayrıldı? Çok mu dövüyormuş herif? Aman canım, üzüldüğünüz şeye bakın! Dünyada erkek mi kalmadı? Az dövenini bulursunuz. Arkayı dörtleyelim, beyler! Veyahut: Neee? Mürüvvet kötü yola mı düştü? Yapmayın! Nasıl olur? Kocası olacak o herif, namussuzun biri miymiş? Kumar borcunu kapamak için gül gibi kızı sen götür, kerhaneye sat! Şimdi nerede peki? Kuledibi'nde mi? Neyse canım, hiç olmazsa kalite bir yere düşmüş. Ya taşrada köhne bir batakhaneye filan düşseydi? Maazallah!

Evet, herşeyi inceden inceye düşünmüş, hesaplamıştım, moruk, beni bir kez daha üzmesine izin vermeyecektim Mürüvvet denen bu zillinin. Ancak ne yazık ki evdeki hesap çarşıya uymadı ve beni yine üzmeyi başardı Mü. Üstelik bu defaki darbe öyle okkalıydı ki, kendime gelmem için Hidayet Teyze'nin başımdan aşağı bir sürahi dolusu soğuk su dökmesi gerekti. Skoru eşitlemeye çalışırken, ani bir kontratakla gol yemiştim.

Lafı ustaca manevralar sonucunda nihayet Mü'ye getirdiğimde, Hidayet Teyze'nin yüzü önce soldu, sonra sarardı, daha sonra bir iyice karardı. "Duymadın mı, oğlum?" dedi ancak işitilir bir sesle, "Mürüvvet öldü."

Ben orada öylece kalakalmışım, hani aynen poster... Hatırladığım ikinci şey, Hidayet Teyze'nin başımdan akan suları kurulamam için bana rengi dönmüş bir havlu uzatması. Artık başka bir şey duymak istemiyordum. Tek istediğim buradan bir an önce çıkıp gitmekti. Ama sanki yıllardır hasretle bu ânı bekliyordu kadın. Çenesi açılmıştı bir kere ve susturmaya çalışmak boşunaydı. Herşeyi sayıp döktü bir bir.

Mürüvvet'in evlendiği oğlan, üniversite öğrencisiymiş, Güzel Sanatlar mı ne... Mürüvvet'in liseyi bitirdiği yaz tanışmışlar ve –yıldırım aşkı– iki ay içinde girmişler dünya evine. Hidayet Teyze'nin dediğine göre, pek seviyorlarmış birbirlerini, sürekli göz göze, diz dize... Oğlan arkadaş çevresiy-

le tanıştırmış bunu. Mü de üniversite sınavlarına çalışmaya başlamış yeniden. Tahmin edeceksin, Resim Bölümü'ne girmekmiş niyeti. Karşılıklı etkileşime dayalı, hafif entel bir ilişki yani... Buraya kadar herşey gayet güzel, gayet iyi... Ama meğer sağ-sol davasıyla ilgisi varmış amcamın, bir öğrenci birliğine üyeymiş galiba. Evliliklerinin daha senesi dolmadan, bir gösteri sırasında, kafasına yediği cop yüzünden beyin kanaması geçirmiş ve daha hastaneye yetiştirilemeden yolda çekmiş mortoyu. Mürüvvet o olayın ardından bir sol örgüte girmiş, bir süre sonra da birkaç arkadaşıyla birlikte üniversitenin önünde bildiri dağıtırken tutuklanmış. Bunları içeri almışlar. Aileleri günlerce karakol kapılarında sürünmüş, ama koydunsa bul, hiçbir haber çıkmıyor. İki hafta kadar sonra salıverilmiş Mürüvvet. Babası alıp eve getirmiş, ama canlı cenaze gibiymiş kız. Ayağa kaldırmak için karı koca haftalarca uğraşmışlar. Bir ara ümit keser gibi bile olmuşlar iyileşeceğinden. Bizim mahalleden de o sırada taşınmışlar işte. Polisin Mürüvvet'i tekrar alıp götürmesinden korktukları için –ki kızın bu seferkini atlatamayacağı aşikârmış–sessizce pılılarını pırtılarını toparlayıp kimseciklere haber vermeksizin şehrin öteki ucundaki bu salaş konduya taşınmışlar bir gün. Mürüvvet evde yattığı bütün o süre boyunca ağzını açıp da tek bir söz bile etmemiş; öyle ki, yediği dayaklardan ötürü dilinin tutulduğunu ya da beyninin zedelendiğini sanmışlar. Yüzü duvara dönük, bakışları sabit, öylece kıpırtısız yatıyormuş. Annesi geceler boyu başucunda beklemiş, konuşması için yalvarmış. Kurşun döktürme, nefesi kuvvetli üfürükçülere muska yazdırma faslını bir kalem geçiyorum (ki Hidayet Teyze'ye bakılırsa, aslında çok faydası olmuş bunların). Mürüvvet neden sonra bir gece, titrek mum ışığında, boğuk bir sesle, gözaltında tutulduğu o iki hafta boyunca nasıl bir işkenceden geçirilmiş olduğunu anlatmış annesine.

Hidayet Teyze ayrıntıları vermedi ve doğrusu ben de ısrar etmedim, ama dört başı mamur bir muamelatın söz konusu olduğu anlaşılıyordu: Dayak, askı, elektrik, cop sokma, tecavüz, kısacası normal prosedür... Çok önceden bildiğim bir öyküyü dinlercesine, serinkanlılıkla, neredeyse can sıkıntısıyla dinliyordum anlatılanları. Hidayet Teyze, Mürüvvet'i sorgulayan ekibin şefinin Hamza olduğunu söylediğinde de hiç şaşırmadım; bunun zaten kesinlikle böyle olması gerekiyordu sanki. Nedense bir noktaya takılıp kalmıştı Hidayet Teyze; Mürüvvet'in o geceki son sözlerini tekrarlayıp duruyordu bozuk plak gibi: "Önce kendisi sikmiş, sonra da adamlarına siktirmiş." Üzerinde durulması gereksiz, önemsiz bir ayrıntı tabii, moruk, lafı bile edilmeye değmez.

Değmez, moruk.

O geceden birkaç gün sonra ortadan kaybolmuş Mürüvvet. Bir sabah bir kalkmışlar ki, yatağı boş. Aramışlar, taramışlar, ölen kocasının ailesine ve arkadaşlarına sormuşlar, gazetelere kayıp ilanları vermişler, ama bulamamışlar izini. Sanki yer yarılmış, Mü içine girmiş. Aradan birkaç yıl geçmiş. Onu bulmaktan artık tam ümidi kesmişlerken, bir sabah gazetede bir haber okumuşlar. Bir sol örgütün yeni bir eylemiyle ilgili bir habermiş bu. Biri kadın dört terorist, Gültepe'de bir ekip otosuna roketatarla saldırmış. Bilanço: İki polis memuru ölmüş, üçü yaralanmış, eylemi gerçekleştiren teroristler ise karanlıktan yararlanarak kaçmışlar. Birkaç flu siyah-beyaz fotoğrafın içinde Mürüvvet'i herşeye rağmen tanımışlar Hüseyin Kaptan'la Hidayet Teyze. O akşam polis evi basmış, Hüseyin Kaptan'ı yakapaça götürmüş. Adres değişikliği pek bir işe yaramamış anlaşılan. On gün kadar sonra salıverildiğinde, bacakları tutmuyormuş Kaptan'ın. Mecburen minibüsü, ardından bizim mahalledeki evi yok pahasına satmışlar, o parayla geçinmeye çalışmışlar. Aylar ayları kovalamış. Bir akşam televizyonda haberleri seyrederken, bir ope-

rasyon sırasında ölü olarak ele geçirilen teröristlerin arasında Mürüvvet'in adı okunmuş. Hüseyin Kaptan, ayağında çizgili pijaması, televizyonun karşısında akşam rakısını içiyormuş o sırada homurdana homurdana. Haberi duyar duymaz, oturduğu yerden şöyle bir yekinmiş öfkeden kıpkırmızı bir suratla, "Deyyuslar!" diye bağırarak elindeki kadehi televizyona fırlatmış ve oracığa yığılmış. Mahalle camiinden kalkmış cenazesi ertesi gün er kişi niyetine. Bu arada, o kadeh fırlatma vakası sırasında televizyon patlamış mı, bak, onu sormak aklıma gelmedi, moruk. Gariptir, bu tip eksik ayrıntılar sonradan insanın içine dert oluyor hep.

Her ne hal ise, Hidayet Teyze bu meyanda kalmış mı el elde baş başta, kukumav kuşu gibi yalnız? Eldeki avuçtaki para da bir süre sonra ufak ufak suyunu çekince, mecburen gündeliğe gitmeye başlamış. Kazandığı üç kuruş, kondunun kirasını ancak karşılarmış ya, bir sabah kalktığında, bakmış ki, geceleyin kapının altından bir zarf atılmış. Ev sahibinden kira zammı talebidir zannıyla gönülsüzce açtığında, bir de ne görsün, zarfın içinde bir tomar para. Bizimki bunu hemen yatırlara, evliyalara yormuş tabii. Öteki tarafla arası oldum bittim iyidir zaten; duasını, adağını katiyen eksik etmez. Anlaşılacağı üzre, o günden sonra artık külliyen hidayete ermiş bizim Hidayet Teyze. Ve o zamandan beridir de, gerçi farklı günlerde, ama çok şükür hiç sektirmeksizin her ay gelmeye devam etmiş zarflar. Böylece Hidayet Teyze kapı kapı gündeliğe gitmekten kurtulmuş, yeşil panjurlu minimini kondusunda oturup yaradanından razı olmuş. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine... Eee, kurban olduğum Rabbimin işleri böyledir, moruk, hikmetinden sual olunmaz.

Hidayet Teyze hikâyenin tafsilatını vermek üzere gazete kupürlerini getirmeye içeri gidince, hiç çaktırmadan ayakkabılarımı elime alıp tabanları yağladım. Daha fazla dinleyecek bir şey yoktu, bu kadarı da yeterdi kötü bir yerli film senaryo-

su yazmaya. Mürüvvet'in, Hamza'nın ve Hüseyin Kaptan'ın yüzleri gözümün önünden gitmiyordu. Çoktan bin kere lanet etmiştim bile Hidayet Teyze'yi görmeye gittiğime. Ne akla hizmet yapmıştım ki böyle bir hıyarlığı? Anılar, ancak anı olarak kaldıklarında güzeldir, moruk, bunu böylece bilesin. Hele çocukluk anıları... Sinsi ellerini günümüze uzatmaya başladıklarında, işin rengi hepten değişir. Geçmiş, hep geçmişte kalmalıdır iyisi mi. Geçmişe mazi, sikilmişe gazi deyip geçmek, yiğitliğin şanındandır ne de olsa.

Oysa ben ne yapmıştım? Keriz bir kelaynak kuşu gibi kendi ayağımla gelip ökseye tutulmuştum, kendim kaşınmış ve tabii sonuçta da layıkıyla bulmuştum belamı. Merak kurdu içime düşmüştü bir kez. Ve düştüğü yeri yakan bir kor parçasıydı bu. Daha Hidayet Teyze'nin dermeçatma kondusundan usulca kirişi kırarken, farkındaydım bunun. Bir evden kaçabilirsin, moruk, bir kentten kaçabilirsin, hatta bir ülkeden de kaçabilirsin, ama kendinden kaçamazsın. Allahın belası anılar gelip seni bulacak ve canına okuyacaktır sonunda.

Eninde sonunda, moruk, allahın belası anılar...

Laleli'de, etli butlu Nataşaların müşterilerini getirdikleri pis ve ucuz otellerden birinde bir oda tuttum ve haftalar boyu amaçsızca oradan oraya dolaşıp durdum. Her gün saatlerce Sirkeci rıhtımında dikilip vapurları, motorları, insanları, işportacıları, balık ekmek satıcılarını seyrediyordum; gardaki trenlere inip binen yolcuları, yük taşıyan hamalları gözlüyordum; Yeni Cami'nin önünde tezgâh açan dilencileri dikizliyordum; Beyazıt Meydanı'ndaki külüstür tahta sıralardan birisine oturup güvercinlerin hamarat hamarat atıştırdığı darı tanelerini sayıyordum.

Sonra bir gün yine Beyazıt Meydanı'nda aylak aylak dolaşırken, sanki bu ânı çok önceden tasarlamışım gibi, ayaklarım beni kendiliklerinden üniversitenin kitaplığına sürükledi. Buraya niçin geldiğimi, burada ne aradığımı ve dahası ne

bulmayı umabileceğimi bilmiyordum. Tek bir düşünce vardı kafamda: Mürüvvet'e ne olduğunu öğrenmek, onun yarım kalan öyküsünü tamamlamak... Niye, onu da bilmiyorum. Ne olacaktı ki, o sefil öyküyü tamamlasam? Zaten başa en bela olan çapanoğulları böyle nedensiz, marazî meraklardan peydah olur.

Hidayet Teyze'nin anlattıklarını günler haftalar boyu kafamın içinde evirip çevirmiş, Mürüvvet'in öldüğüne, artık bu dünyada olmadığına, onu bir daha göremeyeceğime kendimi inandırmayı bir türlü başaramamıştım. Mürüvvet ölmüş olamazdı; kendi gözlerimle görmeden inanmayacaktım buna. Kütüphane görevlisine son on yılın gazete koleksiyonlarını görmek istediğimi söylediğimde, pis pis baktı suratıma herifçioğlusu; ama benden aynı pislikte bakışlarla karşılık alınca, reddetmeyi götü yemedi; az buçuk homurdanarak da olsa, depoya yollandı. Yarım saat sonra, kütüphanenin ücra bir köşesinde, ciltler dolusu tozlu ve sararmış gazetenin içine gömülmüştüm.

Hidayet Teyze'nin bahsettiği Gültepe'deki karakol baskını haberini buldum ilk olarak. Altı yıl kadar önceki bir gazetedeydi. Evet, fotoğraflar fluydu, ama şüphe yoktu, Mürüvvet'ti bu. O tarihten başlayarak bütün gazeteleri sayfa sayfa taradım. İlk önce oldukça umutsuz bir çaba gibi görünüyordu. Binlerce sayfa vardı taramam gereken ve samanlıkta iğne aramaktan ya da delinin pösteki saymasından pek farklı değildi bu iş. Ama meşhur atalar sözüdür, azimle sıçan taşı deler. Üçüncü günün akşamına doğru, ufak da olsa bir ipucu yakalamıştım. Bir soygun haberiydi bu: Biri kadın dört terorist, güpegündüz Kâğıthane'deki bir karakolu basmış, görevlileri silahla etkisiz hale getirip o gün ödenecek olan polis ve bekçi maaşlarını gasbetmişlerdi. Kaçarken, bir ölü, bir ağır yaralı polis bırakmışlardı artlarında. Bu kez haberde fotoğraf kullanılmamıştı, ama kadrodan ve çalışma tarzın-

dan aynı grubun işi olduğu anlaşılıyordu. Ya da ben öyle anladım, anlamak istedim. Belki bütün bunları kafamın içinde kuruyordum yalnızca, ama şöyle ya da böyle, tutunacak bir dala ihtiyacım vardı, bir yerden başlamalıydım. Eğer yanılmışsam, zaman dışında bir şey kaybedemezdim, ki ondan bol bir şeyim yoktu, bir yere yetişecek filan değildim, peşimden atlı koşturmuyordu, olan olmuş torba dolmuştu nasıl olsa. Ya da ben öyle sanıyordum o sırada. Bilirsin, sanılarla gerçekler her zaman örtüşmeyebilir, moruk.

Bundan sonrası daha kolay oldu. Kütüphanenin loş salonlarında sabahtan akşama dek oturup cilt cilt gazete taramaktan gözlerim kan çanağına dönmüş, sırtıma ağrılar girmişti gerçi, ama artık bu işin ustası da olmuş, ancak cins av köpeklerinde görülen bir çeşit koku alma duyusu geliştirmiştim. Yüzlerce haberin arasından beni ilgilendirenini bir bakışta bulup çıkarabiliyordum. Mü ve arkadaşlarının dehşetengiz icraatını, gayetle heyecanlı bir pehlivan tefrikası okuyormuşçasına, gazete sayfalarından izliyordum artık. Gerçek bir havaî fişek gösterisiydi bu. Neler yoktu ki bu kırk iki kısım tekmili birden maceranın içinde: Kurşunlamalar, taramalar, bombalamalar, baskınlar, soygunlar, hapisten adam kaçırmalar... Kadro hep aynıydı: Biri kadın dört terorist; *Athos, Porthos, Aramis* ve de o cevval *Dartagnan*, ayrılmaz dörtlü. Ve yöntemler de öyle: Güvenlik güçleriyle alay edercesine, en umulmadık anlarda, en umulmadık noktalara, cüretkâr, hızlı, şiddetli, acımasız eylemler, otomatik silahlar, roketatarlar, elbombaları... Her defasında da mutlaka birkaç ceset bırakıyorlardı arkalarında. Polis vurmamak gibisinden birtakım gereksiz endişeleri yoktu anlaşılan amcamların. Asılınacaksa, mutlaka İngiliz sicimiyle asılınması şiarını benimsemiş olsalar gerekti. Hani çok da anlaşılmaz bir şey değildi bu, moruk. Gemici olduğumdan, İngiliz sicimini iyi bilirim, sıkıdır. İnsanın geçerli nedenleri varsa eğer...

Gazete sayfalarında haftalar haftaları, aylar ayları kovaladı. Eylemler ardı arkası kesilmeksizin devam ediyordu; öyle ki, bir yerden sonra ben de ipin ucunu kaçırdım, çetelesini tutamaz oldum. Ve sonra... Ve sonra ansızın geliveren o kırılma noktası...

Alınan bir ihbar sonucu, polis Sarıyer'de bir evi sarıyor. Teslim ol çağrısına ateşle karşılık veriliyor içeriden. Timler eve saldırıyorlar. İçeridekiler, kurtuluş umudu olmadığını anlayınca, evdeki külliyetli miktarda patlayıcıyı ateşleyerek kendileriyle birlikte özel timin önemli bir kısmını da havaya uçuruyorlar. Gariptir, Alemdar Mustafa Paşa geldi aklıma nedense. Patlamanın ardından eve giren ekipler, üç erkek ve bir kadının parçalanmış cesetleriyle karşılaşıyorlar. Kimlik tespiti pek kolay olmuyor haliyle; neyse ki yirmi beş yaşlarındaki kadın cesedinin üzerinden Mürüvvet Karayel adına düzenlenmiş bir kimlik belgesi çıkıyor da, adlî tıbbın işi biraz kolaylaşıyor.

Ayaklarımın suya ermesi için bunları okumam gerekmişti, moruk, herşeyi, en ince ayrıntısına dek: Patlamanın etkisiyle cesetlerin nasıl parçalandığı, kopan kimi organların nasıl duvarlara ve tavana yapışıp kaldığı, ortalığa dağılan parçaları biraraya getirmek için adlî tıbbın nasıl bir tür yapboz oynaması gerektiği, vesaire... Duvarın sert olduğunu anlamanın en iyi yolu, ona bodoslamadan sıkı bir kafa atmaktır. Tabiatları icabı, duvarlar hep serttir ve kafalar da hep yarılır, moruk, ama ne gam, en hakikî hakikate böyle erilebilir ancak.

Bu, Mü'nün bendeki ikinci ölümüydü. Ya benim kaçıncı ölümümdü, kâfir? 007 amcamızın da fevkalade ferasetle belirttiği gibi, sadece iki kere yaşar insan. Peki ya gönüllerde?

Peki ya gönüllerde, moruk?

Neyse, bu tip ağlayıklı ve bir o kadar da bayat lafları geçelim bir kalem. O haberi okuyup iyice hazmettikten sonra, uzunca bir süre boş boş kütüphanenin duvarlarına baktım.

Sıva sidik sarısı, iç bulandırıcı, tuhaf bir renge dönmüştü. Duvarların yıllardır, kim bilir belki de kütüphane açıldı açılalı badana yüzü görmediği anlaşılıyordu. El ulaşmayan köşeleri, içlerinde sürüyle kurumuş sinek ölüsü barındıran katmerli örümcek ağları bürümüştü. Hademeler işlerini canla başla yapıyor olsalar gerekti. Sinekler, örümcekler, hademeler ve bunların kaçışsız yazgısı hakkında kendi kendime birtakım gayet derin felsefî mülahazalarda bulunduktan sonra, kalktım, toparlanıp çıktım, otele gidip odama kapandım. Kapandım dediysem, atıyorum sanma, hakikaten kapandım, moruk. Perdeleri sımsıkı çekili odamın karanlığında gün boyu kıpırtısız oturuyor, gözlerim boşluktaki belirsiz bir noktaya dikili cıgara üstüne cıgara içiyordum. Hani birisi bu halimi filme alsa, en kıralından entel bir bunalım filmi olurdu allahıma. Bazen öyle dalıyordum ki, eğri bir kül sütununa dönüşen cıgaram parmaklarımın ucunu ya da dudağımın kenarını yakıyordu. O vakit ayılıyor, cıgarayı koridordaki tuvalete kadar gitmemek için pisuar olarak kullandığım boş şarap şişelerinden birinin içine atıp bir yenisini yakıyordum. Ucuz şarabın yanında tek katığım kuru ekmekti. Ara sıra odamı temizlemeye gelen kat hizmetçisi kocakarının eline birkaç kuruş sıkıştırıp yan sokaktaki bakkala yolluyor, cıgara, ekmek ve şarap stoğumu tazeletiyordum. Odanın bir aylık parasını peşinen ödemiş olduğumdan, otel yöneticisi olan çopur suratlı Laz işime karışmıyordu. Belamı bulmam için kendi halime bırakmışlardı beni. Kafama bir kurşun sıkar ya da kendimi kaldırıp pencereden atarsam, gelip arkamdan odayı temizlemek ve eşyalarımla üç kuruş paramı aralarında üleşmek için akbaba sabrıyla beklediklerine kalıbımı basarım.

Böyle kaç gün geçtiğini pek bilemiyorum. Birkaç hafta olmalı. Bir tür uyku ile uyanıklık arası haliydi bu. Düş mü gerçek mi olduğunu ayırt edemediğim görüntüler gözlerimin önünden gelip geçiyordu. Perdeler çekili olduğu için günle

gecenin hesabını da şaşırmıştım. Ama esasında böyle bir hesabı tutmak gibi bir derdim de yoktu zaten. Katran kıvamında, derin ve bulanık bir suyun ağır akışına bırakmıştım kendimi; beni nereye sürüklerse, oraya gidiyordum.

Nereye sürüklerse oraya, moruk.

Ama herşeyin bir sonu vardır, moruk, hatta sonun bile bir sonu vardır. Çünkü her son bir başlangıçtır da aslında. O tuhaf düşünce aklıma nasıl geldi, şimdi hatırlayamıyorum, ama geldi işte. Malum, fikir geliyorum demez, gelir. O heyecanla, ayakkabılarımı bile bağlamadan dışarı atmışım kendimi. Bodur kütüphaneci beni birkaç haftalık sakal ve hırpanî bir kılıkla yeniden karşısında dikiliyor görünce, biraz bozuldu gerçi; ama herhalde bakışlarımdaki bir şey herifçioğluna benimle tartışmaya girmesinin ağız ve diş sağlığı açısından son derece sakıncalı sonuçlar doğurabileceğini söylemiş olacak ki, fazlaca dırlanmadan gidip getirdi gazete koleksiyonlarını. Hemen her zamanki köşeme çekilip ciltlerin içine gömüldüm.

Soru şuydu: İnsan hayatta kaç kere ölür? Rulette aynı sayıya üst üste iki kez oynayıp kazanmak gibi bir şeydi bu. Uzak mı uzak bir ihtimaldi, evet, ama hepten mümkünsüz de değildi. Hiç olmazsa küçük bir çabayı hak ediyordu öyleyse.

Bu kez aradığımı bulmam çok zor olmadı, birkaç saatimi aldı topu topu. Eh, ne de olsa enikonu deneyim kazanmıştım bu satırlar arası hafiyecilik oyununda. Hızla taradım ciltleri. Sarıyer'deki kanlı hücre evi baskınından bir yıl kadar sonra, öncekilerin karbon kopyası bir saldırı haberine rastladığımda, nefesim kesildi. Yoksa aynı numaraya gerçekten de ikinci kez piyango vuruyor muydu? Habere göre, Gazi Mahallesi'ndeki karakol güpegündüz taranmış, üç polis çeşitli yerlerinden yaralanmıştı. Dört kişi oldukları sanılan saldırganlar, çıkan kargaşadan yararlanarak, çalıntı olduğu belirlenen bir arabaya binip kayıplara karışmışlardı. Buraya kadar iyiydi, güzeldi de, saldırganların kimliği hakkında herhangi bir bil-

gi yoktu. Öyleyse bunların Mürüvvet ve tayfası olduğundan nasıl emin olabilirdim, moruk? Olmayacak duaya amin mi diyordum yine? Ama haberin iç sayfadaki fotoğraflı tafsilatını okuyunca, iş değişti. Dört saldırganın kullandığı çalıntı araba, olaydan birkaç saat sonra Bağcılar'da terk edilmiş olarak bulunduğunda, kaputun üzerinde kırmızı sprey boyayla çizilmiş tuhaf bir kuş resmi vardı. Polisin ve gazetecilerin bir anlam veremedikleri bu esrarengiz resmi gördüğümde, kafamdaki kuşkular silindi. Alev alev yanan yuvasında kendini olanca görkemiyle ateşe atan Zümrüdüanka duruyordu karşımda. Yıllar sonra bile olsa, Mü'nün o kendine özgü, beceriksiz, çocuksu çizgilerini tanımamam imkânsızdı.

5-0 olmuş bir maçta inkitaları oynatan hakem gibi, yani formalite icabı, gazete koleksiyonunun öteki ciltlerine de göz gezdirdim. Ne bulacağımı biliyordum ama. Birer ikişer ay arayla, benzer saldırılar devam etmişti. Her saldırının ardından aynı tuhaf amblem çıkıyordu polisin karşısına. Ve öyle gözüküyordu ki, Zümrüdüanka bu seferki reenkarnasyonunda öncesine göre çok daha titiz çalışıyordu; polis ne kadar uğraştıysa da soruşturmada hiçbir ilerleme kaydedememiş, yakalamak şöyle dursun, örgüt üyelerinin kimlikleri konusunda en ufak bir bilgiye dahi ulaşamamıştı. Oysa bana göre apaçık ortadaydı herşey. Nasıl böylesine kör olabileceklerini anlamakta güçlük çekiyor, bir yandan da bu iflah olmaz düşgücü yoksunluklarına şükrediyordum. Mü'nün hâlâ hayatta olduğunu benden başka bilen kimse yoktu.

Benden başka, moruk, kimse.

Tek bir düşünce vardı şimdi kafamda: Hayatta olduğuna göre, onu bulmalıydım. İyi güzel de, nasıl yapacaktım bunu? Samanlıkta iğne aramaktan farksızdı bu. Gazetelere kayıp ilanı vermekle de olacak iş değildi. Hidayet Teyze'ye mintarafillah her ay muntazaman nazil olunan nafaka işte o zaman geldi aklıma. İçimden bir ses, bu cömert allahın öyle pek bil-

diğimiz allahlardan olmayıp, daha ziyade Kadim Roma'nın av tanrıçası Diana'yı çağrıştıran, sarışın, bir seksen boyunda, sütun bacaklı, atletik yapılı ve de gözü kara mı kara bir ilahe olduğunu fısıldıyordu. Her gidişin bir dönüşü olması gerektiği nazariyesinden hareket edilirse, zarfı getiren ulak, esrarengiz efendisine ulaştırabilirdi beni.

Oteldeki odama döndüğümde, içim içime sığmıyordu. Akşamı dar ettim. Teslimatın hangi gün yapılacağını bilmiyordum gerçi, ama –işin doğası gereği– gecenin geç saatlerinde olması gerektiğini kestirebiliyordum bunun. Karanlık bastırır bastırmaz, soluğu Hidayet Teyze'nin oturduğu mahallede aldım. Ortalıktan el ayak çekilmişti. Gecekondu mahallelerinde sokak lambası nevinden gereksiz aksesuarlara yer verilmediği için, ortam saklanmaya gayet elverişliydi. Hidayet Teyze'nin ufak kondusunu cepheden gören bir nokta seçtim kendime ve geçen yıkımda haşin bir kepçe darbesiyle göçertilmiş metruk bir betonarme binanın molozları arasında sotaya yattım.

Beklediğim kişi ne o gece geldi ve ne de ondan sonraki gecelerde. Ama ben aksatmadan sürdürdüm müteyakkız nöbetimi. Günün ilk ışıklarıyla birlikte kuytu sığınağımdan çıkıp otele gidiyor, alelacele bir şeyler atıştırıp kendimi yatağa atıyordum. Şimdi düşünüyorum da, bunlar uzun süredir uyuduğum ilk deliksiz uykulardı. Gözümü kırpmadan geçirdiğim uzun gece nedeniyle bitkin, ama vazifesini kâmilen ifa etmiş bir insanın iç rahatlığıyla dalıyordum uykuya ve bir bebek gibi mışıl mışıl uyuyordum. Ertesi gün genellikle ikindi ezanıyla uyanıyor, karnımı doyurup hacet giderdikten sonra, gemicilik yadigârı küçük matarama kanyak doldurup doğruca görev mahallime yollanıyordum. Mevsim kışa dönmek üzereydi ve İstanbul'un o rutubetli, ısırgan ayazı, otuz iki dişe kemane çaldırmaya başlamıştı allahıma. Göbekli marul gibi üst üste dört beş kat giyinmeme ve mataramdan sık sık

birkaç yudum çekmeme rağmen, soğuktan kakırdamış vaziyette, zor bela ediyordum sabahı. Yine de puhu kuşu misali gece yaşayıp gündüz uyumaya kısa sürede alıştığımı, hatta bir zaman sonra bu işin tuhaf şekilde hoşuma bile gitmeye başladığını söylemeliyim. Kim bilir, belki de geceleri avlanmak için yaratılmış bir garip hayvandım ben.

Aranan kan üçüncü haftanın sonuna doğru bulundu. O geceyi hiç unutmayacağım. Şansıma, ayın gökte gümüş bir sini gibi parladığı aydınlık bir geceydi. Vakit gündoğumuna yakındı: Herkesin kıçında pirelerin uçuştuğu, insanların en derin uykularında olduğu saat... Binaların arasındaki toprak patikadan usulca sıyrılan ince bir gölge ve Hidayet Teyze'nin kondusuna doğru yürüdü. Kalbimin deli gibi çarpmaya başladığını hissettim ve soluğumu tutup dikkat kesildim. Kasketli, işçi kılıklı, gençten bir adamdı bu. Kondunun önünden aheste adımlarla yürüyüp geçti. Boş yere ümitlendiğimi, bunun sabah vardiyasına herkesten önce yetişip ustabaşının gözüne girmeye çalışan işgüzar bir vatandaş olduğunu düşündüm ilkin. İçimden sunturlu bir küfür savurup arkama yaslanmak üzereydim ki, adam durdu, şöyle bir çevresine bakındı, yalnız olduğuna kanaat getirince, tüyden hafif adımlarla Hidayet Teyze'nin kondusuna seğirtip ceketinin iç cebinden çıkardığı kalınca bir zarfı kapının altından içeri ittirdi, sonra da sanki hiçbir şey olmamışçasına dönüp aynı lakayt tavırla yoluna devam etti. Balık nihayet oltaya gelmişti, şimdi oltayı çaktırmadan usulca çekmek gerekiyordu. Eğer balık avladıysan, ne demek istediğimi bilirsin. Amcamın biraz uzaklaşmasına izin verdim, sonra da yerimden çıkıp ardına düştüm. Bir zaman böylece yürüdük. Otuz adım kadar arkasından, avına yaklaşan mahir bir kedi sessizliğiyle, binaların gölgelerine sığınarak takip ediyordum onu. Herifçioğlu ana yoldan ayrılıp bir yan sokağa saptı. Usul adımlarla köşedeki binaya yaklaştım ve bir an bekledikten sonra, kö-

şeyi döndüm. Önümde yirmi otuz metre derinliğinde, hiçbir kapı ya da pencerenin açılmadığı, dar ve karanlık bir çıkmaz sokak uzanıyordu. Duvar kenarlarındaki süprüntülerden ve insanın midesini kaldıran pis kokudan anlaşıldığı kadarıyla, binaların arasına sıkışmış, çöplük olarak kullanılan bir aralıktı bu. Bizim kasketli ise ortalıkta görünmüyordu. Eşekten düşmüş gibi şaşkın bir vaziyette, çıkmazı bir aşağı bir yukarı birkaç kez arşınladım, girdisini çıktısını iyice gözden geçirdim. Hayır, bir gizli geçit filan yoktu, herifçioğlu sıkı bir Zati Sungur numarasıyla gözümü uğurlayıp sırra kadem basmış, âdeta buhar olup havaya karışmıştı. Sinirimden pabucumu yiyebilirdim ya, neyse ki karnım aç değildi. Beni keriz yerine koyan dürzüye, kör talihime ve ama en çok da kendi denyoluğuma lanetler okuyarak kös kös döndüm otele.

Tabii bu fiyaskodan sonra teslimatın yine aynı yolla yapılmasını beklemek gazoz ağacıydı. Maymun uyanmıştı bir kere; bin yıl da beklesem, havaya açardım ağzımı artık. Peki bu durumda Mürüvvet'e nasıl ulaşacaktım? Bu teslimat işi, beni ona götürebilecek olan tek ipucuydu. Bu numara da fos çıkınca, resmen elim böğrümde kalmıştım. Mürüvvet, her zaman olduğundan daha da bir hayal olmuştu benim için. Bu allahın belası şehir azmanında onu bulmam, imkânsızlıktan da öte bir mümkünsüzlüktü.

Nitekim aynen öyle de oldu, moruk: Ben onu bulamadım, tam tersine, o beni buldu. Bu işler böyledir: Arayan, mevlasını da bulur, belasını da. Benim durumumda bela, doksan altmış doksana bir seksen ölçülerinde sarışın bir afet olarak geldi.

Artık kendimi iyice kapıp koyvermiştim. Bir şişe kanyak alıp bir parka gidiyor, tenha bir köşeye çekilip güvercinlerin mütemadiyen yiyip sıçmalarını ve de arada bir hoşnutlukla guruldayıp düzüşmelerini seyrederek sabahtan akşama zıkkımlanıyordum. Günlerce otele uğramadığım, sokaklarda sabahladığım oldu. Üstüm başım iyiden iyiye dökülmüş,

saçım sakalıma karışmıştı. Haftalardır hamam yüzü görmediğimden, etrafa enfes kokular salıyordum. İnsanlar yanımdan burunlarını tutarak geçiyorlardı. Gelip geçenlerin kimisi beni dilenci sanıp önüme birkaç metelik fırlatıyor, kimisi de halime bakıp küfrediyordu. Sokak çocuklarının maskarası olmuştum; veletler benimle alay ediyorlar, oramı buramı çekiştirerek akıllarınca kafa buluyorlardı. Uzun lafın kısası, gönüllü berduşluğa yazılmıştım resmen.

Yine bir gece yükümü tutmuş, Tünel'in dar arka sokaklarından Şişhane'ye iniyordum. Vakit gece yarısını hayli geçmişti ve hafiften bir sulusepken atıştırıyordu. Cebimdeki son parayı bir şişe kanyağa yatırmış olduğumdan, ne Asmalımescit'teki ucuz otellerden birine girebilir, ne de beni Laleli'deki otelime götürecek bir taksi tutabilirdim. Bu durumda tek yol tabanvay gibi gözüküyordu, ancak ta Laleli'ye kadar yürüyecek mecalim de yoktu. Bu ayazda dışarıda yatmak ise, her ne kadar alkolümde cüzî miktarda kan mevcutsa da, donmaya balmumu dipli davetiye çıkarmaktan farksızdı. Warhol amcam herkesin on dakikalığına da olsa meşhur olabileceği asude bir gelecekte yaşayacağımızı müjdelemişti gerçi, ama gazetelerin on sekizinci sayfasında karınca duası misali bir küçük habere konu olmak –en azından o sırada– pek çekici gelmiyordu bana. Derhal kurmay heyetimi toplayıp hızlı bir istişarede bulundum ve Azapkapı'daki tersanede kızağa çekilmiş gemilerden birine kapağı atıp geceyi orada geçirmeye karar verdim.

Şişhane meydanı bomboştu. Ana caddeden Haliç'e doğru yürümeye başladım. Tersaneye inen merdivenlerin başına vardığım sırada, temiz yüzlü, gençten bir adam yanıma yaklaşıp ateşim olup olmadığını sordu. Çakmağımı çıkarmak için tam elimi ceketimin cebine atmıştım ki, birdenbire arkadan birisi üzerime atılıp kollarımı tuttu. Başka zaman olsa, bir silkinişte üzerimden atardım deyyusu; ama kanyak şi-

şesinin dibini gördükten sonra, insanda hal kalmıyor. Ben kendimi kurtarmak için debelenirken, o temiz yüzlü hergele suratımın ortalak yerine öyle bir yumruk oturttu ki, bir anda yıldızları saydım, inan olsun. Bu arada, o bomboş caddede nereden çıktığını anlayamadığım, bok rengi bir Renault peydah olmuştu. Herifler başımdan aşağı çuval gibi bir şey geçirdiler ve beni itekaka arabanın arka koltuğuna attılar. Biz biner binmez, araba caddenin ıssızlığında yankılanan sıkı bir patinajla kalktı ve cehennemî bir hızla gecenin içine savruldu.

Temizinden bir yarım saat gittik. Köprü gişelerinden geçmediğimize göre, hâlâ Avrupa yakasında bir yerlerde olmalıydık; ama nerede, işte orası meçhule giden bir gemiydi, moruk. Kim bilir belki de sırf beni şaşırtmak için aynı yerde dönüp duruyorlardı herifler. Bütün bu süre boyunca hiçbiri tek bir kelime bile etmemişti. Başıma çuval geçiren iki teres, beni arka koltukta ortalarına almışlar, iki taraftan mengene gibi sımsıkı tutuyorlardı. Ben bir ara sessizlikten sıkılıp "Kimsiniz siz lan, deyyuslar? Nereye gidiyoruz?" diye babalanacak oldum; ama kulak tozuma okkalı bir sille yiyince, yol arkadaşlarımın konuşmaya pek istekli olmadıklarına kanaat getirip kestim sesimi. Ne demiş atalarımız: Kaderde varsa düzülmek, neye yarar üzülmek. Bu ârifane düstur uyarınca, uslu durup yolculuğun tadını çıkarmaya baktım ben de. Daha önce hiç kafama çuval geçirilmiş vaziyette arabaya binmemiştim. Bayağı enteresan bir deneyimdi, moruk, tavsiye ederim, fırsatını bulursan, sen de dene. Hızı daha iyi hissediyordu insan bu şekilde. Araba âdeta asfaltta değil, kafamın içinde gidiyordu. Bir de etrafta tuhaf, ağır bir koku vardı, bir tür nemli toprak ve küf kokusu. Bir süre sonra bu kokunun kafama geçirdikleri çuvaldan geldiğini çakozladım. Herhalde çuvalı daha önce patates-soğan taşımakta kullanmışlardı. Epeyce bir gittikten sonra, ana yoldan ayrılıp bozuk bir yan yola saptık. Arabanın tekeri yoldaki çukurlara girip çıktıkça, kafam tavana çarpıyor,

fena halde canım yanıyordu. Artık tam bu işin tadının iyice kaçtığını düşünmeye başlamıştım ki, zınk diye durdu araba. Kapılar açıldı, beni yine karga tulumba indirdiler, itekleyerek bir yere soktular. İyi, diye düşündüm, hakikat saati gelmişti artık, sevimli saldırganlarımın kim olduğunu öğrenecektim. Ne yalan söylemeli, *Yardımseverler Derneği*'nden olduklarını pek sanmıyordum. Bana çektikleri muameleye bakılırsa, polis olmaları ihtimali kuvvetliydi. Öte yandan, organ mafyasından olabilecekleri şüphesi de kemirmiyor değildi doğrusu içimi. Eğer öyleyse, boşa kürek çekiyordu amcamlar; kalıbımı basarım ki, ciğerim beş para etmezdi. Ama sonuçta ne biri ne de öteki çıktı, moruk. Kaderin garip bir cilvesiyle, gökte aradığım taş, küttedenek kafama düşmüştü.

Beni bir sandalyeye oturtup başımdaki çuvalı çıkardılar. Basık tavanlı, penceresiz, loş bir odadaydık. Tavandan çıplak bir ampul sarkıyordu. Ortalıkta mobilya namına, birine beni oturttukları birkaç kırık dökük formika sandalyeden başka bir şey yoktu. Amcamlar modayı yakından izliyorlardı anlaşılan, dekorasyonda minimalist bir anlayışı benimsemişlerdi. Arkamdan kapının kapandığını ve anahtarın kilitte döndüğünü duydum. Odada yalnız kalmıştım. Boş yere kalkıp bir kaçış yolu arama zahmetine girmedim; bulamayacaktım nasıl olsa. Burada adamı bağırta bağırta düzseler, kimseciklerin haberi olmazdı allahıma. Ceketimin cebinde cıgara paketimle çakmağımı bulup bir cıgara yaktım. Cıgaramdan henüz birkaç nefes çekmiştim ki, kapı açıldı ve içeri birkaç kişi girdi. Suratımı dağıtan temiz yüzlü hergeleyi hemen tanıdım. Ağzım sızladı. Yumruğu yiyince, dudağım patlamıştı. İçlerinde en kıdemlileri gibi duran, fırça bıyıklı, çatık kaşlı, şişe dibi gözlüklü, 35-40 yaşlarında bir herif, geçip karşımdaki iskemlelerden birine oturdu. Bir süre bakıştık. Amcam deligöz bakışlarını yüzüme dikmiş, sanki ciğerimi okumak istermişçesine dikkatli dikkatli bana bakıyordu. En sonunda dayanamadım, "Hemşe-

rim," dedim, "Ne bakıyon öyle? Suratımızda maymun mu oynuyor?" Herif hafiften öfkeye binip şöyle bir yekindi. Kalkıp suratıma bir tane aşkedecek sandım. Ama öyle olmadı; tam tersine, yanımda dikilenlerden biri bana doğru hamle edince, elini sertçe kaldırarak onu durdurdu fırça bıyık.

"Duyduğumuza göre, senin bazı zararlı alışkanlıkların varmış" dedi alaycı bir sesle. Aklı sıra dalgasını geçiyordu.

"Öyle mi? Ne gibi?" dedim hiç istifimi bozmadan. "On altı yaşımdan beri otuz bir çekmedim. Kumarım yoktur. Ağzıma zinhar içki koymam. Cıgara desen, şunca yıllık ömr-ü hayatımda bir tane içtiysem, ne olayım."

Bunu söylerken, cıgaramın dumanını herifin suratına savurdum. Balık iyiden iyiye batmış, yan gidiyordu nasıl olsa.

"Fazla meraklı olmak gibi," dedi bıyıklı deyyus, "Geceleri hiç üstüne vazife olmayan yerlerde bulunup, hiç üstüne vazife olmayan kişilerin evlerini gözetlemek gibi..."

Afalladım. İşler sarpa sarıyordu.

"İyi de, bu seni niye ırgalıyor ki?" dedim zaman kazanmaya çalışarak, "Senin ananı mı gözlemişim?"

"Bana bak, aslanım," dedi herif gözlerini belerterek, "Fazla merak iyi değildir, cildi tahriş eder. Şimdi iyilikle öteceksen öt, yoksa..."

Gözlerimi herifin gözlerine dikip "Cik!" diye ünledim en ince sesimle. Bir an sessizlik oldu. Sonra herif birdenbire yerinden fırlayıp yakama yapıştı ve beni dut ağacı gibi sarsalamaya başladı. "Orada o gece ne bok yiyordun lan, pezevenk, konuş!" diye uluyordu bir taraftan da. Ağzından saçılan tükürük tanelerini suratımda hissettim. Ağzı fena halde kokuyordu. Akşam yemeğinde sarımsak yemiş olmalıydı. Bir an bunu ona söylemeyi geçirdim kafamdan, ama amcam deli danalar gibi bas bas bağırmaya devam ediyordu.

"Adamımızı niye takip ettin? Kime çalışıyorsun? Eceline mi susadın lan sen?"

En sonunda dayanamadım, yakama yapışmış ellerini bileklerinden yakalayıp geri ittim ve silkinip ayağa kalktım.

"Zümrüdüanka'yı arıyorum lan, göt, anladın mı, Zümrüdüanka'yı!" diye bağırdım herifin suratına. Öteki götoğlanları hep birlikte üstüme çullanıp beni yerime oturturken, afallamak sırası bu sefer fırça bıyıktaydı.

"Ne-ne?" diye kekeledi hayretle, "Zümrüdüanka mı? Hangi Zümrüdüanka? Zümrüdüanka'yı ne bilirsin sen? Hem Zümrüdüanka da ne?"

Yeniden sakinleşmiştim. Cıgara paketini cebimden ağır hareketlerle çıkarıp bir tane daha yaktım.

"Zümrüdüanka," dedim cıgaradan derin bir nefes çekerek, "Yani Mürüvvet. Onu, Mürüvvet'i arıyorum ben."

Bir anda odada bir ölüm sessizliği oldu. Heriflerin hepsinin eşekten düşmüşe döndüğünü anladım. Gözlerinde hayret ve dehşet arası bir ifadeyle bakıyordu bana fırça bıyık.

"Sen Mürüvvet'i nereden tanıyorsun?" dedi kaygılı bir sesle.

"Çocukluktan. Kapı komşusuyduk. Her gün birlikte yüzerdik. Yüzmek nedir, bilir misin? Hani denizde..."

"Niçin arıyorsun Mürüvvet'i?"

"Çünkü... Çünkü onu..."

Devam etmedim. Bakışlarımı kaçırdım. Cıgaramdan derin bir nefes daha çekip dumanı uzun uzun içimde tuttum.

"Mürüvvet öldü," dedi fırça bıyık buz gibi bir sesle, "İki yıl önce bir baskında. Ayağının dibinde elbombası patladı. Paramparça oldu."

"Hayır," dedim alçak sesle, "Hayır, o ölmedi, yaşıyor, bunu biliyorum, hissediyorum. Zümrüdüanka o, ölmezotu, yansa da kendi küllerinden doğar tekrar. Mürüvvetler ölmez, ölebilemez, moruk."

Ben bunu söyleyince, apışıp kaldı herifler. Bir süre susuştuk. Fırça bıyık, kafası iyice karışmış vaziyette, bel bel suratıma bakıyordu.

"Tamam," dedi arkadan gelen boğuk bir ses neden sonra, "Bu kadar yeter. Siz çıkın. Gerisini ben hallederim."

İrkildim. Karın boşluğuma sıkı bir yumruk yemiş gibi olmuştum bir anda. Sırtımdan aşağı anında soğuk bir ter boşandı. Bu sesi tanıyordum. Aradan geçen onca yılda kalınlaşmış, çatallanmış, sertleşmişti, evet, ama bu sesi kesinlikle tanıyordum. Fırça bıyık ve şürekâsı önce biraz homurdandılar, ama sonra hafiften ayaklarını sürüyerek ve de beni pis pis süzerek ufak ufak uzadılar oradan. Onların bu halini görünce, *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* geldi nedense aklıma. Kapı kapandı. Odada yalnız kaldık. Bir karış arkamda durduğunu hissediyor, soluk alıp verişini duyabiliyordum, dönüp bakmaya korkuyordum ama. Boş bir çuval gibi sandalyeye çöküp kalmıştım. Vücudumda derman kesilmişti. Kolumu kımıldatacak halim yoktu neredeyse. Bir bebek kadar güçsüz ve savunmasız hissediyordum kendimi. Sonunda geçti, karşımdaki sandalyeye oturdu. Yürürken, sol ayağı belli belirsiz aksıyordu, ama geniş omuzları, uzun bacakları ve dik duruşuyla hâlâ eskisi gibi heybetliydi; hatta ayağındaki aksama heybetine bir şeyler katmıştı sanki. Baştan aşağı siyahlar içindeydi. Bacaklarını sımsıkı saran siyah bir kot giymişti. Sırtında siyah bir balıkçı yaka kazak, ayağında ise siyah spor ayakkabılar vardı. Diri göğüsleri kazağının altından nükleer füze gibi ileri fırlamıştı. Başımı bir türlü yukarı kaldırıp suratına bakamıyordum. Karşımda Meduza vardı sanki; göz göze gelsek, taş kesilecektim ossaat. Benim konuşmaya niyetli olmadığımı anlayınca, "Bir cıgara versene" dedi genizden gelen bir sesle. Başımı kaldırmaksızm, paketten bir cıgara çekip uzattım. Alırken, parmaklarımız birbirine değdi. Ateşe dokunmuş gibi oldum ve elimi ürküntüyle geri çekmemek için zor tuttum kendimi. Ellerim titrediğinden, ancak birkaç başarısız denemeden sonra çakabildim çakmağı. Dudaklarının arasındaki cıgarayla elime doğru eğildiğinde, bütün ce-

saretimi toplayıp başımı kaldırdım ve yüzüne baktım. Sarı saçları bir oğlan çocuğu gibi kısacık kesilmişti. Ensesindeki incecik şeftali tüyleri pırıldıyordu. Yuvarlak yanağı eskisi gibi al aldı. Cıgarası yanınca, doğruldu, başını kaldırıp yüzünü bana döndü. Boğazıma iri bir yumru tıkandı o an ve boş yere yutkunmaya çalıştım. Yüzünün gölgede kalan sol yanı, şakağından çenesine kadar delik deşikti. Sol gözünün yerinde ölü gözü gibi donuk, bembeyaz bir buz parçası vardı. Göz göze geldik. Halimi görünce, dudağının kenarında muzip bir kıvrım belirdi. Geride kalan o tek, deniz mavisi gözüyle gülümsedi bana.

"Beni bulmak istiyordun, buldun işte, Zmayli," dedi yarı alaylı, kırık bir sesle. "Eee, anlat bakalım. Uzun zaman oldu. Neler yaptın?"

Mürüvvet'le yeniden karşılaşmamız işte böyle oldu, moruk. Ya da 'tanışmamız' demeliyim belki, çünkü aradan tam on iki yıl geçmişti ve bu günlük yumurta gibi bir düzine yılda ikimiz de öylesine bambaşka insanlar olmuştuk ki, tanıştırılmamız gerekecekti hani neredeyse. Muhterem bir amcamızın dediği gibi, üzerimize hep başka sular akmıştı ve o sularda yıkanan biz de hep başka insanlardık. Şimdi düşünüyorum da, o zamanlar, yani o mutlu, serazat çocukluk günlerinde nur yüzlü bir pir-i fanî gelip, çok değil, on beş, bilemedin yirmi yıl sonra bu halde olacağımızı söyleseydi, "Kafayı mı yedin sen, moruk?" derdim ona. Ama durum vaziyetleri bu şekilde tezahür etmişti işte ve geldiğimiz noktadan geriye bakıp yazıklanmak, havanda su dövmek kadar abes bir hobi olurdu. Şunca yılın bana kafama vura vura öğrettiği bir şey varsa, o da kader denen vesikalı orospunun cilvelerini olduğu gibi kabul etmektir. Sen beğen ya da beğenme, zaman seni hep aşar, moruk.

Evet, bunca çırpınmanın ardından Mürüvvet'i nihayet bulmuştum. Peki buldun da ne oldu, lan teres, başın göğe mi

erdi, diyeceksin. Ermedi tabii. Ne Mü ne de ben birer roman kahramanıydık; hayat hikâyemizin tüm sarp iniş çıkışlarına, tüm akıl almaz sapmalarına, tüm arabesk dolambaçlarına rağmen, sapma kadar gerçek, dolayısıyla da mecburen sıradan insanlardık ikimiz de. Romantik karşılaşmalar, kesişen yazgılar, mucizevî kavuşmalar, sonu mutlaka tatlıya bağlanan destansı aşklar sadece romanlarda olur. Hayat-ı hakikiyede herşey umumiyetle çok daha sakin, çok daha pırıltısız, çok daha yavan cereyan eder, moruk. Ancak şu kadarını söyleyeyim ki, herşeye rağmen aramalarıma değdiğini düşünüyorum. Daha önce de dediğim gibi, onun öyküsünü, şöyle ya da böyle, bir şekilde tamamlamam gerektiğini hissediyordum. Bunu yapmasam, kesin kafayı yiyecektim. İşte bütün bu çabalar hiçbir işe yaramadıysa bile, en azından içimdeki o bana rahat huzur yüzü göstermeyen kemirgen sesi susturmama yardım etmişti. Kopuk bir misinanın iki ucunu birbirine bağlayıp, yeniden denizin loş derinliklerine salmıştım oltayı. Hayat, kör topal da olsa, hep olduğu gibi devam ediyordu ve daha fazlasını istemek, düpedüz açgözlülüktü benim defterimde.

O gece Mü'yle neler konuştuğumuzun teferruatına girmeyeceğim. Niyetim kafalara ütü olmak değil. Şu kadarını söyleyeyim ki, sanki hiçbir şey olmamış gibi, havadan sudan lafladık ve tabii eski güzel günlerden. Hâlâ bir ortak noktamız vardı hiç olmazsa: İkimiz de o günleri tatlı bir hüzünle yad ediyorduk. *Nostalji* de istersen buna, ne dersen de, ama öyle işte. Bizim Hamza'nın serencamını da o gece Mü'den öğrendim. Susurluk'la başlayan çete furyasında, hakkında soruşturma açılıp açığa alınan özel tim mensuplarındandı bizimki de. Vatana millete bunca liyakat ve sadakatle fedakârane hizmet ettikten sonra, niçin tu kaka olup kullanılmış bir paçavra gibi kenara atıldığına pek akıl erdirememiş olsa gerekti amcam. Meslekten tardedilince, hiç vakit geçirmeksizin ekibiyle

beraber mafyanın kalabalık saflarına iltihak etmiş ve yeraltı dünyamızın güzide simaları arasındaki yerini almıştı. Emniyetteki parlak kariyeri sayesinde bu yeni ortamda da kendini kısa sürede kabul ettirmiş, sözü geçen, adının kulaklara fısıldanması bile dehşet uyandıran, dirayetlu ve de devletlu bir hakim-i mutlak olup çıkmıştı, anlaşıldığı kadarıyla. Çek senet tahsilatından koruma ve korkutmaya, adam vurmaktan haraç toplamaya, ihalelerden uyuşturucu ve silah kaçakçılığına kadar bütün mühim işler hazretten soruluyordu artık. Bunları duyunca, ne yalan söylemeli, zerrece şaşırmadım. Adı ordudaki fısıltı gazetesinin manşetlerine çıkalı beri, bizim Hamza'nm günün birinde büyük adam olacağından adım gibi emindim zaten. Hatta yüksek mevkilerde yakın bir dostum olmasına enikonu gönendim bile. Belli mi olur, bir bakarsın, gün gelir, işimiz düşerdi. Şimdi düşünüyorum da, polislikten atılmasının Hamza açısından aslında daha iyi olduğu bile söylenebilir. Hatta daha da ileri giderek diyeceğim ki, meslekî kariyerinin bir bakıma doğal bir uzantısıydı bu; meslek değiştirmemişti amcam, taltif edilmiş, rütbe almış, kademe atlamıştı sadece. Bu bakımdan, aziz dostumun nam-ı hesabına seviniyordum. Elhak yakışığını bulmuştu. Ama Mürüvvet, ortak dostumuz konusunda benim coşkumu –nedense– pek paylaşmıyor gibiydi. Hamza'nm adını her anışında, yüzü hafifçe geriliyor, dudaklarında acı bir gülümseme ve gözünde tuhaf bir pırıltı beliriyordu. İki nefes cıgara arasında, sakin bir sesle, "O kuduz iti kendi ellerimle gebertmezsem, gözüm açık gider" deyişini ömrüm oldukça unutmayacağım.

Ömrüm oldukça, moruk, inan.

Şimdi sen o gece Mürüvvet'le benim bu meyanda bir iyi halvet olduğumuzu düşüneceksin. Bu yüzden seni fesatlıkla suçlamayacağım. Evet, gerçi mürüvvete endaze olmaz icabında; ama –ister inan ister inanma– ne o gece vuku buldu böyle elim bir hadise, ne de ondan sonraki gecelerde. Neden dersen,

bak, nedenini ben de bilmiyorum. Kim bilir belki biraz daha girişken ve ısrarcı davransam, olurdu; öyle ya, Mürüvvet denen yelloz ilk göz ağrımdı ne de olsa ve o da gayet iyi biliyordu bunu. En sert kadının bile bu gibi löfönj durumlarda güneş yüzü görmüş kar misali yumuşayıp kıvama geldiği tecrübeyle sabittir. Aylardır eline kadın eli değmemiş bir erkekle karşılaştıklarında, aygırını sezen cins kısrak gibi, hemen hisseder bunu kadınlar ve hamiyet duyguları kabarır. Hele bir de söz konusu erkek onlara sırılsıklam âşık bir salaksa, *vermek* kaçınılmaz bir zorunluk halini almıştır artık. O gece eski günlerden dem vururken, Mü'nün de en az benim kadar hisli duygulara kendini kaptırdığını çakozlamıştım. Hatta bir ara, ne daha önce şahit olduğum ne de daha sonra şahit olacağım müthiş bir şey oldu: Mü'nün sağlam kalmış o tek gözünün pınarında birdenbire ufacık, toparlacık, pırıltılı bir gözyaşı damlasının beliriverdiğini gördüm. İnan ki gördüm, moruk! Sesi hafifçe titredi, sözünün orta yerinde takılıp kaldı ve başını öte yana çevirdi. O anda bir şey söylemem de gerekmezdi belki, uzanıp ayazın kavurduğu çatlak dudaklarımı onun dolgun dudaklarına yapıştırmam yeterdi, ya da belki hafifçe yanağını okşamam, hatta elini tutmam sadece... Ama hayır, ben hıyar bunların hiçbirini yapmadım, yapamadım. Bu ahval ve şerait altında böyle bir şeyi değil yapmak, aklımın köşesinden bile geçirmek, çok abes ve de üstelik fena halde ahlaksızca olur gibi geldi bana nedense. Harbî bir hatunun gelgeç bir zayıflık anından yararlanan aşağılık bir zampara değildim, olamazdım ben. Bu hödüklüğüm için kendimi hiçbir zaman affetmeyeceğim. Yaptıklarından çok, yapmadıklarına pişman oluyor insan.

Sabahın ilk ışıklarına dek karşılıklı oturup cıgara üstüne cıgara içerek konuştuk. Mürüvvet'in gazete sayfalarından az buçuk bildiğim hayretlere seza hikâyesini bir de kendi ağzından dinledim. Yanılmamıştım, *Zümrüdüanka* bizzat ve

de bilakis Mü'nün ta kendisiydi. İnanması kolay değildi, ama Hüseyin Kaptan'ın saçını bile okşamaya kıyamadığı sevgili kızını ali kıran baş kesen bir örgütün meşum reisi haline getiren kaderin içine tükürmekten başka bir şey gelmedi elimden. Normal şartlarda, Mürüvvet'in şu anda üçüncü çocuğuna gebe, mutlu ve de salak bir ev kadını olmaması için hiçbir neden yoktu. Nasıl olmuştu da, bizi bu noktaya sürüklemişti yaşam? Bu kahrolası bir muammaydı. 'Geçmişe mazi, sikilmişe gazi' deyip geçmek belki de en doğrusu, moruk.

Geçmişe, moruk, mazi...

Ertesi sabah örgütün diğer elemanlarıyla tanıştırıldım. Eylem grubu, Mürüvvet de dahil olmak üzere yedi kişiden oluşuyordu; ama herhalde bir o kadar da dışarıda çalışan istihbarat elemanı vardı. Başka örgütlerle sıkı temas halinde, ama tamamen bağımsız olarak çalışıyorlardı. Eve getirildiğimde beni sorguya çeken, fırça bıyıklı, şişe dibi camlı gözlüklü, Nietzsche'nin İstanbul şubesi kılıklı herifin adı Rıfat'tı ve de göründüğü kadarıyla, örgütün Mürüvvet'le birlikte en kıdemli üyesiydi. Her ne kadar bu fırça bıyık teresin afur tafurundan, tabii senatör misali, örgütün tabii lideri olduğu intibaı uyanıyor ise de, aslında bu makamı Mü'yle paylaştığını anlayacaktım bir süre sonra. Bizim Mü duruma vaziyet ederek ağırlığını koymuştu anlaşılan. İkisi, örgüt yönetiminde eşit söz sahibiydiler; eylem planlarını beraberce hazırlıyorlar, tüm önemli kararları birlikte alıyorlardı. Suratımı dağıtan o bebek yüzlü hergelenin adının ise Süleyman olduğunu öğrendim ve de Mü'ye arada sırada nasıl baktığını görünce, fena halde kıl kaptım herife. Amcamlar ilk önce benim aralarına katılmama olmazlanıp biraz homurdanacak gibi oldular, ama Mü'nün keskin bir bakışı yetti yelkenleri suya indirmelerine. Birer birer gelip "Hoşgeldin kardaş!" diyerek elimi sıktılar. Aslında pek fena herifler değillerdi; hepsi de gecekondu kökenli, saf, temiz delikanlılardı, ki bu daha da anlaşılmaz

kılıyordu eli kanlı birer katil oluşlarını. İçlerinde üniversite okuyan bile vardı. Rıfat'ın Siyasal Bilgiler mezunu olduğunu duyduğumda, pek şaşırmadım; görüntüsü buna müsaitti. Süleyman ise İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü ikinci sınıftan terkti; bir yıldır açık öğretime devam ediyordu. Daha sonra hepsinin de en az bir yakınlarının faili meçhule ya da yargısız infaza kurban gitmiş olduğunu öğrenince, bilmecenin taşları biraz daha yerli yerine oturdu. Tam teşekküllü bir *İntikam Ninjaları Örgütü*'yle karşı karşıyaydım. Öte yandan, örgütün adı *Zümrüdüanka* olunca, yedi kişiden oluşması da kaçınılmaz bir zorunluk gibi göründü bana. Şimdi benim katılımımla, sekiz kişi olmuştuk. Mü'yü –biraz zorlama bir benzetmeyle– *Pamuk Prenses* olarak düşünürsek, biz de bu meyanda *Yedi Cüceler* oluyorduk. Rıfat kesinlikle *Aksi*'ydi, Süleyman ise *Meraklı*. Eh, bu durumda bana da *Umursamaz* olmak düşüyordu galiba. Rolümü, sanırım, layıkıyla oynadım. Feleğin biçtiği roller her daim kabulüm olmuştur, moruk.

Tanışma merasiminin ardından, Süleyman yanıma gelip "Sana vurduğum için kusura kalma, kardaş," dedi, "Anlarsın, vazife icabı."

Şöyle bir baktım. Ciddiydi herif!

"Ayıp ettin, be kızan," dedim, "Altı üstü bir yumruk, ne ehemmiyeti var? Gel, şöyle doya doya bir öpeyim de, barışalım."

Manzaraya uyanmamıştı lavuk, bel bel yüzüme bakıyordu. Soluma alıp suratının ortası budur diyerek bodoslamadan bir tane içirdim. Gözünü sevdiğimin, tam cennetlik bir sağ direkti! Herifçioğlunun ayakları bir anda yerden kesildi, bir boy kadar uçup sırtüstü yapıştı döşemeye. Ötekiler hayret ve dehşetten donakalmıştı. Bir tek Mürüvvet'in yüzünden belli belirsiz bir gülümsemenin gelip geçtiğini görür gibi oldum ve bu da bana yetti. Amcam çenesini ovuştura ovuştura dirseklerinin üzerinde doğrulmaya çalışırken, "Bak, moruk,

yanlış anlama sakın," dedim kalkmasına yardım etmek için elimi uzatarak, "Benim garez tutma huyum yoktur ya, biri bana durup dururken ilişti miydi, fena halde borçlu hissederim kendimi ve borç takmayı da oldum bittim hiç sevmem. Elin bendeydi, şimdi ödeştik. Tamam mı, anam?" Bebek surat, ağzının içinde anlaşılmaz bir şeyler mırıldanarak ona uzattığım elimi tuttu ve konu burada kapandı. Şimdi düşününce anlıyorum ki, bu haşin sağ direk, ileriki günlerde örgüttekilerle aramda oluşacak olan karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı arkadaşlık ilişkisinin de temel direği oldu. Allah için sağlam bir temel, moruk.

Ancak burada bir mevzuyu açıklığa kavuşturmakta yarar var: Yumruk dövüşünde hepsinden usta olabilirdim; ayık olduğum bir zamanda topu birden üstüme çullansa, göz açıp kapayana kadar hepsini iki seksen yere uzatırdım alimallah. Hamza'yla delikanlılık günlerimizde epeyce talimimiz vardı. Daha sonra, on küsur yıllık gemicilik hayatımda da dünyanın dörtbir yanında az kavgaya karışmamıştım. Hele bir Panama kerhanesinde üç zebellah zenci hamalla yaptığım dövüş vardır ki, unutamam. Dillere destan bir kapışma olmuştu. O kavganın ardından bir ay boyunca vücudumun herbir azası berbat ağrımıştı gerçi, ama sen bir de o hamalların halini görecektin. Sanırım, *Korkunç Türk*'ün hikâyesi oralarda hâlâ anlatılıyordur. Amma velakin hal böyleyken, iş adam vurmaya gelince, bu çelimsiz varoş delikanlılarının yanında süt kuzusu gibi kalıyordum. Her ne kadar bizim Hamza gibi *Kırklar Kulübü*'nün şeref listesinde yer almasalar da, sayısız müsademeye katılmış, inançları uğruna kurşun sıkıp kurşun yemiş ve arkalarında sürüyle ceset bırakmıştı amcamların herbiri. Polisleri kimsenin onlara sayıyla vermediği anlaşılıyordu. Ben ise hayatım boyunca tavuk bile kesmemiştim. Elime silah alıp takır takır adam vurmak, olmayacak bir iş gibi geliyordu bana. Tabii o zamanlar, moruk...

Zümrüdüanka'ya girişim işte böyle oldu. Ama buna 'girmek' mi demeliyim, doğrusu bilemiyorum. Örgüt içinde bana nasıl bir görev biçildiği belirsizdi. Ne yapacaktım? Sokak sokak dolaşıp istihbarat mı toplayacaktım, erkete mi duracaktım, yoksa elde kalaşnikof karakol mu basacaktım? Neyse ki silahlı eylemlere katılmam hiçbir zaman söz konusu olmadı; ne onlar teklif ettiler bunu bana, ne de ben onlara niçin beni yanlarına almadıklarını sordum. Aramızda sessiz bir anlaşma vardı sanki. Onlar eylemlerini planlıyorlar, baskınlarını yapıyorlar, örgüt evine dönüp yaralarını sarıyorlar ve hemen bir sonraki eylemin hazırlıklarına girişiyorlardı. Bir saat düzeniyle işliyordu sistem. Sinemalarda vizyona giren yeni aksiyon filmleri gibi, aşağı yukarı her ay yeni bir eylem konuyordu sahneye. Bu arada ben, libero olarak istediğimi yapmakta serbesttim.

Şunu hemen belirteyim ki, artık içmiyordum. Evvel emirde muhterem validemi ziyaret edip elini öpmüş, ortadan kayboluşumdan pirelenmemesi için, yeniden denize açılacağımı ve bir yıldan önce dönme ihtimalimin de bulunmadığını söylemiştim. "Sen adam olmazsın, oğlum" diye yolcu etmişti beni Sacide Hanım. Artık karta kaçmaya başladığımı düşünüyor, bir baltaya sap olup çoluk çocuğa karışma zamanımın gelip de geçmek üzere olduğunu söylüyordu. Biricik oğlunun mürüvvetini görmek istiyordu tabii haliyle. Aslında pek de haksız sayılmazdı ya, mürüvvetimi ona göstermem maatteessüf mümkün değildi. Hoş, göstersem de, inanmazdı zaten. Ayrıca muhterem hemşirelerim ellerini çabuk tutup kalantor tarafından münasip birer kocaya varmışlar ve birbiri ardına birkaç batın yavrulayıp analarına torun torba keyfini fazlasıyla tattırmışlardı. İçim rahattı bu bakımdan, üzerimden ağır bir yük kalkmıştı. Merhum memur İbrahim Efendi'nin kıtıpiyoz dölü, çaçaron kızlarının sümüklü çocuklarında kendini idame ettirecekti. Dünya durdukça durası ailemiz zamandan lenger almış, istikbalin nursuz ufuklarına doğru pupa yelken

yol alan köhne bir kalyondu çok şükür. Validenin dırdırını sağlı sollu eskivlerle savuşturduktan sonra, Laleli'deki otele gittim, hesabımı kapatıp varımı yoğumu içine koyduğum baba yadigârı patlak bavulu yüklenerek doğruca örgüt evine yollandım. Merter'in şirin gecekondularla kuşatılmış beton yığını mahallelerinin birinde, gecekondudan bozma, iki katlı, müstakil bir evdi bu. Hücre evi olarak iyi bir seçimdi. Ufak bir bahçe içindeydi ve kuma yatmış vatoz balığı gibi araziye uyuyor, dikkat çekmiyordu.

Şaşıracaksın belki, ama buradaki yaşantımın olaysız, hatta can sıkıcı derecede sakin geçtiğini söylemek yalan olmaz. Evin herhangi bir evden farkı yoktu. Zulalarda otomatik silahlar, roketatarlar ve plastik patlayıcılar saklıydı, evet, ama evin içinde gün boyu huzurlu bir sessizlik hakimdi. Örgüt elemanlarının çoğu, gündüzün dışarıda çeşitli işlerde çalışıyorlar, sonra akşam oldu mu, işten eve dönen herhangi bir 'Vatandaş Mehmet Efendi' gibi, ellerinde kumanya torbaları ve gazeteleri, çat kapı çıkageliyorlardı. Genellikle seyyar satıcılık, inşaat ameleliği ve taksi şoförlüğü gibi süreksiz işler tercih ediliyordu. İş, dikkat çekmemek için düşünülmüş bir kamuflajdan başka bir şey değildi elbette. Yoksa örgütün esas geliri, yapılan soygunlardan kaldırılan paraydı. Eylemler için gerekli silah ve cephane bu parayla satın alınıyor, faturalar bu parayla ödeniyor, maişet bu parayla temin ediliyordu. Ayrıca, anlaşıldığı kadarıyla, her ne kadar başına buyruk bir desperado örgütü olsa da, *Zümrüdüanka*'ya bağış yapan birileri de vardı. Kesekâğıdı ya da naylon poşet içinde para desteleri geliyordu bazen bir yerlerden. Sadece Mürüvvet ve Rıfat çalışmıyorlardı. Kurmay heyeti olarak onların en birinci vazifesi, örgütün stratejisini belirlemek ve yeni eylem planları hazırlamaktı. Bir odaya kapanıp fosur fosur cigara içerek saatlerce hararetli hararetli konuşuyorlar, pafta pafta haritaların içine gömülerek yazıp çiziyorlardı.

Ben fakir ise kimi zaman günlerce çıkmıyordum evden, bana gösterdikleri ranzaya uzanıp paso kitap okuyor, çay ve cıgara içiyordum. Marx, Engels ve ama özellikle de keçisakal Lenin ağırlıklı, geniş sayılabilecek bir kitaplıkları vardı amcamların. Pratikle yetinmeyip işin teorisine de ehemmiyet verdikleri anlaşılıyordu. *Kapital*'i lise yıllarımda orasından burasından tırtıklamıştım, ama *Grundrisse*'yi ve her çiçeği burnunda devrimci gencin başucu kitabı olan Politzer'in *Felsefenin Temel İlkeleri*'ni burada okudum. Götüstü oturmaktan sıkıldığımda ise, Beyoğlu'na, Sultanahmet'e, Boğaz'a kısa gezintiler yapıyordum. Mü'yü görmek için akşamları eve dönüyordum ama mutlaka. 'Eve' diyorum, çünkü burası benim evim olmuştu artık. Gemici olduğumdan, yatıp kalktığım yeri hemen benimserim, moruk.

Bu arada, hoş bir tesadüf eseri, Süleyman'la ranza arkadaşı olmuştuk. 'Cesim olanın altta olması caizdir' düsturu gereğince ve 'son gelen çorbasını içer' hesabı, benim alt ranzada yatmama karar verilmişti. Buna bir itirazım yoktu ya, herifçioğlu geceleri cüssesiyle orantısız biçimde, âdeta *Metro-Goldwyn-Maier*'in aslanı misali kükrercesine horul horul horluyordu, üstelik gazı da pekti. Geceler boyu beni horlaması, geğirtisi ve sessiz ama keskin mi keskin osuruklarıyla mahvetti. Evde genellikle yemek namına hiçbir şey pişmediğinden, örgüt elemanlarının başlıca gıdası köşebaşındaki kazıkçı bakkala yaptırılan ekmek arası salam, sucuk, kavurma, vesaire tipi abur cuburdan ibaretti ve bu seçkin diyetin Sülo'nun sindirim sistemi üzerindeki etkisinin hayli yıkıcı olduğu anlaşılıyordu. Yine de amcamla kısa süre içinde enikonu ahbap olduğumuzu itiraf etmeliyim. O da benim gibi hızlı bir okuyucuydu. Gerçi okumaları bana kıyasla hayli tek yönlüydü; devrimci edebiyattan başka kuş, Zeyrek'ten başka yokuş tanımıyordu; ama aynı dili konuşuyorduk herşeye rağmen. Geceleri yatağa yatınca, karanlıkta birer cıgara yakıp uzun uzun

Gorki'den, Şolohov'dan, hatta az biraz Gogol ve Gonçarov'dan konuşuyor, kendi yorumumuzu getirip ahkâm kesiyorduk.

Fark etmiş olabilirsin, ahkâm kesmek en sıkı hobilerim arasındadır, moruk. Aslında örgüttekilerin hepsi, hatim indiren mollalar gibi, örgüt kütüphanesindeki kitapları birkaç kere devretmişler, çoğunu bittamam ezberlerine almışlardı. Maaşallah bülbül gibi şakıyorlardı sırası geldiğinde. Akşam yemeğinden sonra, Süleyman, Rıfat, Mürüvvet ve ben, gayet hızlı ve de haşin ideolojik tartışmalar yapmak üzere salonda toplanıyorduk. Bu meclislerde memleketi kim bilir kaç kez kurtardık; daha doğrusu onlar –herbiri kendince– kurtardı, ben hepsiyle ince ince dalgamı geçip durdum. Konunun uzmanı olmayabilirim, ama kangrenli bir yaranın iyileşme umudu olmadığını bilmeyecek kadar da ahmak değilim. Sanılabileceğin tersine, örgüt elemanlarının herbiri farklı fraksiyonların dümen suyunda seyrediyor, ayrı telden çalıyordu; öyle ki, nasıl olup da aynı örgüt çatısı altında toplanabildiklerine şaşmadan edemiyordu insan. Sözgelimi, koyu bir Maoist olan Rıfat, *Kültür Devrimi* lafını dilinden düşürmüyordu. Amcama göre, aspirin misali, her derde deva bir ilaçtı bu. Devrimden sonra –hani devrimi bir güzel yapıp öteye geçmiştik ya!–, eskiye ait ne varsa meydanlara doldurup verecektik kibriti ve böylelikle *tabula rasa* denilip sıfırdan başlanarak cahil halk kitleleri devrimci ilkeler doğrultusunda eğitilip bilinçlendirilebilecekti. Süleyman, Lenin hayranıydı ve Rıfat'ı Marxist doktrinlerin esasını taammüden tebdil ve tağyire teşebbüsle itham ediyordu. Mürüvvet ise ikisine birden cephe almıştı. Bütün hemcinsleri gibi, o da sıkı bir pragmatistti ve metelik vermiyordu böyle romantik hayallere. Bu aşamada bu gibi fuzulî tartışmalarla vakit öldürmenin gaflet ve delalet olduğunu söylüyor, Baader-Meinhof örneğine sadık kalmak gerektiğini vurguluyordu. Vakit, vurmak vaktiydi; sonrası, sırası geldiğinde düşünülürdü. Kısacası herkes birbirine, ben

ise herkese, hatta bu meyanda kendime bile karşıydım. Sevindirici olan, üçünün de bütün bu fikir ayrılıklarına rağmen en azından bir asgarî müşterekte, benim pis bir revizyonist ve de üstelik sivri dilli bir nihilist olduğum konusunda birleşmeleriydi. Eh, bu da az şey değildi hani, moruk. Beni niçin oracıkta temizleyip cesedimi bahçeye gömmediklerini bunca zaman sonra bile hâlâ anlayabilmiş değilim. Kim bilir belki de Mü sandığımdan daha çok umursuyordu beni.

Bu meyanda tabii bir de örgüt bünyesinde yaptığımız ferdî ve takım halinde karşılaşmalardan bahsetmeliyim. Hayır, güreş ya da eskrimden bahsetmiyorum. Rıfat örgütün en dehşetengiz taktisyeniydi ya, elbette iflah olmaz bir satranç hastası olacaktı. Amcam bu mevzuda öylesine fanatikti ki, örgüt hudutları dahilinde tavla, iskambil ve okey gibi –kendi deyimiyle– *lümpen* oyunların oynanmasını kanun hükmünde bir kararnameyle yasaklamakla yetinmemiş, aynı zamanda da en kralından bir satranç takımı alıp salonun baş köşesine koyarak tüm örgüt elemanlarının hafta sonlarında çalışıp tez elden satranç öğrenmelerini şart koşmuştu. Garibim delikanlılar, her pazar günü Başkarga Rıfat'ın gözetiminde satranç tahtasının başına oturup, neye yaradığını pek çözemedikleri, ucubemsi, siyah-beyaz taşları bir ileri bir geri hareket ettirerek son derece sıkıntılı birer yarım saat geçiriyorlar, sonra sıralarını savınca, ipini kıran şen danalar misali, bir parça temiz hava alıp açılmak için kendilerini bahçeye dar atarak, portakal sandıklarından yaptıkları dermeçatma kalelerde futbola benzer tuhaf bir oyun oynuyorlardı. Teşbihte hata olmaz, Rıfat'ın bu dindirilmez talim ve terbiye tutkusu, yalısının salonuna büyük boy bir karatahta kurdurup hane halkını her akşam gözlerinin yaşına bakmaksızın sıkı bir derse tabi tutan Hâce-i Evvel Ahmet Mithat Efendi'yi hatırlatıyordu bana. Amcam farklı şartlar altında, eminim ki, gayetle cevval ve sikici bir okul müdürü olurdu. Tabii benim satranç bildiği-

mi duyunca, sevinçten ağzı paça olmuş ve hemen bana maç teklif etmişti. O zamandan beri aşağı yukarı her akşam, örgüt elemanlarının yakın müşahadesi ve coşkulu tezahüratı altında kıran kırana satranç maçları yapıyorduk amcamla. Ancak ortada şöyle gayet tatsız bir durum vardı ki, sekiz çarpı sekiz tamam altmış dört siyah-beyaz kare üzerinde oynanan bu hepten sanal oyunda, işler hiç de hayat-ı hakikiyedeki gibi tezahür etmiyordu. Bizim fırça bıyık, silahlı eylemin en gaddar ilahı olabilirdi; ama –heyhat!– tıpkı eylemlerinin ilhamını aldığı Marx Baba gibi, dünyanın en kötü satranç oyuncularından biriydi. Satrancın ruhundan külliyen bihaberdi lavuk. Ben ise uykusuz geçen uzun ve sıcak okyanus gecelerinde kulağıkesik makinistlerle bıçkın lostromolardan dersimi almıştım. Dar ediyordum bizimkine satranç tahtasını. Aklarla kareler amcamın gözlerinin önünde uçuşuyor, daha ne olduğunu anlayamadan kıllı kucaklarıma düşüveriyordu garibim. İnce bir mat kombinasyonunun kaçışsız ağına girdiğinde veya anlık bir dikkatsizlik sonucu şah-vezir tandeminde fil açmazına yakalandığında, hali görülecek şeydi doğrusu. Önce piposunu kemiriyor, fırça bıyıklarının uçlarını çekiştirip alnını kırıştırıyor, sonra, işin vehametini anlayınca, sağ gözü sinirden seğirmeye başlıyor, giderek kızarıp bozarıyor, ikindi kahvaltısında fazlaca kızılcık murabba yiyip kabız olmuşçasına oturduğu yerde ıkınıp duruyordu. Böyle anlarda onun bu zavallı halini –ne yalan söyleyeyim– büyük bir keyifle, ama biraz da acıyarak seyrederken, Stalin Hazretleri'ne atfedildiği üzre, satranç tahtasını 180 derece çevirip rakibiyle taşlarını değiş-tokuş etmek gibi şeytanî bir fikrin kafasından geçmekte olduğunu düşünmeden edemiyordum doğrusu. Bir keresinde üç hamlede çoban matı olunca, o kadar kızmıştı ki, kıpkırmızı bir suratla, hışım gibi ayağa fırlayıp satranç tahtasına haşin bir tekme savurmuş, satranç taşları ipi kopan bir tesbihin taneleri gibi etrafa saçılırken, ağız dolusu küfürlerle

gidip kendini banyoya kilitlemiş ve bütün yalvarmalarımıza rağmen, herkes yatıp ortalıktan el ayak çekilene dek dışarı çıkmamıştı. Yatağına uzandığında daha hâlâ "Üç hamlede mat mı olurmuş! Ayı oğlu ayı! Üçtaş mı oynuyon lan?" diye kendi kendine söylendiğini duyuyordum. Örgüt elemanları, liderlerinin pis bir revizyoniste her akşam bir posta domalması hakkında ne düşünüyorlardı, bilmiyorum, ama 'yenilen pehlivan güreşe doymaz' misali, bizim fırça bıyık da satranca doymuyordu. Eee, oyulmanın tadını bir kere almıştı ne de olsa köftehor. Eğer oyan işinin ehliyse, oyulmanın da apayrı bir zevki vardır icabında. Ertesi akşam yine o her zamanki beşuş çehresiyle karşıma dikilip "Bir partiye var mısın, emmioğlu? Bu sefer tahtayı kafana vururum ama!" dediğinde, güleyim mi, ağlayayım mı, bilemedim. Ama yine de onun bu inadı ve kararlılığını takdir ettim doğrusu ve arada sırada vezirimi ya da kalelerimden birini, sanki farkında değilmiş gibi, bir piyonunun çaprazına sürerek, ayıptır söylemesi, şike yaptım. Fakat ekmek mushaf çarpsın ki, bir eksik kaleyle bile Rıfat'a yenilmek bayağı zor oluyordu, moruk.

Rıfat'ın satranç harici oyunlara koyduğu yasak, örgütte bir Mürüvvet'e işlemiyordu. Ama zaten hiçbir konuda bizim Mü'ye söz geçirmeye muvaffak olamıyordu amcam. Kız çetin mi çetindi ve değil örgüt liderliğini paylaştığı Rıfat, bizzat Che amcam mezarından kalkıp gelse, yine de kendi bildiğini okumakta bir an tereddüt etmezdi. Rıfat da bunu gayet iyi bildiğinden, bu gibi durumlarda hafiften bir iki kaşı gözü oynuyor, biraz homurdanıp dırlanıyor, ama fazlaca üstelemiyordu forsunu iki paralık etmemek için. Zira 'satranç' denen bu gayet muammalı, alengirli ve de akla ziyan oyuna, sağlıklı ve aklı başında her kadın gibi, Mürüvvet de metelik vermiyor ve babadan kalma tavlasından vazgeçmiyordu. Bir yolunu bulup Hüseyin Kaptan'ın Halep işi sunî sedef kakma tavlasını getirtmişti. Dolabındaki bir yörük heybesinin içinde sakladığı bu

baba yadigârı tavlayı fırsat buldukça çıkarıyor ve gelip benim kapımı tıklatıyordu. Ne de olsa onunla eski günlerde, mahallede, kapı önlerinde, balkonlarda, rıhtım boylarında az tavla atmamıştık. Hakkını vermek lazım, iyi oyuncuydu yelloz. Zar tutuşu, tekerleme düzüşü, taş kırışı ve pul çalışıyla, tavla denen bu mereti tam kitabına göre, erkek gibi oynardı vesselam. Ben onu, o da beni kim bilir kaç kez iki ters bir düz katlamış, tavlayı birbirimizin koltuk altına sıkıştırmıştık. Denk güçlerin mücadelesiydi bizimkisi ve işin esas zevkli tarafı da buydu zaten. Onunla tavla oynarken, kısa bir süre için bile olsa eski güzel günleri yad etmek, hâlâ ortak bir coşkumuz, ortak bir sevincimiz olduğunu, aynı istasyonun cızırtılı yayınını yakalayabildiğimizi görmek, inan, mest ediyordu beni.

Bir iki hafta sonra bu boş gezenin boş kalfası hayattan bıktım. On yıl gemilerde çalıştığımdan olacak, mutlaka bir işe yaramak gibisinden tuhaf bir takıntım vardır, hele de etrafımdaki insanlar oraya buraya koşuşturup duruyorlarsa. Böylece, biraz can sıkıntısından, biraz sabah akşam ekmek peynir yemek canıma tak ettiği için ve biraz da Sülo'nun osuruk bombardımanından yakayı bir nebze olsun sıyırtabilmek umuduyla, yemek pişirme işini üzerime almaya karar verdim. Gemi mutfağında epeyce aşçı yamaklığı etmişliğim vardı ve bu işi amcamlardan daha iyi yapacağım kesindi. Örgüt elemanlarının istisnasız hepsi, aylardır kuru gıda yemekten kabız olmuşlardı ve resmen ızdırap sıçıyorlardı. Tuvalete giren, çıkmak bilmiyordu bir türlü. Rıfat'ın arada bir törenle mutfağa girip Siyasal Bilgiler'deki öğrencilik günlerinin aziz hatırasına pişirdiği yavan kurufasulye, doğalgaz üretimini artırmaktan başka bir işe yaramıyordu maalesef. Yavrum Mürüvvet'in ise –anası Hidayet Teyze'ye inat– ev işleriyle uzak yakın hiçbir ilgisi yoktu. Durum vaziyetinin bu minval üzre devam edemeyeceğine kanaat getirince, kolları sıvayıp besmeleyle mutfağa girdim.

İlk yaptığım yemek, şöyle soğanı bol bir tavuk yahnisi oldu. Bunu ilk çalıştığım geminin aşçısı Bolulu Şefik Usta'dan öğrenmiştim. Amcamlar yahniyi tadınca, resmen feriştahlarını şaşırdılar. Yiyen bir daha yiyordu, hem de ekmeği bandıra bandıra. Göz açıp kapayana kadar tencerenin dibi gözüktü. Beni mutfağa girerken gördüğünde burun kıvıran Mü bile, gönülsüzce aldığı ilk lokmanın ardından hayretle kaşlarını kaldırmış ve çalakaşık yumulmuştu yahniye. Hey gidi! Herşeye eyvallah da, günün birinde pişirdiğim yemekler sayesinde Mü'nün gözüne gireceğimi rüyamda görsem, inanmazdım. Kaderde bu da yazılıymış demek. Tabii bunun üzerine ben aşçılığa kuvvet verdim. Her gün sabahtan alışverişe çıkıp nevaleyi düzüyor, sonra da eve dönüp çorbası tatlısıyla birkaç çeşit yemek yapıyordum. Örgüt elemanları akşam yemeklerini iple çeker olmuşlardı. Artık kalabalık bir aile gibi, bir masa etrafında toplanarak hep birlikte yiyorduk yemeğimizi. Bir süre sonra kısıtlı aşçılık hünerlerimin ucuna gelince, repertuarımı genişletmek gereği duydum ve birkaç yemek kitabı alıp tariflerden baka baka yeni yemekler pişirmeye başladım. Gastronominin egzotik kıyılarına yelken açmıştık artık: Sadece babadan kalma Türk yemekleri yapmıyordum; İtalyan, Fransız, hatta Hint ve Çin mutfaklarından yakası açılmadık örnekler veriyordum allahıma. Bir iki defa çuvallar gibi olduysam da, toplamda sonucun parlak bir başarı olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Tuhaftır, yemek pişirme konusunda bu kadar yetenekli olduğumu ben de bilmiyordum aslında. Eh, ne demişler, marifet iltifata tabidir. Süleyman'ın *böf strogonof* denen kefere taamını ilk kaşıkladığı akşam avurdundaki iri lokmayı güçlükle yutmaya savaşarak "Bu da çok iyiymiş be kardaş!" diye inleyişini ömrüm oldukça unutmayacağım. Rıfat ise sesini kesmiş, fırça bıyıklarının beşamel sosa bulanmasını iplemeksizin, dehşetengiz bir eylem planı yaparkenki o pürdikkat haliyle gömülmüştü

tabağına. Mü, herhalde rahmetli Hüseyin Kaptan'ın biricik kerimesi olmanın gerektirdiği ağırbaşlılığın bilinciyle, hiçbir zaman tezahüratta bulunmadı gerçi, ama yüzünde beliren takdir ifadesinin gün geçtikçe arttığını görmek –ne yalan söyleyeyim– ben fakiri zevkten dört köşe etmeye yetip de artıyordu. Belki inanmayacaksın, ama kalıbımı basarım ki, ilk defa gerçekten de *Zümrüdüanka*'nın bir parçası olduğumu hissettim, moruk.

O birkaç ay boyunca, örgüt üyeleri hayatlarında belki de ilk kez krallar gibi tıkındılar, iyi bir yemek yemenin insana verdiği o tarifsiz hazzı tattılar. Biraz daha zaman olsaydı, onları hafiften göbeklendirebilirdim bile. Ama kısmet değilmiş. N'apalım, buna da şükür, moruk, aza kanaat etmeyi bilmeli kişi.

Herşey iyiydi hoştu da, bu mutlu ve huzurlu domestik hayat sürüp giderken, bir yandan da örgütte hummalı bir çalışma olduğu gözümden kaçmıyordu. Örgütün çalışma tarzı gözönüne alındığında, eylem hazırlıkları yapılması ahval-i adiyedendi gerçi; ama bunun şimdiye kadarkilerden farklı bir tarafı vardı. Aylık olağan eylemler bir zamandır kesilmişti. Örgüt elemanları, hamarat karıncalar gibi, habire bir yerlere gidip geliyorlar, bir şeyler biriktiriyorlar, bir şeyler kotarıyorlardı. Gemici içgüdüm, bunun bir fırtına öncesi sessizliği olduğunu fısıldıyordu kulağıma. Bir meydan muharebesine hazırlanılıyordu âdeta. Düşmana kahredici bir darbe indirmek için bütün gücünü tek bir noktada yoğunlaştırmaya çalışıyormuş gibi geliyordu bana *Zümrüdüanka*. Birkaç defa ucundan bucağından tırtıklayarak Süleyman'la Rıfat'ın ağızlarını aradım, ama amcamlar ser verip sır vermiyorlardı. Örgütte bana karşı, sebebini anlayamadığım bir güvensizlik ortaya çıkmıştı sanki birden. Esasen pek siklemezdim bunu, "Ne haliniz varsa görün!" deyip geçerdim ya, bunca içli dışlı olduktan sonra bile bana hâlâ bir yabancıymışım gibi davranılması

biraz ağırıma gidiyordu doğrusu. Bir de, her ne kadar serdeki kabadayılıktan dolayı kendime bile itiraf etmekten çekiniyor idiysem de, bu karayağız varoş delikanlıları çetesi için yoksa endişelenmeye mi başlamıştım ne? En nihayet dayanamayıp Mü'ye açıldım. Hiç de kolay olmadı bu, onunla *iş* konusunda konuşmak zoruma gidiyordu nedense. Ama başka çare yoktu. Bir akşam yemeğinden sonra, rehavet çöküp üç beş kişinin ölmesini müteakip herkes guşe-i uzletinde kendi dalgasına dalmışken, ben de bütün cesaretimi toplayıp çektim Mü'yü bir kenara ve sert mi umutsuz mu olduğunu bilemediğim bir bakışla gözünün içine bakıp sordum:

"Ne iş?"

Ablam elbette anlamazdan gelebilir, olmazlanabilir, hatta beni tersleyebilirdi bile, ama öyle yapmadı. Onun yerine o da uzun uzun baktı gözlerimin içine ve sonra tek bir sözcük çıktı ağzından; tek, ama herşeyi içeren, herşeyi açıklayan, başka hiçbir soruya gerek bırakmayan büyülü bir sözcük:

"Hamza."

Çevremde oluşan sır halkasının sebebi şimdi anlaşılmıştı: Ortak mazimizin hazin detaylarından Rıfat ve şürekâsını haberdar etmişti Mürüvvet; benim Hamza hıyarıyla çocukluk arkadaşı olduğumu biliyorlar ve bu arkadaşlığın hatrına gidip ona haber vermemden çekindikleri için beni bu işin olabildiğince dışında tutmaya çalışıyorlardı. Başka zaman olsa, bana potansiyel müzevir payesi layık görülmesine içerler, hatta ufaktan maraza bile çıkarabilirdim; ama bu sefer iş değişikti. Bunun bir ölüm kalım meselesi olduğunun hepimiz çok iyi farkındaydık ve bu durum muvacehesinde onlara hak vermemezlik edemiyordum doğrusu. Kolay bir seçim değildi allah için; eski ve yeni dostlar arasında sıkışıp kalmıştım; aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyıktı. 'Eski güzel günler' diye özlemle andığım o uzak ve nostaljik ülkenin – herşeye rağmen– ayrılmaz bir parçasıydı Hamza.

Her ne kadar açıklayıcı da olsa, o tek sözcükle yetinmedim tabii, yetinemezdim, daha çok bilmem gerekiyordu. Mürüvvet, sağ olsun, kırmadı beni ve kısaca açıkladı durumu. Anlattıkları bir karara varmamı sağlayarak beni bütün bütüne rahatlatmadıysa da, en azından karar verme eylemini hepten askıya alıp kararsızlık denizinin bulanık sularına lenger atarak bundan sonraki olaylara seyirci kalmayı seçmemi kolaylaştırdı. Belki sana tuhaf gelecek, ama kararsızlık da aslında bir karardır, moruk. Bunun en doğru seçim olduğunu iddia edecek değilim, fakat en azından o sırada tek mümkün seçim gibi görünmüştü bana. Özetlemek gerekirse, durum vaziyeti kısaca şöyleydi: Hamza, evvelce de değindiğim gibi, polislikten atıldıktan sonra, doğuştan gelen üstün yetenekleri sayesinde, mafyanın dik basamaklarını üçer beşer atlayıp kısa zamanda zirveye ulaşmıştı. Bir süredir en güçlü mafya babalarıyla ortak çalışıyordu. İstanbul'daki uyuşturucu trafiği, amcamların elindeydi. Uzakdoğu'dan deniz yoluyla gelen mal, Samatya'daki bir rıhtıma boşaltılıp tersaneden bozma bir depoda zulalanıyor, yurtiçi tüketim payı ayrıldıktan sonra, yine şileplerle Brindisi'ye, Marsilya'ya ve oradan da Yeni Dünya'ya postalanıyordu. Tatlı işti doğrusu; Hamza ve avenesi bu işten milyonlarca dolar kaldırıyorlardı. *Zümrüdüanka*'nın alakasına mazhar olmalarının esas sebebi de işte buydu zaten. Bizim çılgın *İntikam Ninjaları*, bir taşla iki değil, tam üç kuş birden vurmayı planlıyorlardı. Azimle sıçan taşı deler misali, uzun ve meşakkatli istihbarat çalışmaları neticesinde, büyük bir teslimatın yapılacağı ve de tabii haliyle milyonlarca doların el değiştireceği yeri ve tarihi öğrenmişlerdi. Ani bir baskınla hem parsayı kaldıracaklar, hem Hamza'nın örgütüne ağır bir darbe vuracaklar, hem de depoyu ateşe verip külliyetli miktarda uyuşturucunun dumanını havaya savurarak vatana millete hayırlı bir iş yapmış olacaklardı. Tabii bu meyanda –Mürüvvet'in deyişiyle– Hamza denen o kuduz iti ve hempa-

larından birkaçını tepeleyebilirlerse, bu da cabasıydı. Kabul etmek lazım ki, gözükara ama zekice bir plandı, moruk. Amcamlar çağa ayak uydurup büyük düşünüyorlardı.

Uzun ve soğuk kış bitmişti. Baharın ilk günlerindeydik. Teslimat bir hafta sonra, 15 Mart'ı 16 Mart'a bağlayan gece yapılacaktı. O bir hafta, benim için âdeta bir yıl gibi geçti. İçimde kötü bir his vardı. Yerimde duramıyor, hiçbir şeye dikkatimi veremiyordum. Geceleri yatağımda dönüp duruyordum habire. Birkaç defa Mü'yle konuşmaya niyet ettim, ama bunun bir işe yaramayacağını bildiğimden, vazgeçtim hemen. Çığ bir kere kopmuştu dağın zirvesinden ve artık önünü almak mümkün değildi. Örgüt elemanları da farkındaydılar durumun. Bu seferki iş, evvelkilerden farklıydı. Basit bir karakol baskını ya da banka soygunu değildi bu. Dünyadan habersiz, daha ilk darbede ne olduğunu şaşırıp çil yavrusu gibi etrafa dağılacak kadrolu polis memurlarıyla değil, Hamza'nın talimli ve teçhizatlı vurucu timiyle savaşacaklardı. Yağdan kıl çekmeye benzemeyecekti bu iş ve büyük ihtimalle her iki taraftan da bolca kan dökülecekti. Vaziyet hiç de iç açıcı değildi yani.

Baskın günü yaklaştıkça, kimsenin ağzını bıçak açmaz oldu. Herkes kendini gelmekte olan tehlikeyle yüzleşmeye hazırlıyordu. Nihayet büyük gün geldiğinde, Süleyman'ın önceki gece getirip bahçeye park ettiği beyaz Volkswagen minibüse kasa kasa silahlar yüklendi. Bu kez, rutin eylemlerdeki olağan prosedürün tersine, sadece dört değil, tam kadro, yani yedi kişi birden gidiyorlardı ve yanlarına otomatik silahlar, elbombaları, sis bombaları ve plastik patlayıcılardan başka, iki tane de roketatar almışlardı. Gece yarısına yakın, Mürüvvet, Rıfat ve diğerleri minibüse bindiler. Bana, her zamanki gibi, arkalarından bakmak düştü. Minibüs hareket ettiğinde, palamar almış kalkmakta olan bir yolcu gemisine rıhtımdan mendil sallayan salağın teki gibi hissettim kendimi. Ben bu gemiyi kaçırmıştım, moruk.

Bu gemiyi, moruk, kaçırmıştım.

Geri dönmelerini beklerken geçen dört beş saat içinde, helalinden iki paket cıgara içmiş olsam gerek. Minibüs gün ışırken bahçeye girdiğinde, bütün küllükler ağzına kadar izmarit dolmuştu ve ben salonla arka odalar arasındaki koridorda bilmem kaç yüzüncü voltamı atıyordum. Volta atmak iyidir, moruk, kan dolaşımını artırır, can sıkıntısını giderir, zihne neşv-ü nüma verir. Aristo amcam bile en zehir zemberek fikirlerini volta atarken üretmiştir icabında. Ben de haddim olmayaraktan kendimi bu babda peripatetik ve de hatta bir miktar sempatik sayarım. Arpacı kumrusu gibi pineklemek yaraşmaz bize; âdemoğlu dediğin yolunda gerek. Her neyse, şimdi burada felsefeyi koyultup kafalara ütü olmayayım da, sadede geleyim. Ellerinde namluları hâlâ sıcak silahlar ve yüzlerinde kamuflaj için sürdükleri siyah ayakkabı boyası, yorgun argın sürek avından dönen bir avcılar grubu gibi sessizce içeri girerlerken, koyunlarını sayarak ağıla alan Kiklop misali sayıyordum amcamları bir bir. Önce Rıfat girdi suratında o her zamanki aksi ifadeyle, ardından da Süleyman ve diğer dört kişi. Fakat Mü-Mü-Mürüvvet neredeydi, benim tek gözlü intikam meleğim neredeydi, moruk? Kapıdan girenlerin arkası kesilince, zokayı yutmuş bir kefal gibi hissettim kendimi. Artlarından açık bıraktıkları kapıya bakakalmıştım. Neden sonra güçlükle toparlandım ve öfkeden kıpkırmızı bir suratla Rıfat'a döndüm.

"Mürüvvet nerede lan?" diye böğürdüm sesimin son kertesinde, "Kurda kuşa yem mi ettiniz lan yoksa kızı?"

Rıfat bel bel suratıma baktı ve beni daha da çıldırttı bu bakış. Fırlayıp herifin yakasına yapıştım. Süleyman araya girmese, oracıkta ufalayacaktım teresi.

"Dur, ağbi!" dedi Süleyman, "Merak etme, bir yaramazlık yok. Mürüvvet dışarıda, arabayı park edip geliyor."

Bunu duyar duymaz, Rıfat'ın yakasını bırakıp kapıya seğirttim. Tam kapının ağzında burun buruna geldim Mü'yle.

Kısa saçlarının arasından süzülen ter damlaları, yüzündeki boyayı yol yol akıtmıştı. Yorgun olduğu belliydi, ama sapasağlam gözüküyordu. Her zamanki gibi, alaycı bir tebessüm vardı dudaklarında. Ona bu haliyle yumulup o dolgun dudaklardan okkalı bir vantuz çekmemek için güç tuttum kendimi. Bunun yerine, omzuna dostça dokunup, "Ooo, şükür görüştürene!" diye zırvaladım, "Kaç zaman oldu yahu? Çoluk çocuk nasıllar?" Allah belamı versin!

Neyse ki Mü o anda bütün bu saçmalıklara dikkat edemeyecek kadar mutlu ve heyecanlıydı. Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. İyice yükselmişti kız. Gözlerinin içi gülüyor, yerinde duramıyordu. Kollarımdan tutup sarstı beni.

"Orada olup bizi görecektin, Zmayli," dedi delidolu bir sesle. Sonra, gözlerinde ansızın beliren şeytanî bir pırıltıyla ekledi:

"Resmen siktik ibneleri, hem de sabunsuz!"

Evet, moruk, işte böyle. İster inan, ister inanma, işi yağdan kıl çeker gibi halletmişti bizim apaşlar. Hani 'baskın basanındır' derler ya, *Zümrüdüanka* ekibi de Hamza ve adamlarını gafil avlamış, en başta düpedüz bir intihar eylemi gibi gözüken bu dehşetengiz operasyonu yıldızlı pekiyiyle tamamlayıp hiç kayıpsız yuvaya dönmüştü. İlk heyecanı geçip biraz durulunca, işi bana teferruatıyla anlattı Mü. Hamza salağı ve şürekâsı, böyle bir kolpoyu hiç beklemiyorlardı herhalde. Öyle ya, burası onların çöplüğüydü ve onlar bu küçük dünyanın haşmetli sultanlarıydılar. Kim onlarla, hem de kendi çöplüklerinde aşık atmaya kalkışacak denli çılgın olabilirdi ki? Bizimkiler bilmezden dalıp, herifler manzaraya uyanıncaya kadar yapacaklarını yapmışlardı. Sonuç olarak, Hamza'nın çomarlarmdan dört beş tanesi nallanmış, en az bir o kadarı kurşun ve bomba marifetiyle safdışı bırakılmış, depo içindeki külliyetli miktarda malla beraber yakılmış ve iki bond çanta dolusu dolar kapılmıştı. Hamza Hazretleri –güç bela da olsa– götü

kurtarmıştı gerçi, ama o kadarcık kusur kadı kızında da olurdu. Bu ağır hezimetten sonra, herifçioğlu belini nasıl olsa bir daha kolay kolay doğrultamazdı artık. *Zümrüdüanka* elemanları ise, bir iki ufak sıyrık dışında, burunları bile kanamadan atlatmışlardı badireyi. Milenyuma çeyrek kala Türkiye'sinde yaşamaktaydık ne de olsa, moruk, bu tip ufak çapta mucizeler bu tekinsiz coğrafyada olağandı.

Getirilen bond çantalar açılıp paracıklar ortaya faş olduğunda, durumun vahameti daha iyi anlaşıldı. Bizimkiler bu işten tamı tamına on milyon dolar kaldırmıştı. Deste deste yüz dolarlık banknotları gördüğümde, ne yalan söyliyeyim, benim bile içim bir tuhaf oldu. Odada sekiz kişiydik ve bu para hep birlikte elli yıl boyunca canımızı dişimize takıp çalışsak kazanacağımızdan fazlaydı. Süleyman ve diğerleri, dolarların yeşilini görünce, güneşte eriyen kar gibi iyice gevşeyip kıvama gelmişler, zevkten titremeye, yılık yılık gülmeye, ulumayı andıran tuhaf sesler çıkarmaya başlamışlardı. Her daim suratsız olan Rıfat bile yavşak yavşak sırıtıyor, hatta hafiften türkü çığırıyordu. Hey gidi para, sen nelere kadirsin! Düşünüyorum da, amcamlar o sırada devrimci değil de basit birer soyguncu olmadıklarına hayıflanmışlar mıdır acaba? Hepsi de fakir ailelerin çocuklarıydı ne de olsa; hayatları boyunca bunun binde biri kadar bir parayı bile bir arada görmemişlerdi ve bir daha görmelerine de imkân ve ihtimal yoktu. Günahlarını mı alıyorum, bilmem, ama devrimdi, davaydı, intikamdı, herşeyin anasını satıp ganimeti aralarında üleşmeyi ve sonra da bütün bu hayhuydan uzaklaşarak hayatlarının geri kalan kısmında kanunlara saygılı birer sade vatandaş, mutlu birer aile babası, siki taşağına denk kusursuz birer burjuva olarak refah içinde yaşamayı –hiç olmazsa kısa bir an için– kafalarından geçirmişlerdir gibi geliyor bana. Kim bilir, belki Mürüvvet olmasa, devrimciliğin şanına hiç yakışmayan, gayet yamuk ve de ayıplı bir

iş olacak ve fukara Che amcam mezarında fırıl fırıl dönecekti. Neyse ki bizim Mü, bu *Salak Erkekler Konfederasyonu*'nun aklı başında müdiresi olarak duruma tam zamanında vaziyet etti de, mesele büyümeden kapandı. Örgütün iaşe ve ibadesi için gereken miktar bir kenara ayrıldıktan sonra, para bond çantalara geri konuldu ve ertesi gün talihli alıcılarına iletilmek üzere zulaya kaldırıldı. Herhalde o ay İstanbul ve havalisindeki bilumum gizli örgütler bayram etmiş ve de masal kuşu Zümrüdüanka'nın gökten zembille indiriverdiği bu bulunmaz nimeti kemal-i afiyetle çıtır çıtır yemişlerdir. Helal-i hoş olsun!

Dediğim gibi, bu çil çil banknotların tatlı hışırtısından zerrece etkilenmeyen tek kişi Mürüvvet'ti aramızda. Hem sadece ilgisiz de değil, düpedüz küçümseyen, hor gören bir ifadeyle bakıyordu öbek öbek para destelerine ve biz baldırıçıplakların bu değersiz kâğıt parçaları şerefine bunca tezahüratta bulunmasına dudak büküyordu. Harbî karıydı, vesselam, içi dışı birdi ablamın. Paranın tek bir anlamı vardı onun için: Daha çok silah, daha çok kurşun, daha çok intikam... Bu okkalı ganimete sevinmesinin tek nedeni, bunun Hamza'yı can evinden vurduğunu bilmesiydi. Hafif bir sivrisinek sokması değildi bu, düpedüz oyulmuştu Hamza. Yanıp kül olan malın yanında, ensesine vurulup avucundan alınıveren on milyon doların acısı, amcamın içine lök gibi çökmüş olsa gerekti. Gerçi o da kalantorlar sırasına girmişti artık, ama onun için bile enikonu ehemmiyetli bir meblağdı bu. Ve tabii aşağılanması, küçük düşmesi, itibarının bir anda sıfıra inmesi de cabası. Bütün yeraltı dünyasına maskara olmuştu. Kim bilir arkasından nasıl ince ince dalga geçilecekti. Nereden geldiğini anlayamadığı, sıkı bir şamar yemişti ve yanağında beş kardeşin hâlâ alev alev yanan kıpkızıl izi, deli danalar gibi böğürerek dönenip duruyor, oraya buraya saldırıyor olmalıydı şu anda umutsuzca.

Şimdi düşününce, o günkü salaklığımın dehşet verici boyutlarını daha iyi kavrıyorum. *Zümrüdüanka*'da hüküm sürmekte olan zafer sarhoşluğuna kendimi öyle kaptırmıştım ki, örgütteki herkes gibi ben de tüm tedbiri elden bırakmıştım. Mürüvvet dahil, istisnasız hepimiz düpedüz gaflet ve delalet içindeydik. Artık bize kötü bir şey olamazdı sanki. Herşey yolundaydı ve biz ölümsüzlük mertebesine ermiş yarı tanrılardık. Oysa dünyaya bir anda böyle tozpembe Pollyanna gözlüklerin ardından bakmaya hakkımız yoktu –benim yoktu en azından: Bu beklenmedik başarı Mürüvvet, Rıfat ve diğerlerinin gözünü boyamış olabilirdi, ama ben Hamza'yı onlardan çok daha iyi tanıyordum ve bu acı darbeyi sineye çekip üzerine bir bardak soğuk su içmeyeceğini bilmeliydim. Artı hanesine yazılacak pek fazla müspet özelliği yoksa bile, en azından bir buldog gibi inatçı ve bir deve kadar kindardı amcam. Çocukken birbirimizle ve başkalarıyla çok dövüşmüş, çok kafa göz yarmıştık elhamdülillah. O kavgalarda son yumruğu atma şerefini bir kez olsun rakibine kaptırmamıştı Hamza. 'Göze göz, dişe diş' düsturunu kendisine şiar edinmekte –çok şükür!– İsrailoğlu Musa'dan aşağı kalır yanı yoktu kerhanecinin. Bu işin ardını da öyle kolay kolay bırakmayacak, ona bu yamuğu yapanların yanına komayacaktı. O sırada biraz serinkanlı düşünebilmiş olsaydım, manzaraya uyanabilir ve daha sonra olacakların önüne geçebilirdim belki. Belki, belki, belki... Züğürt tesellisi tabii bunlar, 'halamın bıyıkları olsa, amcam olurdu' meselesi. Evvelce de dediydim ya, yaptığın şeylere pişman olmak, yapmadığın şeylere pişman olmaktan bin kere evladır, moruk.

Rıfat bu mutlu hadiseyi dört başı mamur bir şekilde kutlamamız gerektiğine karar vermişti. Ve böyle bir kutlama – onun deyimiyle– *devrimcinin öz içkisi* votkadan başka neyle yapılabilirdi ki? Pis burjuvalar gibi şampanya içecek halimiz yoktu herhalde. Doğrusu buna biraz şaşırmadım desem,

yalan olur. Amcamların daha önce içki içtiklerine hiç şahit olmamıştım ve –tabiatları itibarıyla– bu tip lümpen alışkanlıklara metelik vermeyeceklerini sanıyordum. Meğer öyle değilmiş. Bu yüzden daha da bir kanım kaynadı hergelelere. Rıfat bu lafları söyler söylemez, nereden çıktığını anlayamadığım birkaç şişe Rus votkası peydah oldu birdenbire. Süleyman, kendisine bir şey söylenmesini beklemeksizin, hemen saki rolünü üstlenmişti. Tam adabınca, ufacık kadehlere koyduğu votkayı altın yaldızlı bir tahta tepsi içinde herkese servis etti. Daha önce gemiyle demirperde ülkelerinin limanlarına uğradığımızda, salaş tavernalardaki şuh ve dobra Slav dilberlerinin elinden Rus votkasını tatmışlığım vardı ya, Süleyman'ın sunduğu votka en haso mal olduğu için midir, yoksa yürek çarpıntılarıyla geçen o uzun gecenin heyecanından mıdır nedir, Moskof gâvurunun ateşsuyu bir başka tat verdi bu kez ağzıma. Gırtlaktan mideye resmen yağ gibi kayıyordu meret. Mürüvvet'in de ilk ve son kez o gece içki içtiğini gördüm. Çerez niyetine çıkarılan kayısı pestiliyle keçiboynuzuna hiç yüz vermiyor, kadehleri gözünü kırpmadan ardı ardına fondipliyordu yavrum. Önce o geceki eylemin, sonra örgütün, ardından da Marx'ın, Lenin'in, Mao'nun, Che'nin, Castro'nun, Baader-Meinhof'un, Tupak Amaru'nun, devrimin, halkların kardeşliğinin, istikbaldeki güzel günlerin ve artık hatırlayamadığım daha bir sürü şeyin şerefine kadeh kaldırdık. Ne var ki şerefine içilecek zamazingoların sonu gelmiyordu bir türlü. O gece kaç şişe votka devirdik, bilmiyorum. Adam başı en az birer şişe götürmüş olsak gerek. Rıfat'ın stokları ganiydi anlaşılan; bu özel gün için hiçbir masraftan kaçınmamıştı amcam. En son hatırladığım, kol kola girmiş, hep bir ağızdan devrim türküleri söyleyişimiz. Sağ yanımda Mü, sol yanımda Süleyman vardı, tam karşımda ise Rıfat'ın o koca fırça bıyıkları inip kalkıyordu. Ondan sonra film koptu, moruk.

Ertesi gün akşama doğru uyandığımda, başım çatlayacak gibi ağrıyordu ve ağzımın içi zehir gibiydi. İlkin nerede olduğumu tam anlayamadım. Ama sonra yattığım yerden kafayı kaldırıp sersem sepelek etrafıma bakınınca, gördüğüm manzara kaşısında dehşete düştüm düpedüz: Mü'yle birlikte salondaki sedirin üzerinde birbirimize sarılmış iki seksen yatıyorduk. Benim başım onun göğsüne yaslanmıştı, onun eli benim saçlarımın arasındaydı, bacaklarımız ise akıntıda üst üste düşmüş iki olta gibi birbirine öyle bir dolanmıştı ki, çözebilene aşk olsun! Alçak votka bunu da yapacaktı bize ha! Tek tesellim, ikimizin de giyinik oluşuydu. Kazaklarımız ve kot pantolonlarımız hâlâ üzerimizdeydi. Sadece ayakkabılarımızı çıkarıp odanın ortasına savurmuştuk. Yani duruma bakılırsa, gayrı kabil-i tamir, müessif bir hadise vuku bulmamıştı çok şükür. Onca votkayı yuvarladıktan sonra, ne soyunacak ne de daha başka fena halde ayıp şeyler yapacak mecalimiz kalmıştı herhalde. Bizi bu halde gören olup olmadığını anlamak için, salona aceleyle göz gezdirdim. Kimsenin kimseyi görecek hali yoktu neyse ki. Herkes votkanın şedit darbesiyle devrilip tesbih böceği gibi bir köşede büzülmüş, sızıp kalmıştı. Yoksa –maazallah!– bu halimizi bir gören olsa, *Zümrüdüanka* örgütü kısa tarihinde misli görülmedik bir skandalla çalkalanacaktı. Kim bilir, bulvar gazetelerinin baş sayfalarına bile çıkardık belki. Sekiz sütuna dev punto manşetleri görür gibi oluyordum: *UTANMAZLAR!* Altında da gayetle iç gıcıklayıcı şöyle bir haber: *Sosyetemizin hızlı teroristlerinden Mürüvvet Karayel (31) önceki gece Merter'deki örgüt evinin salonunda, çocukluk arkadaşı İsmail Hasırıyanmaz (33) adlı şahısla birlikte uygunsuz durumda muhabirimizin objektifine yakalanmıştır. Olaydan sonra hayli üzgün görünen Mürüvvet, "Biz İsmail'le eski arkadaşız. Bir süredir işsiz güçsüz dolaşıyor, sokaklarda yatıp kalkıyordu. Haline acıyıp evime almıştım. Fakat onun maksadı başkaymış. Bana votka içirip çirkin emellerine âlet etti. Yazıklar olsun, kalıbının adamı de-*

ğilmiş!" şeklinde konuşmuştur. Burası Türkiye'ydi, moruk, olur mu olurdu.

Ne yapacağımı bilemedim önce, elim ayağıma dolaştı. Büyük bir panik duygusu içindeydim. Tarzan acayip zor durumdaydı. Telaş edecek zaman değildi ama. Kendimi araklamalı, derhal durumu kurtaracak bir şeyler yapmalıydım. Mü'nün saçlarımın arasındaki elini usuletle yana çekip bacaklarını bacaklarımdan ayırarak kanepeden yavaşça kalktım. Yüzünde mutlu bir ifadeyle, bebek gibi mışıl mışıl uyuyordu yavrum. Düşünde güzel şeyler görüyor olsa gerekti. Kısacık sarı saçları, yüzüne vuran akşam güneşinin göz kamaştırıcı ışığıyla altın gibi yanıyordu. Yanakları al al olmuştu. Sincap gibi hafifçe burnunu kırıştırıyordu arada bir uykusunda. Konuşurken, koşarken, yemek yerken, yüzerken, ıslık çalarken, gülerken, balık tutarken, cıgara içerken ve daha bir sürü halde görmüştüm onu daha önce, moruk, ama uyurken, anam avradım olsun ki, uyurken hiç görmemiştim. Meğer ne çok şey kaçırmışım! Bir süre orada öylece heykel gibi kıpırtısız, nefes bile almaksızın durdum ve bu büyüleyici manzarayı, her ânının tadını çıkara çıkara, uzun uzun seyrettim. Sonra kimseyi uyandırmamaya çalışarak sessizce gidip banyoda yüzümü yıkadım ve mutfağa girip çay suyunu ocağa koydum. Salona döndüğümde, millet yavaş yavaş uyanmaya başlamıştı. Önceki gece olanlar hakkında acaba bir şeyler hatırlıyorlar mıdır diye endişeyle herbirinin suratına baktım teker teker; ama hayır, çok şükür hiçbirinin ruhu bile duymamıştı. Mü'yü aradı sonra gözlerim. Sedirin üzerinde doğrulmuş, mahmur bir sarman kedi gibi gerinerek esniyordu. Bir an göz göze geldik. Her zamanki gibi muzip, ama sanki bu sefer başka türlü bir bakışla baktı bana. İçim bir tuhaf oldu. Gizli bir suç ortaklığı mı vardı bu manalı bakışta? Yoksa... Yoksa hatırlıyor muydu evvelki gece olanları? Heyhat, ben odun kafa, bunu ona sormaya hiçbir zaman cesaret edemedim.

Cesaret, moruk, hiçbir zaman...

Büyük baskının cicim ayları topu topu birkaç gün sürdü. Bir hafta sonra örgüt yeniden her zamanki ağır ve kasvetli temposuna oturmuştu bile. Yine herkes sabahları erkenden kalkıp işe gidiyor, Rıfat'la Mürüvvet bir sonraki eylemin planlarını hazırlamak üzere çalışma odasına kapanıyorlar ve ben de her zamanki gibi mukaddes vazifemin ifası için mutfağa giriyordum. Mart ayındaydık. Nisan ortalarında Süleyman'ın Açık Öğretim sınavları vardı. Rıfat'ın ricasıyla, akşamları Sülo'ya ders çalıştırmaya başlamıştım. Fizikten matematikten benim de nasibim yoktu gerçi, ama pek mühim değildi bu. Adamın başında durup kafasına vura vura çalıştıracak bir değnekçi lazımdı esasen. Yoksa kendi haline bırakırsan, bir bokum yapacağı yoktu keratanın. Zekâsı kıt değildi, ama son derece havaiydi hergele. Konsantrasyon kabiliyeti, şekerci dükkânına girmiş beş yaşında bir çocuğunkine eşdeğerdi. Yarım saat oturup çalışsak, hemen sıkılıp yerinde duramaz oluyor, kalkıp bahçede bir tur atmadan öldürsen çalışmaya devam edemiyordu. Bunun bir meslek hastalığı olup olmadığını sormuşumdur kendime hep. Eee, yediğiniz hurmalar boğazınızı tırmalar: Yıllardır sürdürdüğü bu bıçak sırtı hayat, her an iğne üzerinde oturur hale getirmişti amcamı. Görünüşteki güleç yüzüne rağmen, aybaşısı gelmiş bir kadın kadar asabiydi aslında. Geceleri uykusunda konuşma huyu vardı. Yattığı yerde birtakım muhayyel düşmanlarla didişip duruyordu habire. Birkaç defa işi o raddeye vardırdı ki, canıma tak etti, aşağıdan savurduğum sıkı bir tekmeyle yatağından hoplattım herifi, ranzadan düşeyazdı teres. Ama ben bu kadarına da razıydım aslında; yemek pişirme işini ele almamdan sonra, hiç olmazsa kerhanecinin osuruğu kesilmişti de, geceleyin uykuda doğal gaz zehirlenmesi sebebiyle hakkın rahmetine kavuşma tehlikesinden yırtmıştım.

Bir akşam yemekten sonra yine salonda oturmuş, Rıfat'la günlük olağan satranç partimizi oynuyorduk. Örgüt elemanlarından ikisi, Hüseyin'le Musa, bizi seyrediyordu. Diğerleri köşelerine çekilmiş, kendi işleriyle meşguldüler. Mü ortalarda yoktu. Üst katta, odasındaydı herhalde. Belki de duş alıyordu. Meslek icabı uzak kaldığı deniz banyolarının acısını, günde en az bir defa tertiplediği uzun mu uzun duş seanslarıyla çıkarıyordu yavrum. Süleyman ise, Rıfat'ın zoruyla masanın başına oturmuş, ders çalışıyordu güya. Aslında aklı kim bilir nerelerdeydi köftehorun. Bütün akşamlar gibi sessiz, sakin bir akşamdı uzun lafın kısası. Sonra birden cıgaramızın kalmadığını fark ettik. Herşeyde olduğu gibi, cıgarada da komün hayatı yaşıyorduk haliyle. Birkaç gündür herkes birbirinin paketinden otlanmış, kimse evdeki cıgara stoğunun tükendiğinin farkına varmamıştı. Ancak son paketteki son cıgara da içilince uyanmıştık manzaraya. Yatma vaktine daha epeyce vardı; onca adam gece boyunca evin içinde cıgarasızlıktan çıldırabilirdik. Rıfat, sorumluluklarının bilincindeki bir başkomutan olarak duruma derhal el koyup, çocuklardan birini, Hüseyin'i, sokağın köşesindeki bakkala kadar gidip birkaç paket cıgara almakla görevlendirdi. Hüseyin –ya da Rıfat'ın deyişiyle *Üsiin*– ailesi Sıvas'tan göçmüş, karaşın bir alevî delikanlısıydı. Arada sırada "Bok boka nerede kavuşur, Üsiin?" diye kızdırırdım adamı. Piyangodan çıkan bu angaryaya ilkin biraz diklenecek gibi olduysa da, Rıfat'ın kaşı gözü hafifften oynamaya başlayınca, yelkenleri suya indirdi ve kunduralarını ayağına çekip bakkala doğru uzadı ufak ufak. Biz de tekrar satranca daldık.

Rıfat bu sefer iyi dayanıyordu. Ölümü mü yaklaşmıştı ne! Malum, kır atın yanında duran ya yeminden ya suyundan: Hocasından bir şeyler öğrenmişti demek ki herifçioğlu. Beyazlarla oynamama rağmen, yirminci hamlenin sonunda amcama henüz bariz bir üstünlük sağlayamamıştım. Karşı-

lıklı tehditlerle merkezde pozisyon savaşı şeklinde geçiyordu oyun. Kendimizi öyle kaptırmışız ki, ancak Mü gelip cıgara istediğinde farkına vardık Hüseyin'i bakkala yollayalı yarım saatten fazla olduğunun. Bunu duyunca, Mürüvvet'in kaşları çatıldı. Rıfat'la bakıştılar. Gayet soğuk ve sinirli bir hava dolaştı odada. Herkes bir anda gerilmişti. Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Ben ise işin dalgasındaydım daha.

"Amma da büyütüyorsunuz ha," dedim, "Altı üstü yolda komşunun kızı Hanife'ye rastlamıştır çocuk. Kaç zamandır gözü var, biliyorum."

Ama beni dinleyen yoktu. Bir kere pirelenmişti amcamlar. Rıfat ayağa fırlayıp kısık sesle etrafa emirler yağdırmaya başlamıştı bile. Derhal evdeki bütün ışıklar söndürüldü, perdeler çekildi, sokak kapısının sürgüleri sürüldü, silahlar zulalardan çıkarıldı, binanın çevresini tarassut etmek üzere arka taraftaki ve üst kattaki odalara gözcüler yollandı. Sıkıntılı bir bekleyiş başlamıştı. Ben, Mürüvvet, Rıfat ve Süleyman salondaydık. Mü elindeki telsizle polis frekanslarında geziniyor, bir operasyon komutu yakalamaya çalışıyordu. Ne var ki darbe umulmadık yerden geldi, moruk.

Hep de öyle olmaz mı ama zaten?

Rıfat salon perdesini hafifçe aralamış, bahçe kapısına bakıyordu. Eli silahındaydı. Tıpkı satranç oynarken açmaza düştüğü zamanlarda yaptığı gibi, fırça bıyıklarının uçlarını kemiriyordu amcam. Yanma gidip dışarı baktım. Bahçe kapısının önündeki sokak lambasının buğulu ışığı altında her taraf ıssızdı. Yaprak bile kımıldamıyordu. Bilmem neden, fırtına öncesi denizinin sütliman halini hatırlattı bu görüntü bana. Sonra birden, büfenin üzerindeki telefon –hani nasıl denir– acı acı çalmaya başladı. Birbirimize baktık. Bu evde telefon ayda yılda bir çalardı, o da hayatî ehemmiyeti haiz bir haber için olurdu mutlaka. Baktım, kimsenin açmaya niyeti yok, bari ben açayım diye davrandım, ama Rıfat kolumdan tuta-

rak durdurdu beni. Kısa bir tereddütten sonra, kendisi gidip açtı ve hiçbir şey söylemeksizin, ahize kulağında, karşı tarafın konuşmasını bekledi. Garip bir şey dikkatimi çekti o anda. Rıfat'a bakarken, büfenin dayalı olduğu duvarın üzerinde, bir adam boyu kadar yüksekte, daha evvel farkına varmamış olduğum kırmızı bir benek gördüm. Karanlıkta içilen bir cıgaranın ucuydu sanki. Oysa evde ilaç için olsun bir tek sigara bile kalmadığını biliyordum. Ben bunun ne bokum olduğunu anlamak için kafa patlatırken, benek hafifçe titredi, kımıldandı, harekete geçip duvarın üzerinde kayarak Rıfat'a yaklaştı ve amcamın fırça bıyıklarının arasından süzülüp tam alnının çatında durdu. Rıfat işin farkında değildi tabii. Alnının orta yerinde kızamık çıkartmış huysuz bir velet gibi, ahize kulağına dayalı, pürdikkat dinliyordu. Sonra, bira şişesi açılır gibi kof bir patlama duyuldu, yanında durmakta olduğum perdesi aralık pencerenin camı şıngırdadı ve Rıfat ayakta sallandı. Alnının ortasındaki benek büyümüş, arkadaki duvar bozuk bir dolmakalemden mürekkep püskürmüşçesine bir sürü irili ufaklı koyu renk lekeyle bezenmişti. Gözleri şaşkınlıkla faltaşı gibi açılmıştı Rıfat'ın, olanlara inanamıyor gibiydi. O anda vargücüyle "Yere yatın! Dürbünlü!" diye haykırdığını işittim Mü'nün ve biz hep birlikte kendimizi yere atarken, Rıfat da önce yavaşça büfenin üzerine doğru kaykıldı, sonra da balta yemiş bir ağaç gibi yüzükoyun kapaklandı döşemeye. Gözlerime inanamıyordum, ama az önce bir devrimcinin taammüt sonucu ölümüne tanıklık etmiştim.

Hepimiz yere yatıp tamsiper olmuştuk. Ben kaloriferin dibindeydim. Mü kendini koltuklardan birinin arkasına atmıştı. Süleyman ise yemek masasını devirip ardına gizlenmişti. Kırmızı benek odanın içinde fırdolayı dolaşıp duruyordu. Aynı kof patlama ve cam kırılma sesi üst üste birkaç kez daha işitildi ve kurşunlar salonun arka duvarına ve mobilyaların orasına burasına saplandı ıslık çalarak. "Perde!" diye

bağırdı Mü, "Çabuk perdeyi kapat!" Yattığım yerden uzanıp aralık duran perdeyi çektim. Sesler bir süre kesildi. Sonra birdenbire her yönden körlemesine bir salvo başladı. Kasalar dolusu bira açılıyordu sanki. Görüşleri kesilince, dışarıdaki amcamlar öfkeye binmiş olsalar gerekti. Kurşunlar leblebi gibi yağıyor, camlar şangır şungur iniyordu. Cam kırıklarının bir tarafımı kesmemesi için kendimi pencereden uzağa, Mürüvvet'in yanma attım. Beraberce sediri devirip arkasına siper aldık. Atış poligonundaki kahrolası bir hedef tahtası gibi hissediyordum kendimi. Amcamlar şarjör üstüne şarjör takıp, 'ya tutarsa' hesabı, hiç durmamacasma saydırıyorlardı. Allahtan iyi sotalanmıştık da, o meyanda postu deldirmedik. Hilafsız üç dört dakika süren bu serbest atış ziyafeti nihayet hitama erdiğinde, salonda pencere hizası üzerinde sağlam hiçbir şey kalmamış, perdeler, duvarlar, mobilyalar, kitaplar, ne varsa hepsi kevgire dönmüştü temizinden. Bu sırada, gözcü olarak üst kata gönderilmiş olan çocuklardan biri, İbrahim, yerde sürünerek yanımıza yaklaştı.

"Etrafımız sarılmış," diye fısıldadı Mürüvvet'e, "Her taraftan geliyorlar."

"Kaç kişi?" diye sordu Mürüvvet burnundan soluyarak.

"Tam sayamadık. On beş, yirmi, belki daha da fazla. Etraf kum gibi adam kaynıyor."

Fesüphanallah! Oysa ben tek bir allahın kulunu bile görememiştim dışarıda. Hiçbir bok anlayamıyordum. Mürüvvet gözlerini kısarak başını salladı.

"Bunlar polis değil," diye tısladı dişlerinin arasından, "Hamza iti bu. Susturucuyla atıyorlar. Polis olsa, şimdiye bütün mahalle ayağa kalkmıştı."

"Rıfat Ağbi nerede?" diye sordu İbrahim. Mürüvvet'in başıyla işaret ettiği yerde boylu boyunca yatmakta olan cesedi görünce, gözleri büyüdü, dondu kaldı. Rıfat'ın başının çevresinde gitgide genişleyen kıvamlı bir kan gölü oluşuyordu.

"Onu unutun," dedi Mürüvvet, "Ah vah edecek zaman değil şimdi. Hüseyin'i de bitirmiştir ibneler. Demek ki beş kişi kaldık. Ama bu halimizle de yeteriz onlara. Gelecekleri varsa, görecekleri de var. *Zümrüdüanka*'nın postu ucuza satmayacağını görecekler. Pencere önlerine barikat kurun ve ani bir saldırıya hazır olun."

Beş kişi kaldığımızı söyleyişini sevmiştim. Beni adamdan saymaması bayağı hoştu doğrusu. Ama aslında pek de haksız sayılmazdı Mü: Ben ki askerde bile eline silah almamış bir garip aşçı yamağıydım, elimin hamuruyla ne faydam dokunabilirdi ki onlara?

"Ben de mutfağa gidip bir helva kavurayım bari," dedim sidik zoruyla gülümsemeye çalışarak, "Kolaylık olur. Ben Hamza'yı tanıyorsam, hiçbirimiz sağ çıkamayız buradan."

"O kadar kolay değil!" diye hırladı Mürüvvet, "Patırtı çıkarıp polisi uyandırma riskini göze almadan, bize saldıramazlar. Bu da Hamza'nın hiç işine gelmez tabii. Parayı geri almak istiyor o. Polis ve tabii ardından da medya işin içine girerse, hem paraya veda etmesi gerekir, hem de kendi pislikleri ortaya çıkar."

"İyi güzel de," dedim, "aynı sebeple siz de kendinizi savunmak için ateş edemezsiniz. Eğer polis gelirse, *Zümrüdüanka* kafese girer."

Mü endişeli bir bakış attı bana.

"Desene, öyle de battık, böyle de, Mürüvvet gardaş," diye masanın arkasından havladı Süleyman, "Öyleyse basalım kurşunu gitsin!"

"Bekleyeceğiz" dedi Mürüvvet.

Çok beklememiz gerekmedi. Bu sözler Mü'nün ağzından henüz çıkmıştı ki, dışarıdan atılan ucu yanar fitilli bir şişe havada uçup büfenin üzerinde patladı.

"Molotof kokteyli!" diye bağırdı Süleyman, "Molotof kokteyli atıyorlar!"

Büfe bir anda alevler içinde kalmıştı. Biz ateşi söndürmeye çalışırken, birkaç şişe daha izledi ilkini. Atılan her şişeyle birlikte, salonun başka bir köşesi daha tutuşuyordu. Aynı anda serbest atış talimi tekrar başladı. Kurşunlar kulağımızın dibinde vızıldıyordu. İbrahim elindeki kilimi ateşin üzerine atmaya çalışırken, göğsüne yediği iki kurşunla yere serildi. Süleyman da seken bir kurşunla sol kolundan yaralanmıştı. Artık salonda tutunmanın mümkünsüzlüğü kafamıza dank edince, canımızı antreye dar attık. Bu sırada evin öteki bölümlerinde de şangırtılar duyuluyordu. Anam, anam! Hamza'nın adamları o musibet molotof kokteyllerini her taraftan lokum gibi sallıyorlardı evin içine. Ortalığı keskin bir duman ve ispirto kokusu kaplamıştı. Arka odalardan alevler yükselmeye başlamıştı bile. Resmen çıra gibi yanıyorduk, dostlar!

"Bizi dışarı çıkmaya zorluyor ibneler," dedi Mü acı acı gülümseyerek, "Böylece hepimizi keklik gibi avlayacaklar birer birer. Temiz iş!"

Ne yalan söylemeli, Hamza'nın bizim için düşündüğü son hoştu doğrusu: Ya dışarı çıkıp kalbura dönecek ya da evde kalmakta direnip kebap olacaktık. Polis ve itfaiye buraya ulaşana kadar en az bir yarım saat geçerdi nasıl olsa ve bu süre içinde de onlar işlerini çoktan bitirip kirişi kırmış olurlardı. Tabii üçüncü bir seçenek de teslim olmaktı, ama bunun sadece daha yavaş ve zor bir ölüm anlamına geldiğini hepimiz gayet iyi biliyorduk. Hamza'nın asıl istediği de buydu zaten: Amcam gılırı yağlamış, kucağına oturmamızı bekliyordu. Hastalıklı muhayyilesinde kim bilir ne yakası açılmadık işkenceler, ne işitilmedik eziyetler hazırlamıştı bize. *Zümrüdüanka*'nın tüylerini teker teker yolacak, intikamını yavaş yavaş, tadını çıkara çıkara alacaktı. Keferelerin dediği gibi, intikam soğuk yendiğinde tadına en iyi varılan bir tuhaf taamdır, moruk.

Antrede, merdivenin başında toplanmıştık. Artık hakikaten de beş kişiydik: Rıfat, Hüseyin ve İbrahim gitmişti.

Uyurgezer gibiydim. Ötekiler nereye giderse, ben de hemen koyun gibi artlarından seğirtiyordum. Birden, elimde sıkı sıkı bir silah tutmakta olduğumun farkına vardım. İri bir ekmek somunu boyutunda, otomatik bir tabancaydı bu. Nereden geldiğini hatırlamıyordum; vurulanlardan birinin silahını kapmıştım herhalde o kargaşanın içinde insiyakî bir hareketle. Bir an sonra, Mürüvvet'in sesiyle kendime geldim.

"Burada daha uzun kalamayız," diye boğuk bir sesle hızlı hızlı konuşuyordu Mü, "İki gruba ayrılıp kuşatmayı iki ayrı noktadan yarmaya çalışacağız. Fazla şansımız yok. Ama eğer burada kalırsak, zaten bitirecekler bizi. Böyle çılgınca bir işe kalkışacağımızı beklemiyorlardır. Polisi uyandırmaktan çekineceğimiz için, ateş açmaya cesaret edemeyeceğimizi sanıyorlar. Ani bir çıkışla bu puştları gafil avlayabiliriz belki. Ayrıca gece karanlığı da kaçışımızı kolaylaştıracaktır. Çıkış yolunu arabalarıyla kestiklere eminim; bizim minibüsü kullanamayız. Bahçe duvarından atlayıp yayan kaçmamız gerek. Süleyman, sen Musa'yla birlikte mutfak kapısından çıkmaya çalışacaksın. Eğer çemberi yarabilirseniz, yukarı mahalleye doğru koşun ve bulduğunuz ilk arabaya atlayıp izinizi kaybettirin. Yusuf'la ben de üst kata çıkıp çalışma odasının penceresinden aşağı atlayacağız ve tam ters yönde kaçacağız. İsmail de bizimle gelecek. İyi dinleyin şimdi. İlk önce sokak kapısından rastgele birkaç elbombası sallayıp şaşırtmaca vereceğiz. Saldırının oradan geleceğini düşünecekler. Ardından, elinizde ne kadar sis bombası varsa hepsini bahçeye yollayın. Biz de yukarıdan atacağız. Ortalık iyice dumana kesince, kalan elbombalarını mutfak tarafından bahçe duvarına doğru atın ve hemen çıkıp koşmaya başlayın. Aynı anda biz de elimizdeki bombaları ibnelerin üzerine savurup bahçeye atlayacağız. Ters yönlerde hareket edeceğimiz için, iki gruptan birinin az da olsa kurtulma şansı olabilir. Unutmayın, içimizden biri vurulursa, yardım için durmak yok. Birbirimizi koruyalım,

ama herkes önce kendisini kurtarmaya baksın, yoksa hepimize mezar olur burası. Hiç olmazsa birimiz buradan sağ kurtulmalı. Enseleneceğinizi anlarsanız, Hamza puştunun eline canlı geçmemeye çalışın. Ölürken yanınızda bu kuduz köpeklerden kaç tanesini götürseniz kârdır. Eğer heriflerin elinden paçayı sıyırabilirsek, bir süre ortalıkta görünmeyelim. Kurtulanlar 1 Mayıs günü Ümraniye'de Urfalı'nm yerinde buluşsun. İyice anlaşıldı mı?"

Süleyman ve diğer ikisi sessizce başlarını salladılar. Hepsi de bunun bir intihar saldırısı olduğunun çok iyi farkındaydı.

"Peki öyleyse," dedi Mürüvvet, "Haydi arkadaşlar! Yaşasın devrim!"

Birden sol yumruğum havada, diğerleriyle birlikte "Yaşasın devrim!" diye bağırırken buldum kendimi. Bu devrim ne mene şeyse, fena halde bulaşıcıydı, daha ne olduğunu anlayamadan kapıp götürüveriyordu insanı. Tahta bir sandık içinde getirilen bombalardan herkes taşıyabildiği kadarını yanma aldı. Mürüvvet, Yusuf ve ben, artık alevlerin iyiden iyiye sarmaya başladığı merdivenleri üçer dörder atlayarak üst kata çıkarken, Süleyman'la Musa da sokak kapısı aralayıp elbombalarını fırlattılar. Gecenin sağır sessizliği içinde, tüm mahallede yankılanan korkunç bir gürültüyle art arda patladı bombalar. Pandora'nın kutusu açılmıştı artık; bundan sonra geri dönüş yoktu. Patlamaların ardından, bir an uğursuz bir sessizlik oldu. Amcamlar beklemedikleri bu hareket karşısında az buçuk afallamışlardı anlaşılan. Sonra dışarıdan sokak kapısına doğru ağır bir salvo başladı. 'Battı balık yan gider' misali, artık onlar da susturuculu silahları bırakmışlar, makinalılarla cayır cayır tarıyorlardı evi. Kıyamet erken gelmişti, moruk, ve biz de mahşer yerinin tam ortasındaydık.

Bir sonra hatırladığım, ortalığı kaplayan kesif sisin içinde Mürüvvet ve Yusuf'la birlikte bahçe duvarına doğru zikzaklar çizerek koştuğumuz. Dört bir taraftan yağmur gibi

kurşun yağıyordu. Sisin içine körlemesine ateş ediyordu Hamza'nın adamları. Mürüvvet'le Yusuf da koşarken silahlarını doğrultmuşlar, ileri doğru rastgele atıyorlardı. Ben de onları taklit edip sisin içine birkaç el sıktım. Duvara vardığımızda, Mü son elbombasını da sokağa salladı. Daha önce atılan bombalar, duvarda büyük bir gedik açmıştı. Patlamayla birlikte, duvardan aşıp sokağa fırladık. O anda Yusuf "Yandım!" diye inleyerek düştü. Sağ taraftan gelen bir kurşunla karnından vurulmuştu. Mürüvvet hemen kurşunun geldiği yöne dönüp kalaşnikofunu ateşledi. Silahın takırtısıyla birlikte, encik ağlamasını andıran tuhaf bir ses işitildi sisin içinden. Ben Yusuf'un üzerine eğilirken, kolumdan tutup çekti beni Mü. "Bırak onu!" diye bağırdı sertçe, "Koş! Hadi!" O önde, ben arkada, vargücümüzle koşmaya başladık. Az sonra, bombalardan yayılan sisin dışına çıkmıştık. Evin önündeki caddeden aşağı doğru, deli gibi, yellim yepelek koşuyorduk. Çevre binaların pencerelerine çıkan uyku sersemi insanlar, dehşetten büyümüş gözlerle bizi seyrediyorlar, neler olup bittiğini anlamaya çalışıyorlardı. Omzumun üzerinden arkaya kaçamak bir bakış attığımda, ardımızdan gelen kimse olmadığını gördüm yüreğim ferahlayarak. Elli altmış metre ardımızda kalan ev, göğe yükselen alevlerle koca bir odun yığını gibi cayır cayır yanıyor, etraftan silah sesleri ve patlamalar işitiliyordu hâlâ. İnanılacak gibi değildi, ama bu hengamenin içinde onları atlatmıştık galiba, moruk. Sonra birden Süleyman'la Musa geldi aklıma ve içim cız etti. Onların bizim kadar şanslı olmadığı anlaşılıyordu. Çemberi yarmayı başaramamışlar, bahçede kıstırılmışlardı; sonu başından belli bir maçın inkitalarını oynatıyordu hakem şimdi. Silah sesleri giderek seyrekleşti ve son bir makinalı tüfek tarrakasıyla bütün bütüne kesildi. Süleyman'la Musa'nın da diğerleri gibi ebediyete intikal ettiklerini anladım.

Bu sırada Mürüvvet'le ben caddenin alt başına varmış-

tık. Biz köşeyi dönerken, arkamızdan motor homurtuları işitildi. Hamza'nın adamları arabalarına atlayıp bizi aramaya çıkıyorlardı. Sürekli yan sokaklara kıvrılıp izimizi kaybettirmeye çalışarak tabana kuvvet kaçmaya devam ettik. Ama bu şekilde çok uzağa gidemeyeceğimizin bal gibi farkındaydık ikimiz de. Heriflerin bizi enselemesi an meselesiydi. Sokakları arabalarla dört beş koldan tarayarak hızla yaklaşıyordu amcamlar ve bizi buldukları yerde öpeceklerdi.

Mü tipsiz bir binanın önünde zınk diye durdu birden. Ben daha ne olduğunu anlayamadan, kaldırımın kenarındaki elektrik direğine zincirlenmiş duran alev kırmızısı motosiklete atlamıştı bile. Zinciri tek kurşunda kopardı ve göz açıp kapayana kadar düz kontak yapıp motoru çalıştırdı. Anam avradım olsun ki, tam zamanındaydı, moruk. İlk araba sokağın alt ucunda belirmişti. Ben arkasına atlar atlamaz, acı bir patinajla kaldırdı motosikleti Mü. Kirişinden kurtulmuş hınzır bir ok gibi, ölümüne bir süratle öyle bir savrulduk ki karanlığın içine, az kalsın sırtüstü gidiveriyordum. Düşmemek için can havliyle sıkı sıkı sarıldım Mü'nün beline. Deli sürüyordu ablam motoru, deli! Çocukluk günlerimizde beraberce çok bisiklete binmişliğimiz vardı, ama motosiklet kullandığını bilmiyordum doğrusu. Aradan geçen on küsur yılda pek boş durmamıştı anlaşılan yavrum. Benim bilmediğim daha ne marifetleri vardı kim bilir.

Sokağın aşağısında beliren araba, bizi görür görmez hızını artırıp peşimize düşmüştü. Gazı kökleyip doğruca üzerimize geliyordu amcamlar; niyetleri bizi poster yapıp duvara asmaktı herhalde ve Mü biraz ağırdan alsa, buna muvaffak olacaklardı da. Allahtan bizimki gözünü budaktan sakınmadan veriyordu gazı ve herifleri atlatmak için sürekli yan sokaklara sapıyordu ani dönüşlerle. Ama amcamlar da inatçı bir at sineği gibi yapışmışlardı bir kere ensemize; ne yaparsak yapalım, bir türlü silkeleyemiyorduk onları.

Zeytinburnu'nun dar ve eğri büğrü arka sokaklardaki bu haşin kovalamaca birkaç dakika sürdü. Sonra bir tren yolu köprüsünün altından geçip Sahil Yolu'na çıktık. Yol düzeldiği için hızımız artmıştı, ama bu meyanda takipçilerimiz de hızlanmıştı tabii. Biz önde, onlar arkada, Kumkapı'ya doğru cehennemî bir hızla gidiyorduk. Saat gece yarısını geçtiğinden, cadde tenhaydı. Rastladığımız tek tük birkaç araba da, kenara çekilip bize yol veriyordu o meyanda göt altına gidivermemek için. Birden arkamızdan birkaç el silah sesi duyuldu ve kurşunlar cıvlayarak yanımızdan geçti. Başımı çevirip arkaya bakınca, heriflerden birinin arabanın camından sarkarak elindeki tabanca azmanıyla bize doğru saydırmakta olduğunu gördüm. İşler iyice boka sarmaya başlamıştı. Açık hedef oluşturuyorduk ve bu gidişle amcamlar bizi kuş gibi avlayacaklardı. Mü de farkındaydı tabii vaziyetin, kurşunlara hedef olmamak için sağa sola sert zikzaklar çizerek arabanın önünden kaçmaya başlamıştı.

"Arkaya ateş et!" diye bağırdı gözünü yoldan ayırmaksızın.

"Ne?"

"Silahını çek ve şu ibnelere ateş et! Görmüyor musun, biz onları vurmazsak, onlar bizi vuracak."

Bunu niçin daha evvel akıl etmediğime şaştım. Elbette ya, bunda bir yamukluk yoktu: Eğer onlar bize ateş ediyorsa, biz de onlara ateş edebilirdik pekala. Montumun cebine sokmuş olduğum tabancayı çıkarıp sol kolumla Mü'nün beline tutunarak arkaya döndüm ve bizi takibeden arabaya doğru –önüm, arkam, sağım, solum, sobe!– rastgele birkaç el attım. Dediydim ya, daha önce elime silah almışlığım yoktu; sadece polisiye filmlerde görmüştüm 'tabanca' denen allahın belası delikli demiri; göz gez arpacıktan, nişan almaktan filan hiç mi hiç anlamazdım. Ama araba öyle büyük bir hedef teşkil ediyordu ki, ıskalamak mümkünsüzdü allahıma. Kurşunlar-

dan biri sağ farı parçaladı, öteki kaputtan sekip ön camı deldi. Araba isabet alınca, direksiyondaki deligöz puşt, gözlerini daha da bir belerterek zikzaklar çizmeye başladı hemen; camdan sarkan şimşir kafa da, öttükten sonra yuvasına giren saat guguğu gibi, ağız dolusu küfürler ederek içeri çekildi. Bu beklemedikleri hamle karşısında ufaktan şafak atmıştı amcamlarda; pabucun pahalı olduğunu anlamışlar, hiç yoktan bir kaza kurşununa kurban gidivermemek için ayaklarını denk alıyorlardı artık. Aniden bastırıp kombine bir oyunla iki puan alarak skoru eşitlemiştik. Maç daha dengeli olacaktı şimdi.

Tuhaftır, bayağı hoşuma gitmişti bu yeni numara. Silah denen şu meretin insana garip bir güven duygusu verdiği doğru. Üstelik Mürüvvet'ten de kocaman bir aferin almıştım. Keyfim gıcırdı. Artık onlar bize ateş ettiğinde, ben de hiç bekletmeden veriyordum karşılığını ve –allah seni inandırsın– her defasında 'Dekman! Dekman!' diye bağırmamak için zor tutuyordum kendimi. Şoför büyük slalomda altın madalyayı kapmayı kafaya koymuşçasına habire sağa sola zikzaklar çizdiğinden, hatırı sayılır bir isabet kaydetmeyi başaramadım bir daha gerçi, ama karavana atışlarım bile onları bizden uzak tutmaya yetti.

Bu şenlikli kaçtı-kovaladı beş on dakika kadar sürdü ve motosikletin sahibi olacak dümbük önceki gün depoyu doldurmayı akıl etmiş olsaydı, epeyce sürecekti daha. Motor, yaşlı bir sigara tiryakisinin sabah öksürüğünü andıran canhıraş seslerle teklemeye başladığında, Galata Köprüsü'nün başına ancak varmıştık.

"Allah kahretsin!" diye homurdandı Mürüvvet, "Benzin bitiyor. Hemen atlatmamız gerek bu ibneleri."

Gazı kökledi ve motosiklet son bir gayretle ileri atılarak köprüyü geçti. Ama amcamlar arayı açmamıza izin vermiyorlardı; bizim hızlandığımızı görünce, onlar da bastırdılar. Karaköy Meydanı'na çıktığımızda, "Sıkı tutun!" diye bağırdı

Mü ve ani bir manevrayla motosikletin burnunu kaldırıp refüjden atlatarak Perşembe Pazarı'na saptı. Bu haşin numara karşısında az buçuk afallamıştı arkadakiler. Bize biraz zaman kazandırdı bu hamle. Onlar bir sonraki aralıktan dönene kadar, biz Galata Kulesi'ne doğru çıkan dar sokaklardan birine vurmuştuk bile. Bir an onları ektiğimizi sanarak ufaktan yükseldim. Vay anasını, yoksa nihayet paçayı yırtmayı başarmış mıydık ne?

Ama sevincim kursağımda kaldı. Malum, iyi şeyler kısa sürer. İşlerin eninde sonunda mutlaka iyiye gideceğine inananlar, *Pollyanna* denen kuşbeyinli pakizeden de beter gaflet ve delalet içindedirler allahıma. Galata Kulesi'ne henüz varmıştık ki, bizim düldül son bir öksürük nöbetinin ardından ruhunu teslim etti. Çabalama kaptan, ben gitmem, diyordu inek. Bizi yarı yolda bırakan Benzin İlahı'na lanetler okuyarak motosikletten inip yokuş yukarı koşturmaya başladık çarnaçar. Arkamızdan arabanın homurtusu duyuluyordu. Ensemizdeydi herifçioğulları, bize yetişmeleri an meselesiydi. Tabana kuvvet kaçmaktan ve Hızır Aleyhisselam'ın tez elden imdada gelmesini ummaktan başka yapacak pek fazla bir şey yoktu artık.

Bilmem söylemeye gerek var mı, gelmedi amcam. Anlaşıldığı kadarıyla, pek sikinde değildik. Muhtemelen kimsenin sikinde değildik zaten. Az sonra ikimizi de şehrin göbeğinde it gibi kurşunlayacaklardı ve hiç kimsenin ruhu bile duymayacaktı bunu; herkes rahat yatağında fosur fosur uyumaya devam edecekti götünde pireler uçuşarak. Ertesi gün gazetelere iyi manşet olurduk ama. Tek tesellim buydu zaten: Yaşarken adamdan sayılmamıştık ya, öldüğümüzde sayılacaktık hiç olmazsa.

İyi haber tez gelir, Hamza'nın adamları bize Tünel Meydanı'nda yetiştiler. Bundan sonrası çok hızlı oldu. Hepsi topu topu bir dakika sürdü belki; ama tuhaftır, saatler sürmüş gibi

geldi bana bu kısacık zaman aralığı. Bunu söylerken, inan, abartmıyorum. Sanki bütün bunlar benim dışımda oluyordu da, ben kendi kendimin ağzı açık ayran budalası, avanak bir seyircisiydim; parmağımı bile kımıldatamıyordum burnumun dibinde oynanmakta olan oyuna katılmak için. Nihayet kendimi araklayıp duruma vaziyet etmeye karar verdiğimde ise, herşey çoktan olup bitmişti bile zaten.

Herşey, moruk, çoktan...

Siyah Ford, bir masal ejderi gibi kükreyerek meydana fırladığında, Mü'yle birlikte caddeden yukarı doğru kaçmaya çalışıyorduk. Duvar kıyısında duran çöp bidonlarının arkasına attık kendimizi hemen. Araba acı bir frenle yarım tur dönüp yirmi adım kadar ötemizde durdu ve midesindekileri sokağa boşaltan pis bir ayyaş gibi, içindeki olanca melaneti döktü ortalığa. Kapılar hızla açıldı ve dört adet irikıyım çomar, ellerinde otomatik silahlarla hışım gibi fırladılar dışarı. Hepsi siyah takım elbiseli, sarkık bıyıklı ve temiz tıraşlıydılar. Sokak lambalarının ölgün ışığı altında, bize kıyameti müjdelemeye gelen Mahşerin Dört Atlısı olduğunu düşündüm bir an bu dört ürkütücü gölgenin ve –ayıptır söylemesi– az kalsın kendimi tutamayıp gülecektim. Neyse ki patlayan silahlar nerede olduğumu hatırlamama yardımcı oldu da, kafayı kesip bidonların arkasına sinmeyi akıl ettim; suratımda aptal bir tebessümle oracıkta nalları dikivermem işten bile değildi yoksa. Amcamlar caddeye yayılmışlar, silahlarının şarjörlerini üzerimize boşaltarak, geniş bir yay üzerinde bize yaklaşıyorlardı ağır ağır. Teneke bidonların cidarını iç gıcıklayıcı tınlamalarla delen kurşun çekirdekleri, içerdeki çöplere saplanıp kalıyordu. Ama bu entipüften kalkan bizi uzun süre koruyamazdı; herifler gitgide daraltıyordu çemberi; bir an sonra tepemizde olacaklardı. Korkuyla Mü'ye baktım. Kalaşnikofunu doğrultmuş, ateş etmeye çalışıyordu, ama silah ateş almıyordu bir türlü. Hain mekanizma en olmadık anda

tutukluk yapmıştı anlaşılan. Ben ise, en sevdiği oyuncağına sıkı sıkıya yapışan bir çocuk gibi, tabancamı iki elimle kavramıştım, ama kafayı kaldırıp ateş etmeyi götüm yemiyordu allahıma. Mü sunturlu bir küfür savurarak kalaşnikofu yere çaldı, belindeki tabancayı çekip yağmur gibi yağan kurşunların arasında yıldırım hızıyla ayağa kalktı ve silahını bir kez ateşleyip tekrar eğildi. İki bidonun arasında gözümü uydurduğum dar aralıktan, adamlardan birinin, arabayı kullanan deligöz puştun, gık edemeden yere yığıldığını gördüm. Mü tek kurşunda tam alnının çatından zımbalamıştı amcamı.

"Bu Rıfat için!" diye haykırdı Mü tiz bir sesle. Harbî karıydı vesselam. Arkadaşlarının vurulduğunu gören öteki üç teres, daha beter asıldılar makinalarına. Çöp bidonlarını siper almamış olsaydık, temizinden makarna süzgecine çevireceklerdi bizi. Neredeyse burnumuzun dibindeydiler artık. Aramızda on adım ya var ya yoktu. Ben içimden "Haydi hayırlı işler!" diye geçiriyordum ki, Mü bidonlardan birini iki ayağıyla teperek heriflere doğru yuvarladı, sonra da kendini hızla sağ yana atıp fırdöndü gibi yuvarlanmaya başladı yerde. Bir yandan da takır takır saydırıyordu amcamlara. Şaşırtmaca işlemişti: Heriflerden biri, üzerine doğru gelen bidondan kaçmak için gayrı ihtiyarî bir hareketle yana çekilmeye çalışırken, kurşunu yedi ve karnını tutarak iki büklüm oldu. O yüzüstü kapaklanırken, Mü gergin bir yay gibi ayağa fırlamıştı bile. Silahını en yakındaki adama doğrultup iki el sıktı. Herif ayakta şöyle bir sallandı, sonra çöktü dizlerinin üzerine. Aynı anda sonuncu adam, arabanın camından sarkıp bize ateş etmiş olan şimşir kafa, üst üste ateşledi silahını.

Birden herşey ağırlaştı. Televizyonda yavaş çekim bir gol pozisyonu izliyordum sanki. Herşey havası emilmiş bir ortamda oluyormuşçasına, tahammül edilmez bir yavaşlıkta geçiyordu gözlerimin önünden. Kurşunların geceyi yararak gidişlerini açıkça görebiliyordum. Santim santim, milim mi-

lim ilerliyorlar, Zenon'un kıçıkırık oku misali, bir türlü varmıyorlardı hedeflerine. Sindiğim yerden fırladım, ama sesim çıkmadı. Mürüvvet'in göğsünün tam ortasına yediği üç kurşunla geri doğru savrularak sırtüstü yere düşüşünü, takımının kalleş bir ofsayttan gol yemesine karşı ilgisiz bir seyirci gibi mahmur gözlerle izleyebildim sadece.

O anda çok tuhaf bir şey oldu, moruk: Birden olaydan koptum. Ayaklarımın altındaki yer yarıldı ve beni yuttu. Kapkaranlık bir boşluğa yuvarlandım tepeüstü. Biraz beylik bir laf olacak belki, ama Mü'ye ait anılarım, hani nasıl derler, bir film şeridi gibi bir bir geçmeye başladı gözlerimin önünden. Onunla sokak aralarında saklambaç oynayışımız, okulu kırıp denize gidişimiz, sandala binişimiz, yüzüşümüz, yaz geceleri deniz kıyısında yıldızları seyrederek cıgara içişimiz, başkalarından gizli en güzel masalları paylaşışımız ve daha bir sürü ufak tefek şey... Bu tuhaf hal ne kadar sürdü, bilmiyorum. Kendime geldiğimde, aradan yıllar geçmiş gibi geldi bana, ama aslında bir saniyeden fazla geçmiş olamazdı, hatta belki saniye bile değil, saniyenin onda biri. Aynen bıraktığım noktadan yakalamıştım sahneyi: Mü düştüğü yerden doğrulmak için vargücüyle çabalıyor, vurulduğu sırada elinden sokağın taşları üzerine fırlamış olan silahını arıyordu umutsuzca. Onun safdışı kaldığını gören şimşir kafa, bu kez bana doğrultmuştu silahını. Ben ise kalantor bir Atatürk heykeli gibi orada öylece dikilip duruyordum. Bir an Mü'yle göz göze geldik. Yine o yarı alaycı, yarı hüzünlü bakışı gördüm gözlerinde. İçim daraldı. Ve o anda çekti tetiği şimşir kafa.

Tık!

Evet, sadece kuru bir tık... Ardından, tuhaf, sıkıntılı bir sessizlik oldu. Ne şimşir kafa ne ben, ikimiz de kavrayamadık ne olduğunu ve bir an bel bel baktık birbirimize. Sonra birden uyandım manzaraya: Kurşunu bitmişti dallamanm! Aynı anda o da aymıştı. Siktir çekerek belindeki diğer tabancaya

davrandı. Beş adım ötemde, tam karşımda duruyordu. Kafasını usturaya vurdurmuş, çam yarması gibi, göbekli ve kötü bakışlı bir onun bunun çocuğuydu. Adamlarını kendi kalıbına göre seçiyordu anlaşılan Hamza. O anda birden tabancamın kabzasını avucumda hissettim ve sanki daha önce yüzlerce kez yapmış olduğum bir şeyi yaparcasına, kolumu hızla kaldırıp ateş ettim. Elim titrediği için iyi nişan alamamıştım. Sağ omzuna yediği kurşunla sarsıldı ve elindeki silah yere düştü. Bir an ikimiz de şaşkınlıkla durakladık. O vurulduğuna inanamıyordu, ben de onu vurduğuma. Ama bu sefer kendime çabuk geldim. Demir tavında dövülürdü. Hiç bekletmeden bir daha çektim tetiği. İşi şansa bırakmamıştım bu defa, o koca göbeğinin tam ortasına sıkmıştım kurşunu. "Ağh! Ananı sikiyim!" diye böğürdü mezbahalık bir dana gibi. Çirkin suratı allak bullaktı. Gözleri hadekalarından fırlayacak gibi belermişti. Kollarını ileri uzatarak üzerime doğru sendeledi. Yerimden bir adım bile gerilemeksizin, bir el daha ateş ettim. Kurşun sağ memesinin üzerine görkemli bir madalya gibi yapıştı. Sevmiştim bunu. Dudaklarımda belli belirsiz bir tebessümle, üç kurşun daha salladım ibnenin göğsüne. Hedef, benim gibi bir acemi çaylak için bile yeterince büyüktü; imkânsızdı ıskalamam. Kurşunların hepsi yerini buldu. Allahı var, sıkı herifti doğrusu; altı kurşun yemesine rağmen, hâlâ ayaktaydı. Ama Marmara'da fırtınaya tutulmuş Yalova vapuru gibi sallanıyordu artık. Yanma gidip gözlerinin dingiline bakarak "Sen git de, kendi ananı sik, ayı!" diye fısıldadım dişlerimin arasından ve yakın mesafeden o çirkin suratının tam ortalak yerine bir kurşun daha sıktım. Sıkı bir yumruk yemişçesine başı hızla arkaya gitti ve bok çuvalı gibi sırtüstü devrildi.

Yanma diz çöktüğümde, Mürüvvet güçlükle soluk alıyordu. Beti benzi atmıştı. Yüzünde bitkin, ama huzurlu bir ifade vardı. Bu halini görünce, gözlerim doldu. Başını ellerimin arasına alıp doğrultmaya çalıştım. Bana gülümsedi.

"Buraya kadarmış, Zmayli," dedi kısık sesle, "Yollarımız burada ayrılıyor."

Böyle bir anda nasıl yerli filmlerdeki gibi konuşmayı başarabildiğini anlayamıyordum.

"Niye yahu, Mürüvvet? Niye be? Anasını satayım, niye?" diye kekeledim.

"Herşeyde bir sebep arama," dedi beni anlamazdan gelerek. Ama onun da göz pınarlarında iki damla yaş belirmişti. "Hadi, durma, git artık. Aynasızlar birazdan burada olur."

"Hiçbir yere gitmiyorum!" diye bağırdım ümitsiz bir isyanla, "Seni burada bırakıp nereye gideceğimi sanıyorsun?"

"Saçmalama! Ben yokum artık. Bak, beni de bitirdi bu ibneler. Bundan sonra yalnız sen varsın."

Soluk alıp verişleri iyice hızlanmıştı. Güçlükle, kesik kesik konuşuyordu. Elimi korka korka uzatıp kısa sarı saçlarını okşadım, açık alnını sıvazladım, sağlam yanağının duru tenine dokundum. Parmaklarımı yakalayıp vargücüyle sıktı.

"Şu işe bak!" diye fısıldadı gülümseyerek, "Sen de *Zümrüdüanka*'nın bir neferi oldun artık."

Vücudu birden kasıldı, gözleri elma şekeri görmüş bir çocuk gibi büyüdü, dudaklarının arasından bir sözcük mü, yoksa inleme mi olduğunu anlayamadığım boğuk bir hece döküldü ve sonra yüzündeki kırık gülümseme dondu kaldı. Başını bir süre daha ellerimin arasında tuttuktan sonra, usulca yere bıraktım. Ellerime baktığımda, Mü'nün kanıyla kıpkızıldılar.

Hani allahın hakkı üçtür derler ya, bu da Mürüvvet'in bendeki üçüncü ve son ölümüydü, moruk, ve ben bu sefer herşeyi kendi gözlerimle, üstelik de yeterince yakından görmüştüm. Bir sıçramış, iki sıçramış, üçüncüsünde yakayı ele vermişti Zümrüdüanka. Artık bu orospu dünyada sik gibi yapayalnızdım.

Doğrusunu istersen, bu hikâyenin aslında burada bitmesi gerekirdi, moruk. Neden dersen, Mü'nün ölümüyle birlikte ben de bir manada mevta olmuştum. Aman sakın yanlış anlamayasın ha: Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin, Kerem ile Aslı ya da Romeo ile Jülyet tipi bayat ve de ağlayıklı bir *ölümüne aşk* tribinden bahsetmiyorum burada, hayır, benim söylemek istediğim çok daha başka, çok daha gerçek, çok daha ayakları yere basan bir şey. Ben Mü'ye sırılsıklam âşık mıydım, değil miydim, bu kara sevda beni iflah eder miydi etmez miydi, bunu bilemem ve dahi tefsire de kalkışmam kendi hal-i pürmelalimi. Haşa sümme haşa, haddim değildir! Pek kıymetli ve de malumatlı feylesof amcamlara bırakmayı yeğlerim bu gibi âlî mevzuların tartışılıp yorumlanmasını. Ancak bildiğim bir şey varsa, o da şudur ki, bu boktan hayatta bir amaç için yaşar insan. Amaç yoksa, hayat da yoktur allahıma; ya da olsa bile, ona hayat denemez. At yarrağından ne kadar pikap iğnesi olursa, amaçsız hayat da o kadar yaşanabilirdir icabında. Asıl sorun, Shakespeare amcamın Heraklitos enişte mizden intihalen Hamlet ağbimize gayetle veciz biçimde söylettiği gibi, olmak ya da olmamak değildir, nah işte budur, moruk: Olmak, ama ne için olmak? Değil mi ki, gıyabımızda, hiç mi hiç rızamız alınmadan olmuşuz, oldurulmuşuz bir kere... Kendimi bildim bileli, kurcalayıp durmuştur beni bu haşin sual ve –heyhat!– hiçbir vakit iki lafı biraraya getirip eli yüzü düzgün bir cevap vererek susturamamışımdır içimdeki huzur kaçırıcı sesi: Ne için olmak? Ne için olmak? Ne için olmak? Hay ced-

dinin kabrine osurduğumun! Bu kahpe, bu puşt dünyada uğruna olmaya değer ne var ki? Uğruna ölmeye? Evet, tuhaftır, ama aynen böyle: Uğruna ölünecek bir şey yoksa, uğruna yaşanacak bir şey de yoktur, moruk. Pek iri bir laf mı sence bu? Eh, n'apalım, öyle diyorsan, öyle olsun. Yaşamda ('yaş amda' demiyorum, bak!) anlam arayan ve –daha da beteri– bulduğu zehabına kapılan lavuklardan değilimdir evelallah; göte *göt* demesini bilirim. Hayatta asla hiçbir amacım olmamıştır benim. İstemediğimden değil, hayır, (tam tersine, isterdim, ben de bu dünya üzerindeki milyarlarca kuşbeyinli gibi yaşamda –ya da yaş amda– bir anlam bulabilseydim ve cevapsız sorulara münasip birer cevap aramak gibisinden fuzulî ve de gayetle akla ziyan işlere kalkışmadan, doğru dürüst bir meslek edinip çoluk çocuğa karışarak, gül gibi, ahmakça, hödükçe yaşayıp gitseydim keşke!) ama kendimi kandırmaya hiçbir zaman muvaffak olamamışımdır maalesef. Bu dar-ı dünyada hiçbir şeyin kendime amaç edinecek ehemmiyette olmadığı gerçeğinin ta en başından beri farkındaydım sapma kadar. Ki zaten terk-i diyar eyleyip on küsur sene boyunca dünyayı bir uçtan ötekine dolaşmamın nedeni de bu değil midir? Ve daha sonra, dönüp dolaşıp kürkçü dükkânına gelen bir uyuz tilki gibi, tekrar çıktığım deliğe geri dönmemin? Lodosa tutulmuş boş bir pet şişe misali oradan oraya savrulduğum o on uzun yıl boyunca kafamdan silip atamadığım tek şeyin, bu bulanık kentten bende kalan tek net görüntünün Mürüvvet olduğunu çakozladığımda, nasıl yamulduğumu herhalde tahmin edersin. Farkında bile olmaksızın, her gün ve her gece düşünmüştüm onu ve sonuçta benim için hayatın amacı olup çıkmıştı Mü. Bunu anladığım anda, büyülendim âdeta, sarhoş oldum bu müthiş keşfimin baş döndürücü hazzıyla ve –evet, itiraf ediyorum, Sayın Hakim, suçluyum!– dört elle sarıldım kendi yarattığım hayalin eteklerine. Ama bütün hayaller gibi o da sadece bir hayaldi işte ve yine bütün hayaller gibi usul-

ca kaydı parmaklarımın arasından, havada eridi, yitip gitti. Benim pusulam, kıblem, kutup yıldızımdı Mü, iskelem ve sancağımdı, karanlıkta bir çakıp bir sönen deniz fenerimdi, alfam ve omegamdı. Şimdi, onun ölümünden sonra, uğursuz çemberi mükemmel biçimde tamamlamış, tekrar en başa geri dönmüştüm. Ortalıkta kalıbını gezdirmekten başka hiçbir işe yaramayan, amaçsız, haritasız, rotasız, serseri mayın, fuzuliyattan bir adam müsveddesiydim ben artık. Benim hikâyem anlatılmaya değmezdi, hayır, benim hikâyem kesinlikle anlatılmaya değmezdi.

İnan ki, değmezdi, moruk.

Bu hikâyenin aslında burada efendice sona ermesi gerektiğini söylemem işte bu sebeptendir, yani bilumum kafalara beyhude yere ütü olup vatandaşın hayır duasını almamak için. Ama gel gör ki, ahval ve şerait böyle değil. Neden dersen, hani evvelce de söylediydim ya, hatırlarsın, nasıl ki en başın bile daha başı varsa, sonun da daha sonu, en sonu, hatta en sonunun daha da bir sonu vardır. Ve dahi vardır, ama bilinmez, moruk, ta ki susmaya yeminli bir dil çözülsün ve açık etsin sırlarını.

Sırlarını, moruk, sana... Yes!

Öyleyse dinle bakalım.

Başına hiç geldi mi, bilmem, moruk, ama sevdiğinin gözlerinin önünde vurulması acayip koyar adama, hele bir de bunu engelleyebileceğin halde, götün üç buçuk attığından parmağını bile oynatamadıysan. Fakat tuhaftır, o gece bana bundan da çok koyan ne oldu biliyor musun: Mü'yü orada öylece bırakıp kaçmak. Onu kurtaramamıştım, evet, ama hiç olmazsa sonuna kadar onunla orada kalabilseydim; ucunda ölüm olduğunu bilsem de, onu orada bırakıp ödlek bir tavşan gibi tabanları yağlamasaydım; onun kaderini paylaşabilseydim; bu yiğitliği yapacak kadar maçam sıksaydı keşke. Ama hayat bir fotoroman değildir, moruk, ve insanlar da *Jean Valjean*varî roman kahramanları değillerdir; can herşeyden azizdir icabında. Şimdi sen bütün bunları kendimi mazur göstermek için anlattığımı düşüneceksin. N'apalım, öyle olsun. Hem kim bilir, haklısındır belki de. Şuymuş ya da buymuş, şöyleymiş ya da böyleymiş, netice değişmiyor ama: Polis sirenleri duyulmaya başladığında, ben çoktan kirişi kırmış ve Beyoğlu'nun karanlık arka sokaklarına dalıp izimi kaybettirmiştim bile.

Bunu izleyen saatlerde neler yaptığımı açıklıkla hatırlayamıyorum. Beklenmedik aydınlanma anları, kısmî hafıza kayıplarını da beraberinde getiriyor. Bir tür göz kamaşması gibi bir şey herhalde bu: Zihnin kendi açılımıyla körleşmesi. Tıpkı berduşluk günlerimde olduğu gibi, yorgunluktan yıkılana dek amaçsızca oradan oraya dolaşmış olmalıyım. Bildiğim tek şey, ertesi sabah İnönü Gezisi'nde tahta bir bankın üzerinde uyandığım. Kendime gelir gelmez, ilk iş olarak en yakın

büfeden bir kucak gazete alıp haberlere aceleyle göz gezdirdim. Vukuat gece yarısı civarında cereyan ettiği için olsa gerek, olanlar hakkında gazetelerin hiçbirinde tek satır bile yoktu. Beni iyice çileden çıkardı bu durum. İçim içimi yiyordu. Önceki gece seyrettiği maçta takımı rakipten beş yemiş fanatik bir taraftar gibi, zaten en ince ayrıntısına kadar bildiğim şeyleri bir de gazeteden okumak istiyordum. Bunun bana ya da Mü'ye bir faydası olacaktı sanki. Denyoca bir merak işte... Bu durumda akşam haberlerini beklemem gerekiyordu. Biraz sakinleşebilmek ve vakit geçirmek için oturup gazetelerdeki bulmacaları çözmeye çalıştım, ama aklım başka yerdeydi; 'oyunda cezalı çocuk' ya da 'bir cetvel türü' gibisinden en eblehçe suallere bile, bel bel bakıp duruyordum inek trene bakar gibi. Baktım, böyle olmayacak, bari yıldız falımı okuyayım, dedim. Hay ölüsü kandilli, bütün gazetelerin yıldız falı köşelerinde üç vakte kadar sevdiğime kavuşacağım yazıyordu! Nihayet öğlene doğru öyle bir hale geldim ki, bütün tedbiri elden bırakıp Tünel'e gitmeye karar verdim. Hani derler ya, katil cinayet mahalline hep geri dönermiş, herhalde o hesap işte. Meydana çıkan bütün sokakların polis tarafından kesilmiş olacağını, kimsenin geçmesine izin verilmeyeceğini, adlî tıp ve balistik uzmanlarının delil toplamak için çevreyi didik didik etmekte olacaklarını sanıyordum. Meydanın her günkünden pek de farklı bir halde olmadığını gördüğümde, nasıl ufaktan salozlaştığımı herhalde tahmin edersin. Ne cesetler vardı ortada, ne silahlar, ne siyah Ford, ne kevgire dönmüş teneke çöp bidonları, ve ne de yerdeki kan lekeleri. 'Temizlik imandan gelir' düsturunca, birileri ortalığı güzelce temizleyip paklamıştı. Birkaç vitrindeki kurşun delikleri de olmasa, ya önceki gece olanların kötü bir rüya olduğuna ya da benim kafayı hepten yediğime inanasım gelecekti allahıma. Dükkân sahiplerinden birine vitrinindeki kurşun deliklerini gösterip burada neler olduğunu sorduğumda, evvelki gece içkiyi fazla

kaçıran birkaç densizin silahlarını çekip rastgele etrafa ateş ettikleri cevabını aldım. Ama –çok şükür!– gecenin o saatinde ortalıkta pek insan bulunmadığından, kimsenin burnu kanamamış, herifler de polis gelmeden tüymüşlerdi, amcama göre. Kimsenin burnunun kanamadığı lafını duyunca, sinirden gülüyordum az kalsın. Ortada bir şeyler dönüyordu, moruk, ama ne, işte onu bilemiyordum.

Muhterem medyamızın olayları efkâr-ı umumiyeye nasıl gerçeklere sadık bir biçimde duyurduğunu anlamak için, televizyondaki akşam haberlerini beklemem gerekti. Saat sekize doğru Beyoğlu'nda televizyonu olan meymenetsiz birahanelerden birine daldım ve bir bira ısmarlayıp ekrana yapıştım. Olay, beklentimin tersine, bültenlerde ilk haber olarak geçmedi; ikinci, üçüncü ya da dördüncü haber de değildi hatta. Nihayet haber bülteninin sonlarına doğru, ben artık borsa ve spor haberlerine sıra geldiğini düşünmeye başlamışken, rüküşlükte rakip tanımadığı her halinden belli olan sunucu hanım, yüzünde yapmacık bir gülümsemeyle ve şıkır şıkır bir sesle, önceki gece Merter'de vuku bulan kanlı bir ev baskınından söz etti ve emniyet müdürlüğünün konu hakkındaki basın açıklamasını okudu. Polise göre, Marksist-Leninist ve Maoist örgütler arasındaki bir fraksiyon çatışmasıydı bu baskın. İki örgüt, izlenecek ortak eylem planı konusunda görüş ayrılığına düşerek silahlı çatışmaya girmişti. Altı ceset bulunmuştu olay yerinde. Önce harp meydanına dönmüş örgüt evinin bir iki kaçamak görüntüsü, ardından da Rıfat, Süleyman ve diğerlerinin polis arşivlerinden çıkma siyah-beyaz flu fotoğrafları geldi ekrana. Hamza'nın adamları, vurulan arkadaşlarının cesetlerini polis gelmeden olay yerinden kaçırmışlardı anlaşılan. Tünel'deki olayın haberinin geçmesini ise boş yere bekledim. Ne Beyoğlu'ndan ne de Mürüvvet'ten tek bir sözcük vardı. Bu tip vaka-i adiyeden bir olayın gözden kaçması normaldi tabii. Haber servisinin bu önemsiz

ihmalkârlığını dükkân sahibinin söyledikleriyle birleştirince, neler döndüğünü tahmin etmem zor olmadı: Hamza polisteki ilişkilerini kullanarak olayı örtbas ettirmiş olmalıydı. Eh, şunun şurasında üç beş yıl öncesine kadar özel timin mümtaz bir mensubuydu ne de olsa hazret; bu kadarcık bir iyiliği ondan esirgeyecek değillerdi ya! Gözlerim ekrandaki deterjan reklamına dalmış, kedi sidiği kıvamındaki biramı ağır ağır yudumlarken, kendi kendime gülümsemeden edemedim. Polise yıllardır kök söktüren en azılı terör örgütü, sonunda polis değil, tam tersine, mafya tarafından ortadan kaldırılıveriyordu bir gecede ve kimsenin haberi olmuyordu bu dehşetengiz icraattan. Halbuki vatana millete fevkalade büyük bir hizmette bulunmuş oluyordu aziz ve muhterem Hamza kardeşimiz böylece. Bu hayırlı vatan evladının alenen taltif edilmesi, alkışa boğulması, hatta münasip bir biçimde mükâfatlandırılması icap etmez miydi? Reva mıydı bu nankör sessizlik komplosu bu koçyiğide?

Söyle, reva mıydı, moruk?

Boğazıma bir şey takıldı. Yutkundum, ama işe yaramadı. Bir türlü savmayı başaramadığım pis bir düşünce dolaşıyordu kafamın içinde: Mü'ye, onun o güzelim bedenine ne olmuştu? Kimsesizler mezarlığına mı gömüvermişlerdi onu alelacele? Yoksa o zahmete bile girmeye gerek görmeyip Sarayburnu'ndan denize mi sallamışlardı? Ya da tıp fakültesinin morgunda, iştah kabartıcı bir anatomi dersi için teşrih masasına yatırılmayı mı bekliyordu benim tek gözlü amazonum? Bu soruların cevabını ne yazık ki ne o zaman bulabildim ne de daha sonra. Mü'yü son kez gördüğümde, göğsünde üç kurşunla Tünel Meydanı'ndaki kaldırım taşlarının üzerinde yatıyordu ve o zamandan beri onu artık hep o haliyle, son nefesini vermek üzereyken hatırlıyorum. Daha önce yalancıktan ölmüş ve manşetlere çıkmıştı Mü. Bu son ölümü ise sapına kadar gerçekti ve –ne tuhaf!– kimsenin ruhu bile

duymuyordu öldüğünü. Ama bir bakıma daha iyiydi böylesi. Kafayı zaten hafiften yemiş olan Hidayet Teyze, hepten tırlatıp iyi saatte olsunlara karışabilirdi yoksa.

Kararımı işte o akşam o salaş birahanede, televizyondaki o dandik haber bültenini izlerken verdim, moruk. İşin gerçi pek farkında değildim o sırada, ama şimdi kafayı koyup düşününce, Mü'nün son sözlerindeki o kaçışsız hakikati anlıyorum. Ne kadar ayak diremeye çabalarsam çabalayayım, *Zümrüdüanka*'nın naçiz bir neferi olma yolundaydım artık ben de. Kadere karşı gelinmez, moruk, kadere karşı gelinmez. Garip kuş kendini bir kere daha yakmış ve kendi küllerinden bir kere daha doğmuştu işte. Bulaşıcı bir hastalıktı intikam, en çorak toprakta bile boy veren bir ölmezotuydu. Yüreğimin en derininde saklıyordum onun acı tohumlarını. Ve şu anda okumakta olduğun bu perişan satırları karalamaya da işte o zaman karar verdim. Neden dersen, dediydim ya, bütün bunların benimle birlikte yokolup gitmesine gönlüm razı olmadı.

Razı olmadı, moruk.

İlk işim Feyzullah'tı. Hani 'iş' dediysek, yanlış anlama sakın, bildiğin işlere pek benzemez bu. Nasıl mı? Anlatayım. Birkaç gün oyalandıktan sonra, Ümraniye'ye gidip Mürüvvet'in bahsettiği lokantayı buldum. Lokanta da denmez ya, salaş bir aşeviydi burası. Sahibi olan Urfalı Hasan Usta kıyak adamdı ama. Altmışına merdiven dayamış, kısa boylu, göbekli, güleç yüzlü, pos bıyıklı, babacan bir tipti. Girizgâh tarzı fuzulî laf ebeliklerine kalkışmadım hiç, yekten konuya girdim. Olmazlandı evvel, inkârdan geldi. Hızlı çalışan yeraltı gazetesi sayesinde, *Zümrüdüanka* şövalyelerinin birkaç gün evvel ucuz bir paket turla topluca dünya değiştirdiklerinden haberdardı ne de olsa ve durup dururken açık verip ebedî istirahatgâhlarında onlara eşlik etmeye hiç niyeti yoktu. Ama ben ancak örgüt elemanlarınca malum gayet mahrem birtakım detaylara girince, doğru söylediğime kanaat getirdi ve

kabul etti bana yardım etmeyi. Fazla bir şey istemiyordum aslında: Biraz para, biraz silah ve çokça da malumat. Doğru adama gelmiştim. Hasan Usta örgütün eylem grubundan değildi gerçi; ilerlemiş yaşı ve o tombik haliyle elde kalaşnikof baskından baskına koşturması da abes kaçardı zaten; ama anlaşıldığı kadarıyla, *Zümrüdüanka*'nın istihbarat, levazım ve maliyeden sorumlu devlet bakanıydı ve aynı zamanda da acayip çiğ köfte sıkıyor ve mani söylüyordu. Böyle kendi halinde, sevimli bir amcanın nasıl olup da örgüt işine bulaştığına doğrusu pek kafam basmadı ilkin; ama daha sonra, laf arasında, oğullarının ikisini de 90'ların başında yargısız infaza kurban verdiğini öğrenince, taşlar yerine oturdu. *Zümrüdüanka*'nın temel kuralı şaşmıyordu: Hasan Usta, Mürüvvet, ben ve ötekiler, hepimiz intikamın kızıl bayrağı altında birleşmiştik.

Hamza ve adamları, örgüt evinde sekizinci bir kişi daha olduğundan ve bu davetsiz misafirin ellerinden kaçmayı başardığından haberdar mıydılar, bilemiyorum. Yedi cesedi yan yana koyup listedeki isimlerin üzerini bir bir çizdiklerinde, işlerini tamamladıklarını düşünmüş ve, sevgili dolarcıklarını bulamamış bile olsalar, hiç olmazsa intikamlarını alarak vazifelerini eksiksiz ifa ettiklerine kanaat getirip gönül rahatlığıyla evlerine dönmüş olmaları muhtemeldir. Ancak durumun farkına varmış iseler bile, kaçağın kimliği hakkında en küçük bir bilgileri dahi olmadığına kalıbımı basarım. Örgüt işleriyle uzak yakın bir ilgisi olmayan ve aslında o gece orada bulunmaması gereken bir sade vatandaş, evet, hatta düpedüz bir yabancıydım ben. Daha önce ne polisle ne de yeraltı dünyasıyla bir alıp veremediğim olmuştu, parmak izim yoktu, sabıka kaydım yoktu, korsan gösterilerde gizli kamerayla çekilmiş fotoğraflarım yoktu. Boş bir sayfa, kimliksiz bir vitrin mankeni, ismi cismi olmayan, gözle görülmez, elle tutulmaz, çat burada çat kapı arkasında, davul tozu minare gölgesi bir tuhaf cindim ben onlar için ve bunu izleyen aylarda da böyle

kalmaya gayret ettim. Görünmezlik zırhı, beni onlara üstün kılan tek silahımdı çünkü. Onlar çoktu, ben birdim; ama tıpkı nar gibi, bir iken çok olabiliyordum.

Bir iken çok, moruk, ben ve ben ve ben, onlara yettim.

İnan ki yettim, moruk!

Hasan Usta'dan edindiğim teferruatlı malumatın ışığında, uzun bir listedeki isimler arasından itinayla seçtim Feyzullah'ı. Talih kuşunun başına konduğundan tabii ki habersizdi lavuk. Bir zinciri kırmak istiyorsan, işe en zayıf bakladan başlamalısın, moruk. Maymunu uyandırmamak gerektiğinin gayet iyi farkındaydım; onlar durum vaziyetini çakozlayıncaya kadar, erken kalkıp yol almalıydım bir miktar. Ve öyle de oldu nitekim.

Feyzullah'ı Asmalımescit'teki o ucuz pavyonun kenefinde buldukları zaman ne düşündüklerini bilemiyorum, ama aslına bakılırsa beni pek de ırgalamıyor bu. Muhtemelen, bunun kızgın alacaklılardan birinin işi olduğunu düşünerek üzerinde pek durmamışlardır. Kumara pek düşkündü amcam ve Hamza'nın yanındaki mesaisinden arta kalan boş vakitlerini, İstanbul'un nezih batakhanelerinde zar sallayıp yeşil çuhada dirsek çürüterek değerlendiriyordu. Sağır sultan bile duymuştu uçan kuşa borcu olduğunu. Eee, su testisi su yolunda kırılmaz mı? İki hafta boyunca adım adım izledim onu; nerelere girip çıktığını, ne yapıp ettiğini öğrendim ve acele etmeksizin, enine boyuna ölçüp biçerek yaptım planımı. Cumartesi akşamları Asmalımescit'teki beşinci sınıf bir pavyona takılmak âdetindeydi amcam. Konsomatrislerin bilhassa bıngıl olanlarına meraklıydı. O cumartesi akşamı, önceden kararlaştırdığım gibi saat dokuz sularında mezkûr pavyona gidip bar tezgâhına yaslandım ve barmene bir duble viski ısmarladım. Pavyon kalabalıktı. Feyzo, biraz ötede, her zamanki masasında, balıketi bir uvertürle cilveleşip ufaktan demleniyordu. Titiz gözlemlerimden, amcamın bar, pavyon

ve kumarhanelerde illa ki tuvalete gidip uzun uzun sıçmak gibi enteresan bir özel zevki olduğunu öğrenmiştim. Kim bilir belki de erotik bir haz alıyordu bundan. Zekâ yaşı nazar-ı dikkate alınırsa, anal dönemde takılıp kalmış olması pekala mümkündü. Barmenin viski diye önüme sürdüğü kezzabımsı ateşsuyunu yudumlayarak vakt-i kerahatin ermesini beklerken, kırmızı floresanların aydınlattığı sahnede kör bıçakla boğazlanıyormışcasına canhıraş feryatlarla höyküren çopur suratlı, geçkin hanendeyi seyreder gibi yaptım. Sağ olsun, çok bekletmedi beni amcam, az sonra beşuş bir çehreyle tuttu apteshanenin yolunu; yoksa daha fazla dayanamayacaktım bu hunhar musiki eziyetine. Ona birkaç dakika avans verip peşinden yürüdüm.

Allahı var, kenef pavyonun kalitesine yakışır pislikteydi. Havadaki kesif amonyak ve bok kokusu, insanın başını döndürüyordu. Yerler yıvış yıvış çamur içindeydi. Tıkanıp dolmuş lavabolarda iri sümük ve balgam parçaları yüzüyordu. Bir an durup etrafı dinledim. Bizimki en dipteki hücrede def-i hacetle meşguldü. Herifin hafif zevk iniltileri ve ıkınmalarla çatır çatır sıçtığını işitebiliyordum. Hasan Usta'nın benim için buldurduğu susturuculu Magnum'u koltuk altımdaki deri kılıfından çıkarıp usulca yaklaştım. Kenefin kapısını sıkı bir tekmeyle ardına dek açtığımda, daha rahat sıçabilmek için pantolonuyla tabanca kılıfını çıkarıp duvardaki çengele asmış ve donunu sıyırıp bir imparator heybetiyle alaturka helaya çömmüş buldum amcamı. Hilafsız bilek kalınlığındaki koyu kahverengi bir boku, kan ter içinde, ıkına sıkına çıkarmaya savaşıyordu ve yaptığı işe öyle konsantre olmuştu ki, yüzüme değil de, kalkık bir yarrak gibi kafasına doğrultulmuş olan namlunun karanlık deliğine baktı şaşıbeş olmuş gözlerle. "Hayırlı sıçışlar, anam!" dedim tetiği çekerken. Beyni arkadaki fayansların üzerinde hoş bir desen oluşturdu. İki kaşının ortasından vurmuştum teresi. Suratında aptal bir ifadey-

le olduğu yere çöküp kalmış, iri gövdesi arkaya kaykılmıştı. Öne doğru uzanmış olan sağ ayağı, hafifçe titriyordu. Takım taklavatı kabak gibi ortadaydı. Göt deliğinden hâlâ sarkmakta olan kalın bok parçasının yavaşça kopup hela taşının sidik sarısı mermerine düştüğünü ve kubura doğru ağır ağır kaydığını gördüm. Sonra, götünün ıkınmaktan kızarmış, etli ve pörtlek dudakları, avucundakini vermek istemeyen pinti bir el gibi hırsla yumularak, bokun içeride kalan kısmını yuttular. Tabancamı kılıfına yerleştirip cebimden çıkardığım kırmızı tükenmezkalemle tam karşımdaki fayansın üzerine fiyakalı bir *Z* çiziktirdikten sonra, kenefin kapısını usulca çektim. Heladan çıkmadan evvel bir sigara yakıp lavaboların üzerindeki aynada saçlarımı düzelttim itinayla. Rutubetten yer yer sırı dökülmüş çatlak aynadaki karanlık görüntümü seyrederken, aklıma nereden esti, bilmem, bir de baktım ki, ıslıkla keyifli bir hava tutturuvermişim. Bu hela pis olmasına pisti ya, akustiği hakikaten muhteşemdi, moruk.

Amcamların manzaraya uyanması epeyce sürdü. Fayanstaki o kızıl *Z*'yi fark ettiler mi; şayet fark ettilerse, bunun *Zümrüdüanka*'nın, *Zorro*'nun ve de *Zmayli*'nin *Z*'si olduğunu anladılar mı, doğrusu ya pek ihtimal vermiyorum: Zekâları yetse bile, hayal güçleri yetmezdi buna. Ama bu esasen o kadar da mühim değil tabii. Onlar etrafta tuhaf bir şeyler döndüğünü çakozladıklarında, ben şehrin muhtelif yerlerindeki duvarları yepyeni *Z*'lerin afili zikzaklarıyla bezemiş ve listemdeki beş ismin üzerini çizmiştim bile. Kolay olduğunu söyleyip hava atmaya kalkışmayacağım. Hamle üstünlüğü bendeydi gerçi, ama netice itibariyle onlar bu işin orospusu olmuş eski kulağıkesiklerdendiler, ben ise henüz bu yolların acemisi, çiçeği burnunda bir müptedî. Ama hocalarım esaslıydı çok şükür ki. Mü'yle Rıfat'tan dersimi almıştım ve iyi yapılmış bir planın, işin hemen hemen yarısı demek olduğunu çok iyi biliyordum. Ben de tıpkı onlar gibi, hiç acele etmedim,

sabırlı davrandım, gereken ön araştırmaları yaptım, vuracağım her darbeyi inceden inceye hesapladım, ayrıntıları düşündüm, hiçbir şeyi şansa bırakmadım ve sonuçta –övünmek gibi olmasın– yağdan kıl çekercesine hallettim işi. Mü görse, benimle gurur duyardı, eminim.

Bir kazadır, iki tesadüf; ama üç dedin miydi, iş kural hükmüne girmiş olur, moruk. Bunu bildiğimden, çaylar müesseseden olmak kaydıyla, on beş yirmi günlük ihtiyaç molaları verdim birinci ve ikinci vukuatlardan sonra; üçüncü, dördüncü ve beşincisini ise –allah seni inandırsın!– birkaç saat arayla aynı güne sıkıştırdım. Hamza'yla çomarlarının bu sefer durumu kavrayıp gardlarını alacaklarını biliyordum çünkü ve ondan sonra sürek avının ahval ve şeraiti toptan değişecek, bambaşka yöntemler geliştirmem gerekecekti; ne götürsem kârdı bu arada. Amcamlar ilk iki vukuatta hafiften kıllanmışlarsa da, kendi çöplüklerinde bir başka horozun hem de böyle höt höt ötme cüreti göstereceğine hiç mi hiç ihtimal vermediklerinden, durum vaziyetini kötüye yormamışlar, kendilerince akla yakın açıklamalar bularak gönüllerini ferah tutmuşlardı. Buralar onlardan sorulurdu ne de olsa, yiğitliğe bok sürmek istemiyorlardı. Hoca Nasreddin'in hesabı, sonuncu dağın da ardına bakmadan, feryadı basmayacaksın. Ama tabii o üçüncü katmerli silleyi kulak tozlarına yediklerinde, su götürür yanı kalmamıştı artık işin. Vaziyetin vahameti nihayet kafalarına dank etmiş ve etekleri fena tutuşmuştu lavukların. Hep avcıyı oynamışlardı o güne dek; avlanan değil, avlayan olmuşlardı; korkmamış, korkutmuşlardı; ama roller hepten değişmişti şimdi. Kafadan kontak onun bunun çocuğunun biri, eline silahını almış, lunaparktaki tahta ördekler gibi teker teker indirmeye başlamıştı onları. Amcamlarda yürek selanikti artık; gölgelerinden korkuyorlardı. Yalnız dolaşmıyorlar, hatta eğer çok gerekli değilse, dışarı çıkmamaya çalışıyorlardı. Bu iyiydi, onları aynen böyle görmek istiyordum

işte: Hiç ummadığı anda sırtına pikadorun mızrağı saplanmış bir boğa gibi şaşkın ve zavallı. Nereden geleceği belli olmayan bir sonraki darbenin uğursuz önsezisiyle huzursuzlanmalarını, titremelerini, kıvranmalarını istiyordum. Bir dahaki sefere piyango kime çarpacaktı acaba? O piti piti, karamela sepeti, terazi lastik, cimnastik... Bende boş yoktu, moruk, benim piyangomda her numaraya büyük ikramiye vuruyordu, er ya da geç, ama bir gün mutlaka! Gümüşsü ışıltısıyla gözlerini alan bir aynalar labirentine hapsetmiştim amcamları; ne tarafa baksalar, kendi eciş bücüş yansılarıydı karşılarına dikilen; düşmanları ise heryerde ve hiçbir yerdeydi. Ne edeceklerini, ne yana saldıracaklarını bilemiyorlar, semeresiz bir öfkeyle oradan oraya atıp duruyorlardı kendilerini. Av sezonu açılmıştı, ve bereketli bir hasat olacağa benziyordu.

Evvelce de dediğim gibi, bu noktadan sonra yöntemlerimi değiştirmem elzemdi ve ben de aynen öyle yaptım. Amcamlar topyekûn teyakkuz durumuna geçmişlerdi artık; bundan sonra yanlarına kolay kolay yaklaşamayacaktım, ki bu da uzak savaş tekniklerine müracaat etmem gerektiği anlamına geliyordu. Hasan Usta sağ olsun, her zamanki gibi yardımıma koştu tez elden ve en hasosundan bir suikast silahı buldu bana.

Gemilerde çalışırken tanıdığım yetmiş iki milletten adamın arasında birçok Rus da vardı haliyle. İçip eğlenmeyi seven, iri kıyım, dertsiz, neşeli adamlardı bizim Ruskiler; sıkı satranç oynarlar, klasik müzik dinlerler, şiir okurlar ve bilek güreşine bayılırlardı. Bu ve benzeri ortak zevklerimiz babında, birlikte geçirilmiş nice güzel saatlerimiz vardır. Serasker otağının afyon ve hacıyağı kokulu loş atmosferinde, damsalak Baltacı amcamızı beş dakkada Beşiktaş efsunlayıp orospu sarmasıyla tuşa getirmiş millî yengemiz Katerina'nın büyük büyük torunları olan, devletlu ve de dirayetlu Rus hatunlarını ise, fazlaca konu dışına taşarım endişesiyle, sadece şöy-

le bir anmakla iktifa ediyorum. Ama hayatta karşıma çıkan bunca Moskof gâvurunun içinde en çok hangisini sevdiğimi sorarsan, sana hiç tereddütsüz *Dragunov* diyeceğim, ya da benim taktığım adıyla *Azize Dragunovna*. Dürbünlü, tripotlu, 1000 metre etkili menzili olan, 7.62'lik, taş gibi bir Rus dilberiydi bu ve –söylemesi ayıptır– elime geçtiğinde daha hâlâ kızoğlankızdı. Hasan Usta'nın dükkânının arkasındaki küçük odada, kutusunun içinde ilk gördüğüm anda hırpadanak âşık oldum yosmaya. Mürüvvet ablam kusuruma bakmasın, ama temizinden yıldırım aşkıydı bu. Hasan Usta kutunun kapağını açtığında, resmen yamuldum. Koyu kırmızı pelüş kaplı kutunun içinde, gözlerimi kamaştıran, grimsi, buğulu bir ışıltıyla, *Uyuyan Güzel* gibi sessizce yatıyordu *Demir Leydi*. Çeçenistan savaşma gönüllü olarak koşa koşa gidip tek bacakla seke seke dönmek basiretini göstermiş olan aklı evvel bir müslüman kardeşimizden, birkaç bin dolar gibi cüzî bir fiata satın almıştı Hasan Usta bu sanat harikasını. Bizim vazifeşinas gazi, Dudayev'in kurtlarıyla beraber bir Rus karargâhını basıp yağmaladığı sırada, çam sakızı çoban armağanı bir Çeçenistan hatırası olarak cephanelikteki silahların arasından kendisi için itinayla seçmişti bu cehennem makinasını ve –kahpe feleğin işine bakın ki– ganimetini bir kez bile kullanma fırsatı bulamadan, daha ertesi gün güzide bir antipersonel mayınına yan basıp, ilk kamyonla evine postalanmıştı. Eee, misafir umduğunu değil, bulduğunu, moruk. Rahat denilen şey umumiyetle batar insana.

Şimdi böyle sikici bir silahı nasıl olup da cins-i latife benzettiğimi soracaksın. Teşbihte hata olmaz, moruk: Kadın denen zarif mahluk, dünyadaki silahların en sinsisi ve de en öldürücüsü değil midir? Kaç sıkı erkek tanırım ki, amansızca iğdiş edilmişlerdir yere bakıp yürek yakan cici hatunlar tarafından. Kanunu budur kavanoz dipli dünyanın: Yüze gülünür, saman altlarından ne sular yürütülür. Binaenaleyh, bu

soğukkanlı ve ketum Rus'un sapına kadar dişi olduğunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim.

Dragunovna yosmasına ilk bakışta vurulmasına vurulmuştum ya, o an bana âdeta Kaptan Körk'ün uzay gemisi gibi görünen bu alengirli âleti kullanamayacağım endişesine kapılmadım desem, yalan olur. Tabancayla yakın mesafeden adam nallamak başka işti; bir ışık yılı uzaktan, göz-gez-arpacık marifetiyle, emir komuta zinciri içinde atıp, üstelik de attığını on ikiden vurmak bambaşka... Şimdiye kadar ataklığım ve gözükaralığım sayesinde ve herhalde biraz da yaver giden şansımın yardımıyla, bilgi ve deneyim eksikliğimi örtmeyi başarmış, durumu kurtarmıştım; velakin bundan kelli kanlı senaryolarımda başrolü babayiğitliğe değil, tekniğe vermem gerekecekti. Halbuki ben ahmak, delikanlılığımda tüm diğer arkadaşlarım gibi mahalle aralarında havalı tüfekle balon patlatmamış, hatta askerde atış talimine gitmemek için revirci bile yazılmıştım. İşe tamamen Fransızdım, senin anlayacağın. Tek sermayem, isteğim ve kararlılığımdı. Ne demişler, moruk, azimle sıçan taşı deler. Belki inanmayacaksın –ve düşününce, bana da tamamen gerçekdışı geliyor zaten–, ama sıkı bir çalışmayla iki hafta gibi kısa bir sürede kaptım işi. Tabii burada da aziz velinimetim Hasan Usta girdi devreye – ruhu şad olsun! Beni yeni oyuncağımla birlikte doğruca emmioğlunun Kemerburgaz'daki boş kondusuna postaladı. İki hafta geçirdim orada; iki uzun mu uzun, yoğun, yorucu, ama dingin ve verimli hafta. Her sabah günün ilk ışıklarıyla birlikte kalkıp *Dragunovna*'yı sırtlıyor, doğruca ormana yollanıp öğlene kadar aralıksız atış talimi yapıyordum. Hilafsız iki yüz elli fişek yaktığımı bilirim günde. Kafaya göre takılmıyordum ama, gayet disiplinli ve sistematik çalışıyordum. Yüz metreden başlayıp her gün biraz artırarak, sekiz yüz, bin, hatta bin iki yüz metreye kadar çıkardım mesafeyi. Ağaçlara, duvarlara, yol levhalarına attım önce, daha sonra konserve te-

nekelerine, bira şişelerine, sigara paketlerine, kibrit kutularına, bozuk paralara... Hareketli hedef olarak kuşları kullanmış oluşuma hâlâ esef ederim, ama –heyhat!– başka çarem yoktu. O meyanda benim atış talimi dalgasına epey telefat verdi tabii amcamlar. Kendilerine en samimî özürler mütemadiyen. N'aparsın, bazen yaşın yanında kuru da yanıyor işte, moruk.

O iki haftanın sonunda, hiç mübalağa etmiyorum, beş yüz metreden yumurtayı vuruyordum ve öylesine büyük bir zevkle, hatta neredeyse şehvetle yapıyordum ki bunu! Bu inanılmaz bir şeydi: Sen burada işaret parmağının belli belirsiz bir hareketiyle küçük bir yayı hareketlendiriyordun; çıplak gözle seçemeyeceğin kadar uzaklarda bir yerde kelek bir karpuz plöföşürt diye patlayıveriyordu o lahza. Hindistan'da kanat çırpan bir kelebeğin Londra'da tayfuna sebep olması değilse, neydi bu, moruk? Kaos teorisi tıkır tıkır işliyordu.

Bende jeton işte o zaman düştü. Hani bazen insanın hayatında bir irşat anı olur ya, bir tür vahiy ya da hidayete erme ya da her ne karın ağrısıysa: Bu da benimkiydi işte! Anladım ki, ben aslında bu iş için yaratılmışım. Bilmem, hiç kulağına çalındı mı, ama derler ki, keskin nişancı olunmaz, doğulur. (Sacidanım'ın beni bürtlettiği o kutlu güne selam olsun!) Askerde elime silah almamamın bir esbab-ı mucibesi vardı demek ki. Eğer bunu yapmış olsaydım, gözlük mözlük taktığıma bakmayıp kesinlikle özel birliklere alırlardı beni ve, kim bilir, şu anda belki de Hamza kardeşimle karşılıklı oturmuş, buzlu viskilerimizi yudumlarken, çil çil dolarcıkları kırışıyor olurduk. Aslında, şöyle bir düşününce, bu pek de fena olmazdı hani! Oysa şimdi, olayların bizi getirdiği noktada, birbirimizin gırtlağına çökmek için fırsat kollayan iki sinsi sansardık, ağır ağır döneniyorduk kapalı yörüngelerimizde. Doğal yeteneğimi, *Tabiat Ana*'nın bana biçtiği mesleği, yaşamımın gerçek amacını keşfetmem için ne uzun ve dolambaçlı yollardan, ne meşakkatli sınavlardan geçmem gerekliymiş meğer!

Meğer ne uzun ve dolambaçlı yollardan, moruk...

Tanışmamız işte böyle oldu ve epeyce bir zaman can yoldaşlığı etti aşüfte *Dragunovna* bana. Hakikatli bir dost olduğunu rahatça söyleyebilirim. Onun şefkatli dokunuşuyla dünya değiştiren Hamza'nın adamlarının sayısı hayli kabarıktır. Ama böyle deyince, sakın yanlış anlama: Fırtınalı denizde kaybolmuş kimliksiz birer ceset değildir onların hiçbiri benim için. 'Siktiğin göte göt deyip geçme, tanı!' şiarı uyarınca, hepsinin cemaziyülevvelini ezbere bilirim. Hasan Usta'dan aldığım etraflı istihbarata kendi titiz gözlem ve araştırmalarımın sonuçlarını da katınca, amcamların herbiri hakkında kalın birer dosya oluşmuştu allahıma. Sabah kaçta çişe kalktıklarını, sıçmadan evvel kaç defa osurduklarını, viskilerinin yanma lahmacun alıp almadıklarını, haftanın hangi günleri düzüştüklerini, hangi marka cıgara, kaput ve silah kullandıklarını ve de tabii daha evvelki icraatlarını teferruatıyla öğrenmeden, körlemesine vurmadım bir tanesini bile. Bu bakımdan, bok yoluna gitmiş sayılmazlar, bak. Kimsenin kimseyi iplemediği bu ibne dünyada hiç olmazsa bir kişinin onlara hak ettikleri ilgi ve şefkati göstermiş olduğunu bilmek, içlerini rahatlatırdı, eminim. Düşünüyorum da, bir bakıma onlarla aramda zamanla sıkı bir sevgi bağı oluştuğunu, hatta sonunda hep birlikte büyük bir aile olduğumuzu bile söyleyebilirim aslında. Bu hesaba göre, Hamza cicibabaları oluyordu, Mürüvvet müteveffa yengeleri, ben ise gurbet ellerdeki sevgili amcaları ve köprüaltının cam olduğu herkesçe malum olduğundan, bayram seyran demeyip, o al yanaklarından hasretle bol bol öpüyordum bizim toraman emmioğullarını. Arap Muzo, sözgelimi, özbeöz Antep eşrafındandı ve vakt-i zamanında dört kardeşiyle beraber Maraş olaylarına katılmış, vatan millet uğruna nice yararlıklar göstermişti. Eee, adam olacak çocuk, bokundan belli olur. Bu referans yetip de artmıştı özel time, ardından da Hamza'nın çetesine girmesine. O ayki

hasılatı yatırmak için gittiği Şişli'deki bir banka şubesinin önünde arabadan inerken, ben birkaç sokak ötedeki bir apartmanın çatısında çoktan sotaya yatmıştım bile. Sekiz yüz metreden tek kurşunda öptüm tosunumu. Giydiği çelik yeleğe pek güveniyordu lavuk. Onu o biçimsiz yassı kafasından da vurabilirdim, istesem; ama sırf *Dragunovna*'nın ateşli aşkına en sağlam çelik yeleğin bile kâr etmeyeceğini göstermek için kalbine nişan aldım. Bir diğeri, Tatar Ramazan –ki akşamları kokaine takılmayı seven, suratı çiçekbozuğu bir sarı çiyandı– Hamza'nın ekibiyle birlikte sivil hayata metazorî geçiş yapmadan evvel, antiterör şubesinin kadın şüphelileri sorgulama seanslarındaki tecavüz uzmanı olarak tanınıyordu. Son gördüğümde, pencerenin önünde hülyalı hülyalı burnunu karıştırarak, yan apartmanda camları silen temizlikçi karıyı kesiyordu amcam. Atın ölümü arpadan olsun! Elim hiç titremedi tetiği çekerken. Duvar Dilaver'in hikâyesi ise hem daha acıklı hem de daha eğlendiricidir. Güneydoğu'daki özel tim görevi sırasında kulağının hemen yanında silah patladığından, ziyadesiyle ağır işitirdi rahmetli. Samiasını geri kazanmasına belki naçiz bir yardımım dokunur ümidiyle, ufak bir delik açtım sağ kulağına. İnanmayacaksın, bana bir kuru teşekkür bile etmeden, oracıkta cavlağı çekti. Nankörlük olursa bu kadar olur yani! Bizim Hamza için birçok şey söylenebilirse de –yiğidi öldür, ama hakkını yeme!– ırkçı önyargıları olduğu söylenemez katiyen. Mevlevî dergâhı gibi, herkese açıktı amcamın teşkilat-ı mahsusası. Bunun en iyi örneği herhalde Kürt Baran'dır. Baran kadeşimiz PKK itirafçısıydı. Zamanında az kurşun sıkmamışlardı dağlarda Hamza'yla birbirlerine. Aşiretinin bütün erkekleri gibi, Baran'ın da doğuştan sıkı bir atıcı olduğu göz önüne alınırsa, Hamza'nın epey adamını indirdiğini tahmin etmek güç değil. Ama iş değişmişti şimdi. Eee, çağa ayak uydurmak gerek, değil mi, moruk? Hamza'nm en has adamlarından biriydi artık. Baran eroin işinde Kürt maf-

yasıyla bağlantıyı sağlıyordu. İkinci atış fırsatımın olmayacağını çok iyi biliyordum, kedi gibi çevikti çünkü amcam, kulağı hep kirişte ve parmağı hep tetikteydi. Hedefin durmasını bekledim ve bütün dikkatimi verdim nişan alırken. Şahap'ı saymıyorum, çünkü programa göre onun sırası henüz gelmemişti. Ama bir baktım ki, Hüsnü'yü temizleyeceğim sırada bu da lamba gibi orada öylece dikilmiş duruyor; dayanamadım, tak-tak, garnitür olarak aradan çıkarıverdim ineği. Kıssadan hisse: Yanlış zamanda yanlış yerde bulunmak, sıhhat ve afiyet bakımından fevkalade nahoş durumlara yol açabilir icabında. Bilirsin, moruk, güzel memleketimizin Mehmetleri çoktur; bu yüzden ben de bir hanedan şeceresi hazırlar gibi titizlikle, aynı ayın 9, 19 ve 29'unda arka arkaya kestim çetedeki I., II. ve III. Mehmet'in biletlerini. Ruhlarına el fatiha! Adaşım İsmail'e ise alenen iltimas geçtim ve hayatı boyunca aldığı hediyelerin en nefes kesicisini verdim kırkıncı doğum gününde. Resmen zevkten dört köşe oldu amcam; az kalsın tabuta sığmıyordu.

Salih, Nuri, Affan, Ebubekir, Zeynel, Müslüm, Haydar, Saadettin... Süper FM'deki dinleyici isteklerini andıran bu liste böyle eşeğin kuyruğu gibi uzayıp gidiyor, fakat birbirine benzer örnekleri çoğaltarak can sıkmanın anlamı ne? En güzel yıllarını vatan millet uğruna didinmekle geçirmiş bunca babayiğidin bu genç yaşta hakkın rahmetine kavuşmasına üzülmedim mi, üzüldüm elbet; hatta üzülmek ne kelime, yemeden içmeden kesildim, gül gibi sararıp soldum, âdeta harabettim kendimi. Başlarına gelenlerin farkına bile varmamış oluşları, inan, tek tesellimdir. Hepsi de yağdan kıl çekercesine, şıpın işi, kolaycacık yatay geçiş yapıverdiler eşşekler cennetine. Neden dersen, *Dragunovna* nam bu yosmada kurşununun namlu çıkış hızı ses hızından fazla olduğu için, vurulan kişi silah sesini duymaz. Yani tıpkı Epiktetos amcamın gayet isabetle buyurduğu gibi, *Dragunovna* mevzubahis

olduğunda, ölümden korkmaya gerek yoktur hiç mi hiç: Sen varsan, o yoktur çünkü, ve o varsa da, sen yoksundur. Yüz yüze gelmezsiniz hiçbir zaman, işte o kadar!

İşte o kadar, moruk!

Bütün bunlar olurken, Hamza'yla adamlarının elleri de armut toplamayacaktı elbet. Daha işin en başında Hasan Usta'ya da söylediydim bunu. Nasıl bir belaya bulaşmak üzere olduğunu bilmesini istedim, kısa süren dostluğumuzda sevmiştim onu çünkü; benim yüzümden başına bir hal gelmesi, isteyeceğim son şeydi. Ben kelleyi koltuğa alıp ölüm erliğine yazılmıştım gerçi, ama onun bu boktan işlerle doğrudan bir ilgisi yoktu; benim kişisel savaşımdı bu. Tıpkı edebiyat gibi, intikam da bizatihî gayet şahsî ve muhterem bir meslektir, moruk. Ben böyle deyince, amcam şöyle bir durdu, gözleri uzaklara daldı ve sonra o her zamanki mütebessim ifade belirdi nur yüzünde. "Gaza gader be evlat," dedi yumuşak bir sesle, "Gam gasavet çekme sen benim için. Ne yapman lazimsa, onu yap." Bu tatsız mevzuyu açmadık bir daha.

Hamza kardeşimle birlikte büyümüş, omuz omuza bir nice sokak kavgasına katılmıştık vakt-i zamanında ve –her ne kadar bunu söylemek hiç hoşuma gitmese de– bazı konularda kafamızın aynı şekilde çalışması kaçınılmazdı. O da benim yaptığımı yapacaktı elbette: Düşmanını çökertmek için zincirdeki zayıf halkayı arayacaktı ve Hasan Usta da gayet iyi biliyordu bizim zincirimizdeki zayıf halkanın kendisi olduğunu. Ben damdan dama atlayan serseri bir sokak kedisiydim, çat burada çat kapı arkasındaydım, ismim cismim belli değildi; onun ise yeri yurdu, bir kimliği ve –daha da fenası– bağlantıları vardı. Onu bulmaları zaman alacaktı belki, ama *Zümrüdüanka*'ya nasıl ulaştılarsa, arkasında bıraktığı o belli belirsiz istihbarat izini sürerek, ucunda balık olan bir oltayı ağır ağır çekercesine, er ya da geç mutlaka ulaşacaklardı ona da. Eğer sen başkalarını görebiliyorsan, kendini ne kadar iyi gizlersen gizle, eninde

sonunda onlar da seni göreceklerdir, moruk, kuraldır bu, değişmez. O günden sonra, aramızdaki sessiz anlaşma uyarınca, ne Hasan Usta sordu bana nerede yatıp kalktığımı, ne de ben ona söyledim. Lokantaya gitmem gerektiği zaman, birkaç saat öncesinden bir telefon çakardım hep ve içeri girmeden evvel, oradan öylesine geçen bir sade vatandaş gibi, sokağı bir baştan bir başa arşınlayıp kırmızı yer kovasının kapının önünde olup olmadığına bakardım. Hasan Usta'yla aramızda kararlaştırdığımız ufak bir emniyet tedbiriydi bu.

Sonra bir sabah –Şuayip'le Affan arasındaydı galiba, yoksa Nuri'yle Cevahir mi, tam hatırlayamıyorum– Hasan Usta'yı aradığımda, çırağı Gökmen çıktı telefona. 15-16 yaşlarında, orta ikiden terk, bönce bir çocuktu Gökmen. Annesinin ricasıyla, eli iş tutsun diye yanına almıştı onu Hasan Usta; ama benim lokantaya gelip gittiğim bir seneye yakın zamanda, lahmacun açıp çiğ köfte sıkmayı bir kenara koy, doğru dürüst bir çoban salata yapmayı bile öğrenememişti kerhaneci. Gökmen'in daha önce de telefona çıktığı olmuştu birkaç kez, bu yüzden bir yamukluk olabileceği gelmedi aklıma. Ustasını sorunca, evvela biraz kem küm etti, lafı dolandırdı, et almaya kasaba gittiğini ve yarım saate kadar geleceğini söyledi sonra da. Olabilirdi, bir gariplik yoktu bunda. Gizli istihbarat şefi olmasının yanı sıra, bir lokanta da işletiyordu Hasan Usta. Yarım saat sonra bir daha telefon ettim. Yine Gökmen'di telefona bakan. Ustasının döndüğünü, ama şu anda mutfakta çiğ köfte yoğurmakla meşgul olduğu için telefona bakamayacağını, eğer gelmek istiyorsam, beni bir saate kadar beklediklerini söyledi. Acı bir tat yayıldı birden ağzıma. Manzaraya uyanmıştım. Benim aradığımı duyunca, iki eli değil çiğ köftede, kanda olsa gelirdi telefona Hasan Usta. Bir saat içinde orada olacağımı söyleyip kapattım telefonu.

Neler olduğunu anlamak için Ümraniye'ye kadar zahmet etmem gerekmiyordu tabii. Görünen köy kılavuz istemez,

moruk. Hasan Usta'yı enselemişlerdi. Hamza'nın çomarları kapısına dayandığında, elinden hiç düşürmediği sıkma kehribar tesbihinin imamesine takılı altın renkli siyanür hapını yutmaya fırsat bulmuş olduğunu ummaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu maalesef onun için –ki telefona Gökmen'in çıkmasına bakılırsa, başarmış olmalıydı bunu; yoksa kafasına silah dayalı olsa bile, telefona kendisi bakar ve canı pahasına uyarırdı beni. Ama ne olduğunu bilemediğim bir kurt kemiriyordu içimi. Kim bilir şu kısacık zamanda fazlasıyla bağlanmıştım belki de Urfalı tombik ihtiyara. Lokantada beni kıllıkucak bir tuzağın beklediğini çok iyi bilmeme rağmen, oraya gidip Hasan Usta'nın âkıbetinden emin olmam gerektiğini düşünüyordum.

Çoktandır giymediğim berduş elbiselerimi geçirdim hemen sırtıma ve elimi yüzümü soba kurumuyla güzelce kararttım. Susturuculu tabancam ve sustalı çakımla birlikte birkaç elbombası yerleştirmeyi unutmadım omzuma vurduğum çıkınıma. Cihangir'de izbe bir bekâr odasında kalıyordum o sıralar. Firuz Ağa'daki duraktan telefonla çağırdığım taksinin şoförü, yeni müşterisinin son moda şıklığını görünce, az buçuk afalladı; ama parayı peşinen, hem de yüklü bir bahşişle birlikte ödediğimden, kapadı çenesini ve ben de onun yol boyunca Müslüm Baba'nın en haşin jilet atışlarıyla kafamı sikmesine ses etmedim.

Ümraniye'ye gelince, lokantanın dört beş sokak ötesinde indim taksiden ve hiç acele etmeksizin, duvar diplerindeki çöp tenekelerinde eşine eşine yürümeye başladım. Arada sırada çöplerin içinde bulduğum bayat bir ekmek parçasını kemiriyor ve çıkınımdaki şarap şişesinden küçük yudumlar alırken, yan gözle etrafı kolaçan ediyordum çaktırmadan. Mahalle günlük olağan hayatını yaşıyordu görünüşte: Yalınayak veletler boş arsalarda patlak lastik toplarla futbol oynuyorlar, şalvarlı karılar is lekeli balkonlara çamaşır asıyorlar, seyyar

satıcılar canhıraş feryatlar eşliğinde el arabalarını ittiriyorlardı. Ama az sonra ilk alametler belirdi. Lokantanın bulunduğu sokağın her iki başına da lokum gibi birer Honda minibüs park edilmişti. Şoför mahallinde kimsecikler görünmüyordu gerçi, ama karınlarında ne melanetler saklıyordu kim bilir bu asrî Truva atları. Çok geçmeden tanıdık simalar sökün etti nitekim. Mahallenin kıraathanesi, börekçisi ve işkembecisi işgal altındaydı. Masalarda ikişer üçer adet kaytan bıyık tosuncuk oturmuş, elleri paltolarının altındaki silahlarının kabzasında, paranoyit bakışlarla çevrelerini dikizliyorlardı. Hamza kardeşimin bu defa işi şansa bırakmaya niyeti yoktu anlaşılan; bütün stratejik noktaları tutmuş, kaçış yollarını kesmek için gerekli tüm tedbirleri almıştı. Hiç istifimi bozmadan, sokak boyunca lokantaya doğru ilerledim. Kırmızı yer kovası kapının önünde değildi tabii. Kovanın durması gereken yerde toraman bir tekir oturmuş, tembel tembel patilerini yalıyordu. Heyhat, tarih olmuştu bizim çiğ köfteciler kralı.

Göreceğimi görmüştüm artık, moruk, zaten neredeyse emin olduğum şüphelerim teyit edilmişti; geçip gidebilir, sevgili Hasan Usta'yı da günden güne uzayan faili meçhuller listesinin ucuna ekleyebilirdim. Kanının yerde kalacağından endişe etmeme gerek yoktu; Hamza'nın hoşhoşlarını itlaf ederken, günün birinde sıra onun katiline de gelecekti nasıl olsa. Ama hayır, olur mu hiç, gıcık almıştım bir kere, düpedüz kaşınıyordum. Çılgınca bir şey gelmişti aklıma ve bunun doğru olup olmadığına bakmazsam, çıldırabilirdim. Zaten insanın başına ne gelirse, meraktan gelir, moruk, bilirsin. Karşı konulmaz bir kuvvet, o allahın belası lokantaya doğru çekiyordu beni.

Lokantanın kapısını araladığımda, müzevir kapı çıngırağı şen şakrak bir sesle çmgıldayarak müjdeledi gelişimi. İçerisi loş olduğundan, çevremi pek seçemedim ilkin, ama sonra sekiz çift değirmen taşı gözün üzerime çevrildiğini hissettim.

Zaten dört ufak masanın ancak sığabildiği göt kadar dükkânı haşmetli mevcudiyetleriyle lebalep dolduran sekiz irikıyım karaltı, başlarını çevirmiş, pis pis bakıyorlardı bana. Bir an bile tereddüt etmeksizin, çöp tenekelerinden bulaşan yağ ve kirle kararmış avucumu uzattım bu tehditkâr kalabalığa.

"Abey!" diye inledim en ince ve acıklı sesimle, "Allah rızasu içün bi guru ekmek!"

Acayip sikici bir sessizlik oldu bir an. Sağ elim koynumdaki Magnum'un kabzasındaydı; çekip saydırmaya hazırdım en ufak bir yamuk harekette. Onlar benim işimi bitirene kadar, dört ya da beş tanesini haklayabileceğimi hesap ediyordum. Ayrıca bir de pimi yarı yarıya çekilmiş vaziyette sol cebime zulaladığım el bombası vardı. Eğer iş o noktaya gelirse, ufak çapta bir âfet yaratmadan ruhumu teslim etmemeye kararlıydım yani. Sonra birdenbire pes perdeden sert bir homurtu duyuldu:

"Ne istiyorsa verin de, defedin şu götü! İşi bozacak."

Hafiften irkildim ve nabzım şakaklarımda zonklamaya başladı, ama bozuntuya vermedim hiç. Bu direk gibi sesi çok iyi tanıyordum: Biraz kalınlaşmış, kartlaşmış, belli belirsiz zalim bir tınıya bürünmüştü belki, evet, ama hiç şüphe yoktu, kadim dostum *Lavaş*'ın sesiydi bu. İşin tuhafı, hiç şaşırmamıştım, onu orada bulacağımdan adım gibi emindim çünkü. Aslında başka hiçbir şey değil, sadece buydu beni o gün o kahrolası lokantaya sürükleyen. Hasan Usta'nın âkıbetini araştırma dalgası, kendi kendimi kandırmak için uydurduğum koftiden bir bahaneydi yalnızca. Operasyonun hayatî ehemmiyeti sebebiyle, biliyordum Hamza'nm komutayı bizzat ele alma gereğini hissedeceğini. Evet, dideler ruşen, aradığımı bulmuştum işte. Eee, arayan bulur, moruk, mevlasını da, belasını da... Bu müthiş keşfimin tadını çıkarabilirdim artık. Başımı çevirmeksizin, yarı aralık göz kapaklarımın altından, sesin geldiği yere baktım. Hemen tanıdım onun o kereste

mikâbı gövdesini. Deve tüyü paltosunun yakalarını kaldırmış, iki dirhem bir çekirdek, en dipteki masada oturuyordu. Daha önceki tarassutlarım esnasında, gorillerinin arasında limuzinine binerken, epeyce uzaktan, üç beş saniyelik kaçamak şipşaklarını yakalamıştım gerçi amcamın; ama on iki küsur senedir onu ilk defa bu kadar yakından görme saadetine nail oluyordum. Hafifçe göt göbek salmış, etlenip butlanmış, eskisine göre daha da bir irileşmişti. Cebi para görünce, yeme içme alışkanlıkları da değişmişti anlaşılan. Memleketimizin bütün sapma kadar erkekleri gibi, üst dudağını neredeyse tümüyle örten, kuzgunî siyah, baba yadigârı bir bıyığı vardı artık. Suratı granitten yontulmuş bir büst kadar sert, yüz hatları gergin, kaşları çatıktı. O eski bön ve hoyrat, ama saf, dertsiz ve arkadaş canlısı bakışın yerine, çelik gibi soğuk ve bulanık, vahşi, kan içici bir kurt bakışı gelip oturmuştu. Göz altlarında oluşmuş, muhtemelen aşırı alkol tüketiminden mütevellit morumsu torbacıklar, gür siyah saçlarına düşen bir iki perçem ak ve ama en çok da işte bu bakış, gerçekte olduğundan bir on yaş daha büyük gösteriyordu onu. Yıllar Hamza kardeşime pek de yumuşak davranmamıştı uzun lafın kısası. Ve bu nahoş duruma şu son bir yıl içinde benim de karınca kararınca katkıda bulunmuş olabileceğim kuşkusu, inan, ölümüne üzüyordu beni. Kendimi affettirmek için acaba ne yapmalıydım? Öte yandan koltuklarım da kabarmıyor değildi tabii: Onun gibi önemli bir şahsiyeti böyle mütevazı bir fakirhanede görmek büyük bir şerefti gerçekten de.

Emir demiri keser: Başkomutanın buyruğu üzerine, kapıya en yakın masadaki tosuncuklardan biri kalktı, tezgâhın üzerinden aldığı bir somun ekmeği elime tutuşturduktan sonra, beni ayağıyla dışarı itekleyip kapıyı kapamaya davrandı.

"Bi de bepsi gula viriver sevabına be abey," diye direndim, kirli elimle ekmeği uzatan eline yapışarak, "İkmek guru gurusuna buazıma dahılır şinci."

"De get! Gola mola yoh! Hade!" diye terslenerek savmaya uğraştı beni lavuk. Bir yandan da elimden kurtardığı iri elini tiksintiyle paltosunun eteğine siliyordu. Ama boşuna, atsineği gibi yapışmıştım bir kere. Yetmiş iki sülalesine hayır duaları okuyup duruyordum. Çarnaçar, tezgâhın arkasındaki buzdolabından bir kola getirmeye gitti. Bu, Hamza'yı bir kez daha süzmem için az da olsa zaman verdi bana. Sert bakışlarını karşıki duvara dikmiş, sessiz bir öfkeyle yerinde oturuyordu eski dostum. Benim rahatsız edici, ama ehemmiyetsiz varlığımı çoktan unutmuştu bile. İşler tıkırında giderken düzenine çomak sokan o öteki ite, içinden bin bir türlü lanet okuduğuna emindim. Eline geçirdiğinde etlerini lime lime etmeye ant içtiği adamın o anda iki adım ötesinde durduğunu bilseydi, ne yapardı, bilmiyorum.

Kolam gelmişti. Oh oh oh, ekmek elden, kola tenekeden, on ikidendik yine bugün! Elimden öyle kolay kolay kurtulacaklarını sanıyorlarsa, çok yanılıyorlardı ama; hiç hesapta olmayan bu körebe oyunu fena halde hoşuma gitmişti çünkü, her ânının zevkini çıkarıyordum. Tıpkı banci campink ya da yamaç paraşütü gibi, bir tür adrenalin sporuydu bu da. Ya işin altından yüzünün akıyla kalkıyor ya da yanlış atılmış bir adım sonucunda hırpadanak dünya değiştiriveriyordun, ki o baş döndürücü hazzı yaratan tam da buydu zaten. Tuhaftır, götünün ağzında her an içeri girebilecek kalın bir yarrağın mütecaviz sertliğini hissetmek, acayip zevklendiriyor insanı. Tavsiye ederim, ilk fırsatta sen de dene, moruk. Bayılacaksın, bahse girerim ki.

"Iccıh da para virsene, abey!" diye keyifle sürdürdüm oyunu, "Bohunu yiyem, abey, astaniden yeni çıhdım, ilaç neyin alıcah param yoh. Allah rızasu içün ıccıh da para vir!"

'Para' lafını duyunca, herifin nevri döndü birden. Bam teline basmıştım ineğin. Sunturlu bir siktir çekerek sıkı bir yumruk savurdu. Hafifçe geri çekildim. Sağ yanağımı ya-

layarak geçen yumruk, entipüf kapı kasasının iç tarafında gümleyince, vitrin şangırdadı. Cam çerçeve iniyordu az kalsın. Hamza sinirli sinirli kıpırdandı yerinde. Yumruğu sallayan toraman, bir yandan acıyan elini ovuşturuyor, bir yandan da anama sövüyordu boğuk bir sesle. Çomar ve efendisi göz göze geldiler bir an. Dişlerini sıkıp gözlerini belerterek 'Seni çiğ çiğ yerim!' dercesine kafasıyla sert bir hareket yaptı Hamza. Bizimki anında yelkenleri suya indirdi ve süt dökmüş kedi gibi pantolonunun cebinden kalm bir tomar para çıkarıp beş milyonluk bir banknot uzattı bana kuzu kuzu. Benim gözlerim para destesindeydi ama. En drama dikiz bakışımla "I-ıh!" diye inleyerek destenin üzerindeki yirmi milyonluğu işaret ettim çenemle. Herifin burnundan soluduğunu işitebiliyordum. Üzerime atlayıp beni ayağının altına almamak için zor tutuyordu kendini. Ama patronunun yanında sıkardı biraz. Lahavle okuya okuya desteden çıkardığı yirmi milyonluğu elindeki beş milyonlukla değiştirmeye çalışırken, ona zahmet olmasın diye kıvrak bir bilek hareketiyle ikisini de usulca çekiverdim kalm parmaklarının arasından ve sonra da ağzımın içinde hayır duası mı, yoksa ana avrat küfür mü olduğu pek de anlaşılmayan abuk sabuk laflar geveleyerek, aheste adımlarla uzaklaştım sokağın başına doğru. Kekomun bende kalan son resmi, yüzündeki o yarı şaşkın yarı mustarip götten sikilme ifadesiyle kapının eşiğinde dikilip uzun uzun arkamdan baktığıdır.

Bilmem, söylemeye gerek var mı, moruk, lokantanın semtine uğramadım tabii bir daha. Hamzagiller ise orada bir müddet daha örümcek sabrıyla kamp kurdular. İntikal biraz geçti ne de olsa amcamlarda. Ancak beşinci günün sonunda anlayabildiler göte geldiklerini ve kuyruklarını bacaklarının arasına kıstırıp kös kös döndüler Çamlıca sırtlarındaki saray yavrusu inlerine. En olmadık zamanda kapılarını çalıp onlara ıstırap sıçtıran o derbeder berduştan şüphelenmek akıllarına

gelmiş midir, bilmem. Uzak ihtimal ya, şayet gelmişse, ne dövünmüşlerdir kim bilir. Küplere binmiştir herhalde Hamza, kâfir iken çıfıt olmuş ve korkarım ki, zavallı tosuncuklarından çıkarmıştır hırsını. Heyhat, hayat bu: Düzmek de var bu kördövüşünde, düzülmek de. Bizim şavalak Gökmenyus'a ne olduğu konusunda ise ne yazık ki en ufak bir bilgim bile yok. Umarım, çıraklar cennetinde şeş-i yek kapısını almayı unutmuyordur, ustasıyla akşamüstleri dükkânın önüne birer peyke atıp yaptıkları kıran kırana tavla partilerinde hep olduğu gibi. Onca zamanda ustasından sadece çiğ köfte yoğurmayı değil, iyi tavla oynamayı da öğrenememişti çünkü garibim; iki ters bir düz, hemen alıverirdi tavlayı koltuğunun altına. Ama boş geç, moruk, üzme canını; gittiği yerde nasıl olsa ne tavlaya ne de çiğ köfteye ihtiyacı olacak artık.

Şu anda benim ciğeri beş para etmez bir ödlek olduğumu düşünüyorsundur belki de. Öyle ya, onca zamandır it gibi peşinde dolaştığım düşmanım iki adım ötemdeydi; daha kimsenin silahına davranmasına kalmadan, Magnum'umu koynumdan sıyırıp alnının çatından zımbalayabilirdim deyyusu; ya da daha temizi, çekiverirdim o bombanın pimini, olur biterdi. Ama can korkusu işte: Feleğe bir pis can borcumuz var şu kahpe dünyada, onu da erkekçe ödemeyi yemedi götüm. İkide bir Mü'ye olan aşkımdan dem vurmam, onun intikamını almaya ant içmem, gek gek gerine gerine ölüm erliğine soyunduğumu söylemem, vesaire, hepsi tırışka. Yaptığım bütün bu delikanlı ayakları, ayarı düşük kalp bir sikkeden başka bir şey değil. Aynadaki görüntüsünden korkan riyakâr bir götüm ben aslında. Kim bilir, moruk, doğrudur belki bütün bunlar, haklısındır belki de... İnan, bu soruyu ben de kendime yüzlerce kez sordum. İşin içinden tereyağı gibi sıyrılmak için kıvırtıyor muyum, alçakça temize mi çıkarmaya çalışıyorum kendimi, olmayan vasıflar mı vehmediyorum değersiz şahsiyetimde, bilmem. Ama bana öyle geliyor ki, iş

bu kadar basit değil. Doğru, can herşeyden azizdir ve de çiğ süt emmiştir insanoğlu; kardeş kardeşi, yavuklu yavukluyu satar bir meteliğe icabında. Hamza'nın o gün o lokantadan leşinin çıkmamasında, ihtimal ki, tabiat anamızın bizlere dayattığı bu gibi sinsi saiklerin payı olmuştur. İnsan kendi edimlerinin yorumunda ne kadar söz sahibidir, bunun kararını vermek bana düşmez; ancak yine de düşünüyorum da, o gün can korkusu değildi beni o tetiği ya da o pimi çekmekten alıkoyan. İnan, yapardım, moruk; hatta, evet, yapmama ramak kaldıydı. Kıl hesabıyla kurtardı Hamza o gün götü. Zırvaladığımı söyle, istersen, ama Arab'ın yaleli gibi uzadıkça uzayan bu boktan hikâyeye orada nokta koymadıysam, bence bunun esas sebebi, biraz meslek ahlakı, biraz da –söylemesi ayıp– mertliktir. Hamza kardeşimi orada hırpadanak eşşekler cennetine postalayıverseydim, onca hevesle giriştiğim bu sürek avı yarıda kesilmiş olacaktı. Başladığım işi yarıda bırakmayı hiç sevmem. Daha sürüyle tosuncuk vardı amcamın teşkilat-ı mahsusasında ve şu dar-ı dünyada onlara da naçiz bir faydam dokunmasaydı, gözüm arkada giderdim, ekmek mushaf çarpsın! Ayrıca Hamza'nın kim tarafından ve niçin nallandığını bilmeden, yani gaflet ve delalet içinde, serseri bir kurşuna kurban gitmesine katiyen razı gelmiyordu gönlüm. Ancak bundan da mühimi –aman sıkı dur!– bir şans vermek istiyordum ona. Evet, moruk, yanlış duymadın: Bir şans... Biliyorsun, anlatmıştım sana daha önce: Delikanlılığımızda işlerin yamuk gittiği bir gün "Ey Hamza-yı Kebir!" demiştim, "Ey gidinin kötü Hamza'sı! Bu mıntıka ikimize dardır! Ya sen ya ben! Çek kılıcını!" İşte yine aynen öyle olmalıydı. Yani tıpkı çocukluğumuzun köhne açık hava sinemalarında çekirdek çıtlayıp Ankara gazozu içerek seyrettiğimiz o üçüncü sınıf kahraman şerif filmlerindeki gibi, en sonunda o ve ben kalmalıydık, yalnızca o ve ben; gözlerimizi kısarak uzun uzun bakışmalıydık tek bir sözcük bile etmeksizin; avuçlarımız

kaşınmalı, pırıltılı ter damlacıkları yuvarlanmalıydı alnımızdan; ve sonra, aynı anda çekmeliydik silahlarımızı ve perde! Ne o, fazla mı romantik? Artık işler böyle yürümüyor mu? N'apalım, idare et, be moruk; biz de eskidik zaten. Ama yo, bana Hamza'nm bu kadarcık bir mertliği bile hak etmediğini söylemeye kalkma sakın. Evet, onun nasıl zalim bir orospu çocuğu, nasıl eli kanlı bir kaatil, nasıl adi bir göt olduğunu ben de gayet iyi biliyorum, bilmez miyim? Ama yine de o benim hayattaki tek arkadaşımdı, moruk. Arkadaş nedir, bilir misin? Hayatıma mal olabileceğini bilsem de, o eski güzel günlerin hatrına bu şansı vermek zorundaydım ona.

Eski güzel günlerin hatrma, moruk...

Ve bu da bizi artık yavaş yavaş hikâyemizin sonuna getiriyor galiba. Maazallah ilanihaye uzayıp gitme temayülü gösteren bu bayat Zümrüdüanka masalı, burada ufaktan son limana kırıyor dümeni. Hani vardır ya, 'az gittik, uz gittik, dere tepe düz gittik, iki yaz bir güz gittik, sonra bir de arkamıza dönüp baktık ki, gide gide bir arpa boyu yol gitmişiz,' davası...

Kürkçü dükkânıymış tilkinin dönüp dolaşıp eninde sonunda geleceği yer.

Nasıl mı? Anlatayım.

Hasan Usta vakasından sonra biraz hız verdim programa; iş ne kadar uzarsa, bigünah insanların arada göt altına gitme riski de bir o kadar artıyordu çünkü; son noktayı bir an evvel koymakta fayda vardı. Listemdeki isimlerin neredeyse üçte ikisinin üzerini çizmiştim o güne kadar; işi kolaylamıştım yani, çoğu gitmiş azı kalmıştı. Teşkilat elemanlarının kaçışsız âkıbetleri yeraltı dünyasında kulaktan kulağa yayılalı beri, Hamza kardeşim yeni adam bulmakta zorlanıyordu artık. Eee, *dallama* yazmıyordu milletin alnında; bizimki ne kadar büyük paralar teklif ederse etsin, harcamaya vaktinin olmayacağı bir parayı kazanmaya yanaşmıyordu kimse; kefenin

cebi yoktu. Elindeki cephaneyle iktifa etmek zorundaydı amcam. Ama hazıra dağ mı dayanır, moruk? Ben temizlik tempomu iki haftada birden haftada bire çıkarınca, Hamza'nın zaten epeyce küçülmüş olan özel lejyonu günden güne eridi. Kırk ellilerden on beş yirmilere inen alay mevcudu, bu birkaç aylık hızlandırılmış biçki-dikiş kursunun sonunda tek haneli rakamlarla telaffuz edilir olmuştu artık. Amcamları bana sayıyla vermemişlerdi ya, basıyordum kurşunu. Bu arada, çareyi kaçmakta bulacağını sanan denyolar da oldu tabii. Ama zarlar çoktan atılmış, kâğıtlar dağıtılmıştı ve bu aşamada artık hiçkimse 'Hadi bana eyvallah!' deyip kalkamazdı masadan. Birlikte başlamıştık bu oyuna, birlikte bitirecektik. Sona kalan parsayı toplayacaktı. Raconu böyleydi bu işin ve onların da bilmesi gerekirdi bunu. 'Teslim olana kurşun sıkılmaz' düsturu burada işlemiyordu. Birkaçını arabalarının içinde, birkaçını da otogar, havaalanı, tren istasyonu gibi yerlerde, tatlı bir seyahat telaşıyla oradan oraya koşuştururlarken, uzaklı yakınlı mesafelerden, muhtelif silahlarla nalladım. Zaten bunda bir kötülük de yoktu ki; onca arzuladıkları o uzun yolculuğa çıkmalarına yardım ediyordum sadece, o kadar. Nadide parçalardı hepsi de benim için; birini bile elimden kaçırsam, üzerine titrediğim bu çok özel koleksiyon eksik kalırdı. Dediydim ya, bir işi yaptım mı tam yapmayı severim ben. Onun için hiç tereddüt etmedim bu daltabanları dekmanlarken. Tek yerindiğim, bir iki vakada Hamza'nın benden erken davranmış oluşudur. Asker disiplini almış deneyimli bir başkarga olarak, safları sıkı tutabilmek için davadan döneni vurmak gerektiğinin çok iyi farkındaydı amcam. Eee, el mi yaman, bey mi yaman? Bir yandan ben, bir yandan Hamza; geride kalanlar mesajı almıştı; bir daha kimse davranmadı masadan dekursuz kalkmaya. Oyunu sürdürürlerse, az da olsa belki bir şansları olabilirdi; sürüden ayrıldıklarında ise, çok iyi biliyorlardı kötü kurdun anında gelip onları kapıvereceğini.

Nihayet büyük gün geldiğinde, Hamza dahil dört kişiydiler: Afili bir kare as, dört zor bey, dört cevval silahşor, dört mahzun şövalye... Hamza maça asıydı haliyle, diğerleri ise kupa, karo ve sineği aralarında paylaşıyorlardı. Adları bende saklıdır. Onları son düello için itinayla seçmiş ve muaf tutmuştum *Dragunovna* yosmasının tüketici şehvetinden. Bu sabunsuz sikiş oyununun son elini, erkekçe, kartlar açık oynayacaktık. Dört cabbar asa karşı tek başıma bir delikanlı jokerdim. Kim kimi dövecekti bakalım?

'Büyük gün' dediysem, öyle laf olsun torba dolsun diye değil ha! Bu meşum günü mana ve önemiyle doğru orantılı bir tarihe rastlatmayı planlamıştım en başından beri. 'Batıl itikat' diyeceksin: Eyvallah, doğrusun, ama ne çare ki böyle: Öteden beri takıntısı olan birtakım tuhaf alışkanlıklara kolay kolay gem vuramıyor insan. Zaten gazeteyi eline aldığında ilk iş olarak yıldız falını okuyan birinden ne beklenir ki? Bu durum muvacehesinde ilk aklıma gelenin, Hamza kardeşimle yapacağımız düelloyu Mü'nün vurulduğu güne denk getirmek oluşuna da şaşmamak gerek. Doğrusu ya, hoş bir ilahî adalet duygusu vardı bu cin fikirde. Ne var ki gelişmeler maalesef buna imkân tanımadı. Şöyle ki, Mü önceki yılın Mart ayında vurulmuştu. Bir buçuk seneye yakın zaman geçmişti aradan ve aylardan Temmuzdu şimdi. Yukarıda zikrettiğim sebeple programı hızlandırmak zorunda kaldığım için, işin başında saptadığım tarihten yedi sekiz ay öndeydim. Arpacı kumrusu gibi ne yapacağımı düşünürken, birden ampul yandı ve o lahza doğru cevabı bulduğumu anladım. Hay kafama tüküreyim, neden daha önce düşünememiştim ki bunu? Tabii ki başka türlüsü olamazdı, tek seçenekti bu. Hamza kardeşimle Temmuz ayının on yedisinde, yani ortak doğum günümüzde karşılaşacaktık son kez kozlarımızı paylaşmak için: Al bilyelerini, ver bilyelerimi! En başta dediydim ya, Hamza'yla ben aynı hastanede aynı gün birkaç saat arayla dünyaya gel-

mek talihine nail olmuştuk. İki hafta sonra, bu gıcır gıcır, yepyeni milenyumun 17 Temmuz günü, ikimiz de otuz beş yaşımızı bilfiil doldurup ömr-ü hayatımızın ikinci baharına adım atacaktık. Biliyorsun, moruk, yaş otuz beş, yolun yarısı eder. Ama heyhat, kahpe felek, bu düz hesap her zaman böyle işlemiyor işte. Nerde tırak, orda bırak: İkimizden biri için yol orda hırpadanak bitecekti. Sadece birimiz ayakta kalacaktı o günün sonunda. Birimiz ömür çilesini sağıp bitirecekti. En az birimiz.

En az birimiz, moruk.

Milenyumun en haşin düellosu için seçtiğim mekân, Kasımpaşa'daki Taşkızak Tersanesi'ydi. Berduşluk günlerimde birçok kereler barınak olmuştu bu yarı metruk tersane bana. Girdisini çıktısını avucumun içi gibi bilirdim. Hazırladığım mizansen için gerekli herşey vardı bu allahın belası yerde: Kızağa çekilmiş şehir hatları vapurları, şilepler, römorkörler, saç kaplamaları sökülüp geriye sadece bir dinozor leşini andıran paslı iskeletleri kalmış gemi gövdeleri, raşitik bacaklı leylekler gibi insanı yukarıdan süzen köhne vinçler, ahı gitmiş vahı kalmış iş makinaları, mazot ve makina yağının Haliç'in bulanık suyuna karıştığı yüzer havuzlar, içlerinde in cin top oynayan devasa hangarlar, sülfür kokulu loş atölyeler, dar ve karanlık geçitler, kuytu köşeler, orada burada öbek öbek yükselen hurda yığınları ve daha bir sürü ıvır zıvır...

Dediğim gibi, kartlar açık olacaktı bu son hesaplaşmada. Hamza kardeşim, kiminle karşı karşıya olduğunu bilmeliydi. Durum vaziyetini kısaca özetleyen Z imzalı mektubumu aldığında, kafasından neler geçtiğini bilmek isterdim doğrusu. Şaşırdı mı? Gözlerine inanamadı mı? Anlamakta güçlük mü çekti? Bir daha, bir daha mı okudu çok iyi tanıdığı el yazımı? Ve tepkisi ne oldu: Öfkelendi mi, ürktü mü, üzüldü mü? Uzaklara dalıp gitti mi gözleri? Bir ateş düştü mü içine? Özlemle yad etti mi Boğaziçi'nde geçen o serazat çocukluk günlerini?

Çoktan silik bir anı mı olmuştu yoksa o günler beyninin gitgide sertleşip gergedan derisine dönüşen kıvrımları arasında? Bilmek isterdim, moruk, gözünden, o eşşek gözü kadar iri ve güzel gözlerinden acaba bir damla ılık yaş süzüldü mü pos bıyıklarına? İnanır mısın, daha önce bir kez bile görmemiştim onun ağladığını, ne küçük bir çocukken, ne de delikanlılığında, hiç! O da beni ağlarken görmemişti ya gerçi... Dediydim ya, erkek adamlardık biz; âşık olmak gibi, ağlamak da yazmazdı erkekliğin kara kaplı racon kitabında. Fakat itiraf ediyorum –ah hain!–, onu bilmem, ama ben, hem sadece bir kez de değil, maalesef birkaç defa, yuvarlacık, toparlacık, kusursuz bir inci tanesi gibi pırıltılı birkaç gözyaşı damlasının göz pınarımdan yanağıma doğru süzüldüğüne şahit olmuştum dehşetle. Gizlice tabii, hep gizlice, uzletimin suskun yalnızlığında. Ve daha sonraları, terk-i diyar eyleyip kendimi bu puslu acunun yedi iklimine vurduktan sonra, sıklaşmıştı bu damlacık nöbetleri. Heyhat, yıllar bizi sertleştiriyor belki, ama gövdemizin ulaşılmaz derinliklerindeki bir şeyler de zamanla daha korunmasız, daha kırılgan, daha yumuşak hale geliyor galiba, yandıkça için için eriyen ve yumuşayan kalın bir mum gibi tıpkı. Ne diyeyim, felek utansın!

Felek utansın, moruk!

Gerçi mektubumda gayet tafsilatlı ve de acıklı ifşaatlarda bulundum Hamza'ya, yes, fakat –günahı boynuma– ikimiz için planladığım o son randevu hakkında katiyen bir şey çıtlatmadım. Eee, alnımda *dallama* yazmıyordu. Tıpkı benim gibi, *Lavaş* da çocukluk arkadaşını severdi sevmesine ya, göz göre göre ölüme yürüyecek hali de yoktu amcamın. Ne de olsa bugüne bugün fena halde sikici bir mafya patronuydu kendileri, buralara gelene kadar feleğin çemberinden kim bilir kaç kereler geçmiş, insan vasfından çoktan sıyrılıp sırtlan postuna bürünmüştü. Böyle bir durumda ondan dürüstlük beklemek, kaşarlanmış orospudan sadakat beklemeye eşde-

ğer bir kerizlik örneği olurdu helalinden. Hamza kardeşime kara çaldığım sanılmasın, lakin kanunu buydu onun dünyasının: Yaşamak için öldürmek, yani kurt kanunu. Çok olmuştu dönüşü olmayan noktayı geçeli. Karşısında değil eski arkadaşı, kardeşi ya da babası bile olsa, tanımazdı, tanıyamazdı artık, maddenin doğasına aykırı olurdu bu. Tek geçerli değerin güç ve para olduğu bu dünyada çok şeyi vardı yitirecek ve özsevgisinin eski dostuna olan bağlılığına galebe çalması kaçınılmazdı. Sırf onun şerefine itinayla hazırladığım bu görkemli oyunu mızıkçılık ederek berbat etmesi riskini göze alamazdım. İşte bu yüzden gizlice çektim onu kıllı kucaklarıma. Birkaç alicengiz manevrasıyla, yeri ve zamanı dolaylı yollardan öğrenmesini sağlayarak, o gün orada benim onu değil, onun beni tuzağa düşüreceğine inanmasını sağladım. Pek zor olmadı bu. İlk şoku atlattıktan sonra, artık kimliğini öğrenmiş olduğu eski can dostu ve yeni can düşmanının peşine düşeceğini adım gibi biliyordum. Nitekim öyle de oldu. Amcam, aynen planladığım gibi, 17 Temmuz gecesi saat 10'a doğru, maiyetindeki son üç çomarıyla birlikte Kasımpaşa Tersanesi'nin loş rıhtımlarında arz-ı endam eylediğinde, ben de sahnedeki yerimi almış onları bekliyordum.

'Mübalağa cenk olundu,' dersem, mübalağa ediyorum sanma. Güzelim yaz gecesinin dolunaylı göğünü susturuculu silahlarımızın pıtrak salvolarıyla hakikaten daha da bir şavka boğduk, aydınlattık. Şanlarına yaraşır bir havaî fişek gösterisi hazırlamıştım amcamlara. Davete damsız gelmiştim, uzatmalı sevgilim *Dragunovna* yosması yanımda değildi bu kez. Erkek erkeğe bir dövüş olacaktı çünkü bu, emektar Magnum'umun pederşahî mermileri hepimize yetecekti. Artık epeydir üniformam haline gelmiş olan şu partal berduş giysileriyle, etrafımda vızıldayan kurşunların arasında iri bir tarla faresi gibi yellim yepelek oradan oraya seğirtirken, –nedendir bilmem– perişan hayatımın en önemli gününün bu-

gün olduğunu düşündüm. Anam beni sanki sırf bugün için doğurmuştu. Otuz beş yıllık bir hayatın bir saat bile sürmeyen bir çatapat seansında özetlenmesi ne tuhaf!

Ne tuhaf, moruk!

Birkaç hafta önce, Hamza'yla son randevumuzu planladığımda yazmaya başlamıştım bu mektubu. Aslında 'mektup' mu demeli buna, bilemiyorum, çünkü her mektubun bir alıcısı, yazıldığı bir kişi, gönderildiği bir adres vardır, bunun ise yok. Evvelce de dediydim ya, senin için yazıyorum bu yazdıklarımı gerçi, ama sana değil. Az sonra son noktayı koyduğumda, heybemdeki şarap şişesinde kalan son yudumu çekip bu kalın kâğıt tomarını dürerek boş şişenin içine tıkacağım ve Haliç'in durgun, bulanık, yakamozsuz ve katran denli kıvamlı sularına fırtalatacağım sonra da şişeyi. Olsun, ne gam! Mektup yaz, denize at; balık okumazsa, hâlik okur. Bir tek kişinin bildiğini bilmek bile yeter bana; daha doğrusu, milyonda bir de olsa, on milyonda bir de olsa, yetmiş milyonda bir de olsa, hiç olmazsa bir kişinin bilmesi ihtimali olduğunu bilmek... Size de çıkabilir: Millî Piyango! Ve değil mi ki sen şu anda bütün o dandik olasılık hesaplarına inat okuyorsun bu satırları, kimsin, nesin, bilmem, ama okuyorsun işte: O kişi sensin.

O kişi sensin, moruk!

Şimdi bu son satırları yazarken, rıhtımdaki metruk taş binalardan birinin üst katında, en dipteki odadayım. Kapının tam karşısında, yarı yarıya yanmış bir kalas parçasının üzerinde, sırtım duvara dayalı oturmuş, pencereden dışarısını seyrediyorum sakin sakin. El değmemiş koca bir baklava tepsisi gibi gökyüzünde görkemle parıldayan ayın gümüşsü ışığı, camları tümüyle kırılmış pencereden içeri düşüyor ve tuhaf bir güzellik veriyor bu mezbele mekâna. Karşı kıyıdaki Balat ve Fener'in dev bir ateşböceği kümesini andıran ışıkları, bu yapış yapış ve bunaltıcı yaz gecesinde şakacı bir ço-

cuk gibi göz kırpıyorlar. Uzaklarda bir yerde, belki caddenin karşısındaki mezarlıkta, bir köpek uzun uzun uluyor ve bu mahzun ses inatla yankılanıyor gecenin sağır sessizliğinde. Şişeyi pencereden denize sallamam yetecek; postaya verilmiş olacak böylece adressiz mektubum.

Doğrusu şikâyet edemem: Buraya kadar herşey planladığım gibi gitti. Bütün aktörler seyirlere seza, mükemmel bir performans çıkardılar. Bizi görseydi, Lee Van Cliff amcam bile parmak ısırırdı allahıma. Analar ne pehlivanlar doğuruyormuş! Alkış! Rıhtımdaki paslı hurda yığınları arasında gölgelere sığınarak oynadığımız bu heyecanlı köşekapmaca oyunu boyunca, bir punduna getirip hepsini birer birer sobeledim Hamza'nın tosuncuklarının. Bir tek Hamza kaldı şimdi geriye, tıpkı evvelce de dediğim gibi, bir o, bir ben, ikimiz: Bir ipte iki cambaz, karşı karşıya iki cevval silahşor, birbirini kollayan anasının gözü iki acar kedi... Bu mıntıka ikimize dardır, çek kılıcını!

Ancak 'herşey planladığım gibi gitti' dediysem, bir tek şey dışında tabii: Sol böğrümdeki bu 7.38'lik hava deliği –ne yalan söylemeli– pek hesapta yoktu. Böğrüme bastırdığım sol elimi, pencereden yansıyan ay ışığına doğru kaldırıyorum. Avucum kanın ılık ve kıvamlı ıslaklığıyla yapış yapış. Bileğimden süzülen birkaç iri damla, kucağımdaki kâğıt tomarının üzerine düşüyor ve sağ elim bu satırları yazarken, kan ister istemez sıvaşıyor kâğıdın yüzeyine. Yazık, silinmez bir leke... Eee, ama n'apalım, moruk, evdeki hesap çarşıya uymuyor her zaman, idare edeceğiz artık. Bundan sonra pek bir şey de kalmadı zaten. Hem bir bakıma böylesi daha iyi; Hamza kardeşimin de sağ bacağında benden ufak bir hediye var çünkü ve böylece son kudas ayini için şartlar bir bakıma eşitlenmiş oluyor.

Merdivenlerdeki ayak seslerini duyuyorum şimdi. Yaralı bacağını sürüyerek, güçlükle, ağır ağır çıkıyor basamakları.

Yüz küsur kiloluk gövdesinin ezici ağırlığı altında yürek paralayıcı gıcırtılarla inliyor köhne merdiven. Bu haliyle gözümün önüne getirmeye çalışıyorum onu ve bu düşünce hafifçe gülümsetiyor beni, ama onun yüzünde o eski günlerdeki dillere destan pişmiş kelle sırıtışı olduğundan pek emin değilim. Tam tersine, kaşları çatık ve dişleri sıkılı olmalı. Kim bilir belki de dile getirilmeyen, sessiz bir sövgü gizliyor mühürlü dudaklarının arasında. Böylesi daha iyi. Sahanlığa varıyor, şöyle bir durup çevresini dinledikten sonra, duvar diplerine sinerek yavaş yavaş ilerlemeye başlıyor yeniden. Ardında ipincecik kızıl bir iz bırakarak, ağır aksak adımlarla geliyor bu yana doğru. Bir odayı, ardından bir başka odayı kolaçan ediyor, köşeyi dönüp koridora kıvrılıyor sonra. Birazdan burada olacak. On beş, bilemedin yirmi adım ve ince bir duvar ayırıyor artık bizi. Arenadaki yaralı ve öfkeli bir boğa gibi burnundan soluduğunu işitebiliyorum. O da benim soluk alıp verişimi işitiyordur herhalde. Ama ne o ne de ben tek bir söz bile etmiyoruz. Sözün bittiği yerdeyiz. Silahlarımız konuşuyor artık bizim yerimize.

Bir an Mürüvvet'in hayali geliyor gözlerimin önüne. Ama öylesine uzak ki, ne denli çabalarsam çabalayayım, açıklıkla anımsayamıyorum artık onun o güzel yüzünü. Sonra, rüzgârda titreyip sönen cılız bir mum alevi gibi, usulca yitip gidiyor bu silik görüntü. Tekinsiz gecenin içinde tekrar yalnız kalıyorum.

Silahımı kontrol ediyorum sonra son kez. İşe bak! Silah boş ve tek bir kurşun bile kalmamış ceplerimde. Olsun, moruk, ziyanı yok, hazırlıklıyım buna. Aylardır boynumdaki *Zümrüdüanka* muskasının içinde sakladığım siyanürlü mermiyi çıkarıp usulca sürüyorum silahımın namlusuna. Son mermim bu: Hamza için, sevgili çocukluk arkadaşım için, can dostum ve can düşmanım için kendi elcağızımla, şefkatle, rikkatle, itinayla, özel olarak hazırladığım son mermim. Hiç

kaygılanmıyorum ama, nasıl olsa onun da benim için son bir mermisi olduğunu biliyorum çünkü.

Son bir mermi, moruk.

Biliyorum.

Kesinlikle!

Tibi et igni!

Samet Ağaoğlu
Yassıada, Kayseri ve Toptaşı Cezaevi Günlükleri
İlk Köşe
Hayat Bir Macera
Nazmi Ağıl
Beowulf
Seamus Heaney'nin Modern İngilizcesinden
Yavaş Matematik
Semra Aktunç
Yalos
Semra Aktunç - Hulki Aktunç
Arananıe
Şavkar Altınel
Mavi Defter
Taylan Altuğ
Son Bakışta Sanat
Özdemir Asaf
Sen Bana Bakma Ben Senin Baktığın
Yönde Olurum
Bâki Asiltürk
Türk Şiirinde 1980 Kuşağı
Roland Barthes
Çin Yolculuğu Defterleri
Eleştirel Denemeler
Sami Baydar
Dünya İnancı - Toplu Şiirler
Niyazi Berkes
Türkiye İktisat Tarihi
Thomas Bernhard
Amras • Watten
Eugenio Borgna
Ruhun Yalnızlığı
Pascal Bruckner
Aşk Paradoksu
İpek S. Burnett
Romancı
Louis-Ferdinand Céline
Profesör Y ile Konuşmalar
Melek Çolak
"Aksakallı Havabakan"
Antal Bey ve Türk Meteorolojisi
A. Muhibbe Darga
Anadolu'da Kadın
On Bin Yıldır Eş, Anne, Tüccar, Kraliçe
Oğuz Demiralp
"Hepinize Etkin Okumalar Dilerim"
Selçuk Demirel
Başka Bir Yerde
Kalemiti
Misha Defonseca
Kurtlarla Yaşam
Mehmet Can Doğan
Üvey İkiz
Haldun Dormen
Anılar / Sürç-i Lisan Ettikse-Antrakt-İkinci Perde
Douwe Draaisma
Aklın Çıkmazları
Orhan Duru
Roman Medyadan Önce Gelir - Seçme Yazılar
Ömer Eğecioğlu
Müzisyen Strausslar ve Osmanlı Hanedanı
Tuncer Erdem
Güzel Eşya, Alelade Dünya
Ebubekir Eroğlu
Geçmişin İçindeki Geçmiş
Mehmet Erte
Sahte
Emine Fetvacı
Sarayın İmgeleri
Osmanlı Sarayının Gözüyle Resimli Tarih
Orlando Figes
Kırım - Son Haçlı Seferi
Jean-Louis Fournier
Dul
Son Siyah Saçım ve İhtiyar Delikanlılara
Bazı Öğütler
Memet Fuat
Gölgede Kalan Yıllar
Damon Galgut
Sahtekâr
Jean Giono
Sevincim Eksilmesin Yeter ki
John Gray
Ölümsüzlük Kurulu
Kara Ayin - Apokaliptik Din ve Ütopyanın Ölümü
Julien Gracq
Sirte Kıyısı
Bella Habip
Kuram ile Klinik Buluşunca
John Harvey
Siyah Giyen Adamlar
Levi Henriksen
Kar Yağacak
Nâzım Hikmet
Piraye'ye Mektuplar
Ne Güzel Şey Hatırlamak Seni -
Genco Erkal'ın Sesinden Nâzım Hikmet Şiirleri
Selahattin Hilav
Diyalektik Düşüncenin Tarihi
Abdülhak Şinasi Hisar
Geçmiş Zaman Edipleri
Mihály Hoppál
Avrasya'da Şamanlar
Gül İrepoğlu
Lâle Kitabı - Doğada,
Tarihte, Sanatta.

Kazuo Ishiguro
Uzak Tepeler
Christopher William Bradshaw-Isherwood
Hoşça Kal Berlin
Tek Başına Bir Adam
H. Jordan
Uyandığında
Tony Judt
Kötülük Kol Gezerken
Yirminci Yüzyıl Üzerine Düşünceler
Anılar Şalesi
Tarık Dursun K.
Alçaktan Uçan Güvercin
Denizin Kanı
Kurşun Ata Ata Biter
Aristomenis Kaliviotis
İzmir Rumlarının Müziği 1900-1922
Eğlence, Müzik Dükkânları, Plak Kayıtları
Bilge Karasu
Jean ve Gino'ya Mektuplar 1964-1994
Gülayşe Koçak
Siyah Koku
Çifte Kapıların Ötesi
Gürgenç Korkmazel
Sırkıran
Herbert Kraft
Musil
Timur Kuran
Yollar Ayrılırken
Amin Maalouf
Doğu'dan Uzakta
Alberto Manguel
Bütün İnsanlar Yalancıdır
Predrag Matveyeviç
Ekmeğimiz
Sean McMeekin
I. Dünya Savaşı'nda Rusya'nın Rolü
Michelde Montaigne
Yol Günlüğü
Cees Nooteboom
Bütün Ruhlar Günü
Behçet Necatigil
Solgun Bir Gül Oluyor Dokununca
Filiz Özdem
Rüya Bekleyen Adam
Demir Özlü
Sürgün Küçük Bulutlar - Toplu Öyküler
Önünde Boş Bir Uzam
Bir Küçükburjuvanın Gençlik Yılları
Bir Uzun Sonbahar - Bir Yaz Mevsimi Romansı
Boris Pasternak
İnsanlar ve Haller
Michelle Perrot
Odaların Tarihi
Marcel Proust
Hazlar ve Günler
Adam Ross
Bay Fıstık
Philip Roth
Öfke
Nemesis
Oliver Sacks
Oaxaca Günlüğü
Aklın Gözü
Leonardo Sciascia
Şarap Rengi Deniz
Sicilyalı Amcalar
Tuğul Tanyol
Öncesi ve Sonrası
Michael Taussig
Walter Benjamin'in Mezarı
Doğan Tekeli
Zor Sanat
Ali Teoman
Karadelik Güncesi
Kırık Kalpler Terzihanesi
Ingrid Thobois
Sollicciano
Feryal Tilmaç
Esneyen Adam
Claude Thiébaut
Franz Kafka'nın Dönüşümleri
Muzaffer Tayyip Uslu
Şimdilik
M. Çağatay Uluçay
Sancaktan Saraya - Seçme Yazılar
Ümit Ünal
Işık Gölge Oyunlar
Gündüz Vassaf
Mostari - Bir Köprü Bekçisinin Günlüğü
David Vogel
Evlilik Hayatı
Murat Yalçın (haz.)
Yeraltına Mektuplar
59 Yazardan Hayatta Olmayan Yazarlara
Mehmet Yaşın
Evden Kaçan Çocuk
Doğan Yarıcı
O Boşluk
Her Aşk Gibi Yarım
Hilmi Yavuz
Yara Şiirleri
Üç Anlatı - Taormina /
Fehmi K.'nın Acayip Serüvenleri / Kuyu

Bir Garip Cindi Zümrüdüanka, Konstantiniyye Üçlemesi romanları *Uykuda Çocuk Ölümleri, Karadelik Güncesi* ve *Gecenin Atları* ile tanınan Ali Teoman'ın kısa ve aksiyonlu bir yeraltı romanı. Gerçekten de bütün gözüpekliğiyle amansız bir işe girişiyor yazar: Dostoyevski'nin *Karamazof Kardeşler*'inden, Joyce'un *Ulysses*'inden ve Thomas Bernhard'ın romanlarından tanıdığımız o yüksek debili monologların bir benzerini kuruyor.

Bütün örgütlü ve toplumsal şiddetlere dilin şiddetiyle karşılık veren, adeta dilin kemiğini kıran Ali Teoman, bu 'ağız dolusu', bu kapkara romanında feleğin çemberinden geçmiş bir anlatıcıyla kalemini doludizgin sürüyor... *Tibi et igni* (oku ve yak) diyor sonunda da zaten!

86783
BBO
04867

Kapaktaki desen:
Zümrüdüanka minyatürü, *Şehnâme*, Topkapı Sarayı Müzesi,
Sîmurg'un, Zâl'i aşağıda hayretle kollarını açmış bekleyen babası Sam'a getirmesi.

ISBN 978-975-08-2620-7
12 TL
9 789750 826207